

ДОКЛАД

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2023Г. НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВАРНА 2021 – 2027Г.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ ... 8

I. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ... 16

II. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПИРО ... 51

2.1. Оценка на степента на постигане на целите от изпълнението на ПИРО ... 51

2.2. Констатирани възникнали проблеми през периода 2021 – 2023г. ... 89

2.3. Потенциали за бъдещото развитие до края на програмния период 2021 – 2027г. ... 90

III. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ... 91

3.1. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови ресурси ... 91

3.1.1. Оценка на ефективността ... 92

3.1.2. Оценка на ефикасността ... 94

3.2. Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работата на административната структура ... 97

IV. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ... 102

ПРИЛОЖЕНИЯ ... 107

Приложение 1. Анализ на първоначалните резултати към настоящия доклад; ... 107

Приложение 2. Напредък по изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО на община Варна за периода 2021-2027 г. ... 107

Приложение 3. Отчет за изпълнението на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО 2021-2027 г. на Община Варна ... 107

Съкращения

АДБФП	Административен договор за безвъзмездна финансова помощ
АПДРБ	Асоциацията на производителите на декоративни растения в България
АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура"
БАН	Българска академия на науките
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
БХРА	Българската хотелска и ресторантьорска асоциация
ВВМУ	Висше военноморско училище
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водноелектрически централи
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВКБООН	Върховния комисариат на ООН за бежанците
ВМГ	Варненска морска гимназия
ВМС	Военноморски сили
ВОСКС	Високотехнологични оборудвани и свързани класни стаи
ВСУ	Варненски свободен университет
ВТГ	Варненска търговска гимназия
ГД	Годишен доклад
ГХГ	Градска художествена галерия
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ДГ	Детска градина
ДКЦ	Диагностично-консултативен център
ДЯ	Детска ясла
ЕГ	Езикова гимназия
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕМЦ	Европейски младежки център
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПА	Института по публична администрация
ИРР	Институт по рибни ресурси
ИСИС	Стратегията за интелигентна специализация
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България

ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
КИТИ	Концепция за интегрирани териториални инвестиции
КК	Курортен комплекс
КТИ	Културни и творчески индустрии
МВР	Министерство на вътрешните работи
МГ	Математическа гимназия
МГОТ	Масов градски обществен транспорт
МИРГ	Местна инициативна рибарска група
МО	Междинна оценка
МОН	Министерство на образованието и науката
МПС	Моторно превозно средство
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МУ	Медицински университет
НАП	Национална агенция за приходите
НДЕФ	Национален доверителен Екофонд
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НКЦ	Недвижими културни ценности
НОИ	Национален осигурителен институт
НП	Национална програма
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
НПО	Неправителствени организации
НСИ	Национален статистически институт
НЧ	Народно читалище
НУ	Начално училище
НУИ	Национално училище по изкуствата
ОИЦ	Областен информационен център
ООН	Организация на обединените нации
ОП	Общинско предприятие
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020

ОСК	Общински спортен комплекс
ОУ	Основно училище
ОУП	Общ устройствен план
ПГЕ	Професионална гимназия по електротехника
ПГГСД	Професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване
ПГСАГ	Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия
ПГТМД	Професионална гимназия по текстил и моден дизайн
ПГХ ХВТ	Професионална гимназия по химични и хранително-вкусови технологии
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПИ	Поземлен имот
ПМГ	Природоматематическа гимназия
ПО	Програма „Образование" 2021 – 2027
ПОС	Програма „Околна среда" 2021 – 2027
ППЗРР	Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие
ПРР	Програма „Развитие на регионите" 2021 - 2027
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПРЧР	Програма „Развитие на човешките ресурси" 2021 – 2027
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадни води
ПТГ	Професионална техническа гимназия
ПУГМ	План за управление на градската мобилност
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите за опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
РДНСК	Регионална дирекция за национален строителен контрол
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗП	Разгъната застроена площ
РИМ	Регионален исторически музей
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПУ	Районно полицейско управление
СБАГАЛ	Специализирана болница по акушерство и гинекология за активно лечение
СБАЛОЗ	Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания
СБОБАЛ	Специализирана болница по очни болести за активно лечение
СИР	Североизточен район
СК	Спортен комплекс

СМР	Строително – монтажни работи
СО	Селищно образование
СПВ	Северен пътен възел
СУ	Средно училище
СУЕО	Средно училище с езиково обучение
СУ за ХНИ	Средно училище за хуманитарни науки и изкуства
ТД	Териториална дирекция
ТМПЦ	Театрално-музикален продуцентски център
ТП	Технически проект
УМБАЛ	Университетска многопрофилна болница за активно лечение
УПИ	Урегулиран поземлен имот
ФМ на ЕИП	Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство
ЦВП	Център за върхови постижения
ЦКОДУХЗ	Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания
ЦПО	Център за професионално обучение
ЦПЛР	Център за подкрепа на личностно развитие
ЦПЛР – НАОП	Център за подкрепа на личностно развитие - Народна астрономическа обсерватория и планетариум
ЦПЛР СО	Център за подкрепа за личностно развитие Средношколско общежитие
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа
ЦСП	Център за социална превенция
ЧОУ	Частно основно училище
ЧМЦ	Черноморски младежки център
ЧПГ	Частна профилирана гимназия
ЮПЗ	Южна промишлена зона

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ В ТЕКСТА

Таблица №	Описание
Таблица 1.	Методика за качествена оценка на количествени показатели
Таблица 2.	Население под, във и над трудоспособна възраст в Община Варна за периода 2020-2023г., в %
Таблица 3.	Население по възраст в община Варна към 31.12.2023г.
Таблица 4.	Лечебни заведения в община Варна
Таблица 5.	Медицински персонал и население на един лекар в община Варна

Таблица 6.	Финансово изпълнение на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. (в хил. лв.)

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ В ТЕКСТА

Фигура №	Описание
Фигура 1.	Процес по разработването, наблюдението и оценката на ПИРО
Фигура 2.	Структура на Междинната оценка
Фигура 3.	Основни етапи на Междинната оценка
Фигура 4.	Стратегическа рамка на ПИРО на Община Варна
Фигура 5.	Динамика на населението на ниво област Варна и община Варна, за периода 2020 – 2023г.
Фигура 6.	Динамика на населението на ниво община, град и села за периода 2020 – 2023г.
Фигура 7.	Естествен прираст на населението на община Варна за периода 2020-2023г. (брой)
Фигура 8.	Механичен прираст на населението на община Варна за периода 2020-2023г. (брой)
Фигура 9.	Деца и места в детските ясли в община Варна
Фигура 10.	Места и деца в детските градини в община Варна
Фигура 11.	Учащи в общообразователните училища
Фигура 12.	Учащи в професионалните училища
Фигура 13.	Записани и завършили студенти
Фигура 14.	Оценка на постигане на стратегическите цели по категории проекти/дейности
Фигура 15.	Дял на изпълнените проекти спрямо заложените в ПИРО на Община Варна
Фигура 16.	Изпълнение по приоритети и категории проекти/инициативи
Фигура 17.	Оценка на напредъка на Приоритет 1. Зелен град
Фигура 18.	Оценка на напредъка на Приоритет 2. Социално справедлив и здравословен град
Фигура 19.	Оценка на напредъка на Приоритет 3. Многовековен и многообразен град
Фигура 20.	Оценка на напредъка на Приоритет 4. Иновативен и образован град
Фигура 21.	Оценка на напредъка на Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност
Фигура 22.	Оценка на напредъка на Приоритет 6. Административен и регионален лидер

Фигура 23.	Финансово изпълнение на Приоритети на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. (в хил. лева)
Фигура 24.	Разпределение на финансовото изпълнение по години (хил. лв.)
Фигура 25.	Прогноза за изпълнение на Приоритетите на ПИРО на Община Варна (в хил. лева)
Фигура 26.	Сравнение между вложените ресурси в проекти, техния брой и приноса им към изпълнението на приоритетите на ПИРО Варна
Фигура 27.	Ефикасност на използваните източници на финансиране
Фигура 28.	Разпределение на финансовите ресурси по източници (хил.лв.)

”

ВЪВЕДЕНИЕ

Междинната оценка на Плана за интегрирано развитие на Община Варна е разработена в съответствие с чл.8, ал.2 и в чл.33 (1) от Закона за регионалното развитие (ЗРР), който изиска изготвянето на обобщена преценка на общинското развитие между 2021 – 2023г., която да изведе насоките за управление на общината до края на настоящия програмен период. Съгласно изискванията на чл.30 на ЗРР, наблюдението и оценката на регионалното развитие се извършват с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. Те отчитат резултатите от изпълнението, които допринасят за регионалното развитие.

Междинната оценка (МО) е ориентирана към постигането на следните цели и подцели:

- Систематизиране и оценка на резултатите от изпълнението на ПИРО в периода 2021 – 2023г.
- Формулиране на обосновани препоръки за: актуализиране съдържанието на ПИРО за остатъка от периода до 2027г.; необходимите действия на администрацията за последващо изпълнение и наблюдение на ПИРО; подобряване на действията по реализиране на интегрирания териториален подход.

Предмет на настоящия Доклад от междинната оценка на ПИРО за периода 2021 – 2023г. е развитието на община Варна, свързано с изпълнението на проекти и инициативи с принос към стратегията и програмата за реализация на ПИРО. Докато ПИРО анализира и оценява състоянието и тенденциите в развитие на общината, Междинната оценка обхваща социално – икономическото развитие от гледна точка на изпълнението на ПИРО. Оценката разглежда инвестициите по отношение на икономиката, социалната сфера, околна среда, управление и функционално – пространствено развитие. Направените анализи акцентират върху проектните дейности и не разглеждат резултатите от изпълнението на основните и регулярни дейности на общинската администрация.

Настоящият доклад Междинната оценка на Плана за интегрирано развитие на Община Варна разглежда цялата общинска територия: град Варна, състоящ се от пет обособени градски района: „Одесос", „Приморски", „Младост", „Владислав Варненчик" и „Аспарухово" и селата Тополи, Каменар, Казашко, Звездица и Константиново.

Междинната оценка изследва интегрираното общинско развитие в периода между 2021 и 2023г. Фокусът е поставен върху проекти, проектни идеи, дейности и резултати, които са реализирани или са в процес на реализация за периода на

действие на ПИРО. В настоящия документ са включени проекти, които са изпълнявани през 2021, 2022 и 2023г.

Процес по разработване, наблюдение и оценка на ПИРО

Планът за интегрирано развитие на Община Варна 2021-2027 г. е приет от Общински съвет – Варна с Решение №933-10 от Протокол №25/20.04.2022г., след проведено обществено обсъждане на 16.12.2021г. и получено Решение от РИОСВ – Варна №ВА-15/ЕО/2021г. за преценяване необходимостта от извършване на екологична оценка. Актуализацията на ПИРО е одобрена с Решение №1255-9 от Протокол №34-11.05.2023г. на Общински съвет – Варна, като са актуализирани само Програмата за реализация и приложенията към нея с цел включване на допълнителни проекти/ проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителни ресурси. За целта е направена изискуемата обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на Плана при спазване на принципа на интегриран подход.

ПИРО е разработен, съгласно Закона за регионално развитие (ЗРР), Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие (ППЗРР) и Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на Министерство на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ).

Фигура 1. Процес по разработването, наблюдението и оценката на ПИРО

ПИРО е стратегически документ, в който са определени средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на Община Варна и връзките и с другите общини в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен район за планиране от ниво 2 и Общия устройствен план на общината.

Съгласно чл. 13, ал.2 от ЗРР ПИРО осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на община Варна.

Визията за развитието на община Варна за периода 2021 - 2027г. концентрира специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори.

Стратегическата част на ПИРО е фокусирана и конкретна и ясно показва избраната посока на развитие на общината и сферите, към които приоритетно да бъдат насочени усилията и основната част от инвестициите. Приоритетите включват мерки и конкретни проекти, като проектите са остойностени в обобщени индикативната финансова таблица на ПИРО. Неразделна част от документа са и инструментите за наблюдение и оценка на ПИРО, включително планирани индикатори и порядък от действия, сред които важна роля заема Междинната оценка.

Междинната оценка е нормативно планирана за средата на програмния период – 2024г. Нейната роля е да анализира и оцени изпълнението на ПИРО в първата половина от неговия период на действие, след което да формулира необходимите препоръки за корекции през следващите години. Значението на Междинната оценка е свързано с две основни направления:

- Оптимизиране съдържанието и изпълнението на ПИРО до края на програмния период;
- Осигуряване на основа за изготвянето на Последваща оценка на ПИРО 2021 – 2027г.

Последващата оценка следва да се изготви с натрупване от 2021г., тоест да включва и резултатите от Междинната оценка. По този начин констатациите на настоящия документ са неразделна част от общата оценка на общинското развитие между 2021г. и 2027г. Според процеса по разработването, наблюдението и оценката на ПИРО, Последващата оценка ще се изготвя през 2028г., когато новият средносрочен стратегически документ на общината за периода 2028 – 2034г. вече ще бъде разработен и ще се изпълнява. При тази последователност, констатациите на Междинната оценка ще бъдат основа за стратегическото планиране през следващия програмен период.

Структура

Междинната оценка включва четири елемента, дефинирани от чл.33 (2) от ЗРР:

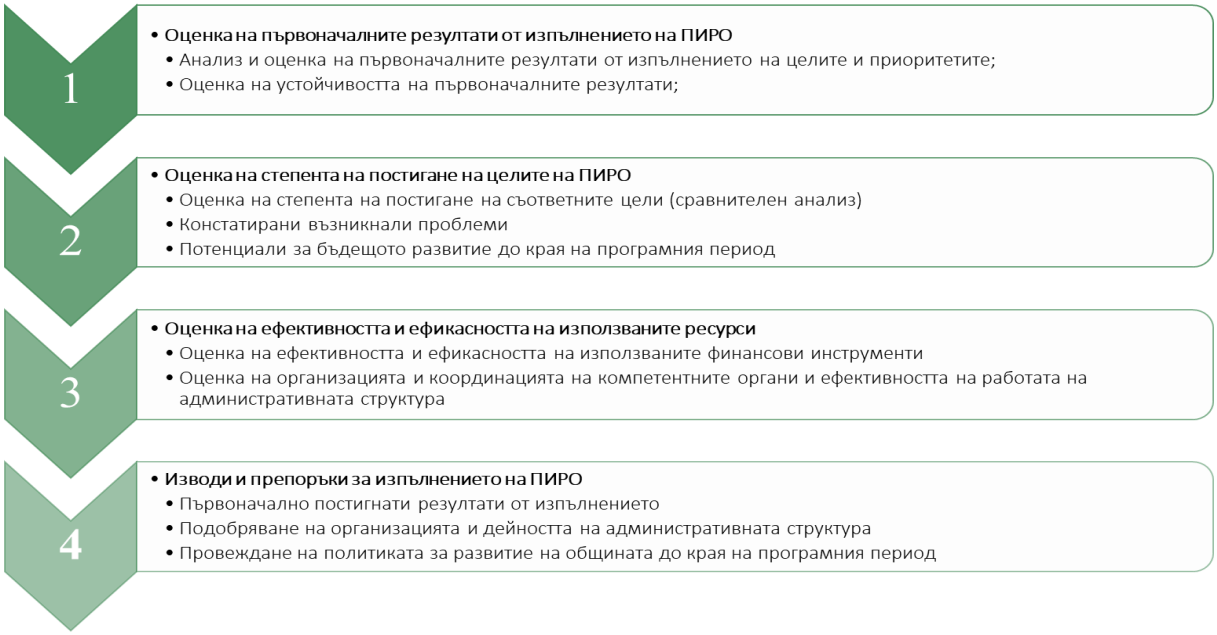
1.Оценка на първоначалните резултати от изпълнението;

2. Оценка на степента на постигане на съответните цели;

3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;

4. Изводи и препоръки за изпълнението.

Фигура 2. Структура на Междинната оценка

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението на ПИРО, докато четвъртият включва предложения за промени в ПИРО или в начините на неговото приложение.

Елемент 1. Оценката на първоначалните резултати от изпълнението е свързан с извършването на:

- Анализ и оценка на първоначалните резултати от изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО, към момента на извършване на Междинната оценка, на основата на настъпилите промени в икономическото, социалното, инфраструктурното развитие и околната среда.
- Оценка на устойчивостта на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО от гледна точка на избраните икономически, социални и екологични показатели.

За целта е извършен подборен преглед на проектите и инициативите с принос към плана – реализирани или в процес на реализация в рамките на отчетния период. На този етап са систематизирани различни проекти и инициативи и е определена тяхната принадлежност към съответния приоритет.

Елемент 2. Оценката на степента на постигане на съответните цели включва:

- Оценка на степента на постигане на съответните цели от изпълнението на ПИРО, към момента на извършване на Междинната оценка, на основата на сравнителен анализ на общата социално – икономическа ситуация (по-специално по отношение на общите характеристики на икономиката, малките и средни предприятия, туризма, транспорта, дейностите в областта на околната

среда, енергетиката, пазара на труда, иновациите и въвеждането на нови технологии, здравеопазването, образованието, културата, социалните дейности, административен капацитет и услуги, развитие на гражданския сектор и др.), съгласно общи статистически показатели и емперични данни от проучвания за развитието на Община Варна;

- Констатирани възникнали проблеми през периода 2021 – 2023г., който обхваща извършването на Междинна оценка. Преценка и анализ на влиянието им върху изпълнението на ПИРО през останалата част на програмния период 2021 – 2027г.
- Потенциали за бъдещото развитие до края на програмния период 2021 – 2027г.

Елемент 3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси включва:

- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови инструменти, включително от ЕС и на усвоените ресурси за изпълнение на целите и приоритетите на ПИРО 2021 – 2027г. до етапа на извършване на Междинната оценка;
- Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работата на административната структура в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ПИРО 2021 – 2027г., включително по отношение прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнението на ПИРО.

Елемент 4. Изводи и препоръки за изпълнението на ПИРО, отразява най-важните констатации на МО и техните причини. Изводите са ориентирани спрямо:

- Първоначално постигнатите резултати от изпълнението на ПИРО 2021 – 2027г. и въздействието им върху социално – икономическото развитие на общината към момента на извършване на Междинната оценка;
- Подобряване на организацията и дейността на административната структура, включително прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност на процеса на изпълнение, наблюдение и оценка на ПИРО;
- Провеждане на политиката за развитие на Община Варна до края на програмен период 2021 – 2027г. до етапа на извършването на Междинната оценка, актуалните проблеми, потенциала, възможностите и рисковете за периода след 2027г.

Информационно осигуряване

Извършването на Междинната оценка на изпълнението на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023г., се базира на следните информационни източници:

- План за интегрирано развитие на Община Варна (ПИРО) 2021 – 2027г., (актуализиран), одобрен с решение №1255-9 от Протокол №34-11.05.2023 г. на Общински съвет-Варна
- Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО 2021 – 2027г., за периода 2021 – 2022г., приет с Решение №1254-9 от Протокол №34/11.05.2023г. на Общински съвет – Варна
- Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО 2021 – 2027г. за 2023г., одобрен от Общински съвет – Варна с Решение №168-3 от Протокол №10/25.04.2024г. В докладите са отчетени постигнатите резултати от реализирането на целите и приоритети, определени за развитието на Община Варна.
- Справки и данни от Националния статистически институт (НСИ);
- Отчети за изпълнение на инвестиционните програми на Община Варна за 2021г., 2022г., 2023г.
- Информация от ИСУН за подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти, съфинансирани от Европейските фондове;
- Публично достъпна информация от общинска администрация и Общински съвет - Варна;
- Публично достъпна информация от министерства, държавни и регионални агенции, държавни комисии, териториални и регионални служби на органите на изпълнителната власт;
- Публично достъпни стратегически и секторни документи на общинско и областно ниво;
- Други официални източници.

Приложими методи

Процесът на подготовка, разработване и приемане на Междинната оценка за периода 2021-2023 г. на ПИРО на Община Варна преминава през следните основни етапи:

Фигура 3. Основни етапи на Междинната оценка

За целите на Междинната оценка са приложени следните методи:

Проучване:

- Структуриране и съдържателно проучване на информацията;

- Проследяване на изменението на стойностите на индикаторите спрямо базовия сценарий;
- Идентифициране на тенденции по изследвани области;
- Вторичен преглед на данни при идентифициране на противоречащи си тенденции и/или изводи;
- Графично и таблично изобразяване на данни, факти, тенденции;
- Експертни заключения относно изследваните области;
- Дефиниране на слаби места и предложения за подобрение и оптимизиране на процеси.

Анализ и оценка:

Оценката се формира на база степента на изпълнение на проектите и дейностите, заложени в Програмата за реализация на ПИРО 2021-2027г., като са извършени следните оценки:

- Оценка на устойчивостта на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО 2021 – 2027г., от гледна точка на избрани икономически, социални и екологични показатели.
- Оценка на степента на постигането на съответните цели от изпълнението на ПИРО, към момента на извършване на Междинната оценка, на основата на сравнителен анализ на общата социално – икономическа ситуация (по-специално по отношение на общите характеристики на икономиката, малките и средни предприятия, туризма, транспорта, дейностите в областта на околната среда, енергетиката, пазара на труда, иновациите и въвеждането на нови технологии, здравеопазването, образованието, културата, социалните дейности, административен капацитет и услуги, развитие на гражданския сектор и др.), съгласно общи статистически показатели и емпирични данни от проучвания за развитието на Община Варна;
- Констатирани възникнали проблеми през периода 2021 – 2023г., който обхваща извършването на МО. Преценка и анализ на влиянието им върху изпълнението на ПИРО през останалата част до края на програмен период 2021 – 2027г.
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови инструменти, включително от ЕС и на усвоените ресурси за изпълнение на целите и приоритетите на ПИРО 2021 – 2027г. до етапа на извършване на МО;
- Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работата на административната структура в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ПИРО, включително по отношение прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнение на ПИРО.

Извършени са следните видове анализ:

- Анализ и оценка на първоначалните резултати от изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО, към момента на извършване на МО, на основата на настъпилите промени в икономическото, социалното, инфраструктурното развитие и околната среда;
- Анализ и оценка за степента на постигане на целите;
- Анализ на промените в контекста на ПИРО;
- Анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на ПИРО чрез сравнение на данни, факти, показатели и резултати;
- Анализ на инвестираните финансови ресурси спрямо предварително определените за постигане на заложените цели. Отчитане на ефективност и ефикасност на използваните ресурси.

За изготвяне на оценка за напредъка е използвана методиката, описана в следващата таблица.

Таблица 1. Методика за качествена оценка на количествени показатели

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
От 0 до 25	Незадоволително изпълнение
От 26 до 50	Добро изпълнение
От 51 до 75	Много добро изпълнение
От 76 до 100	Отлично изпълнение
Над 100 (преизпълнен)	Изключително изпълнение/ над очакванията

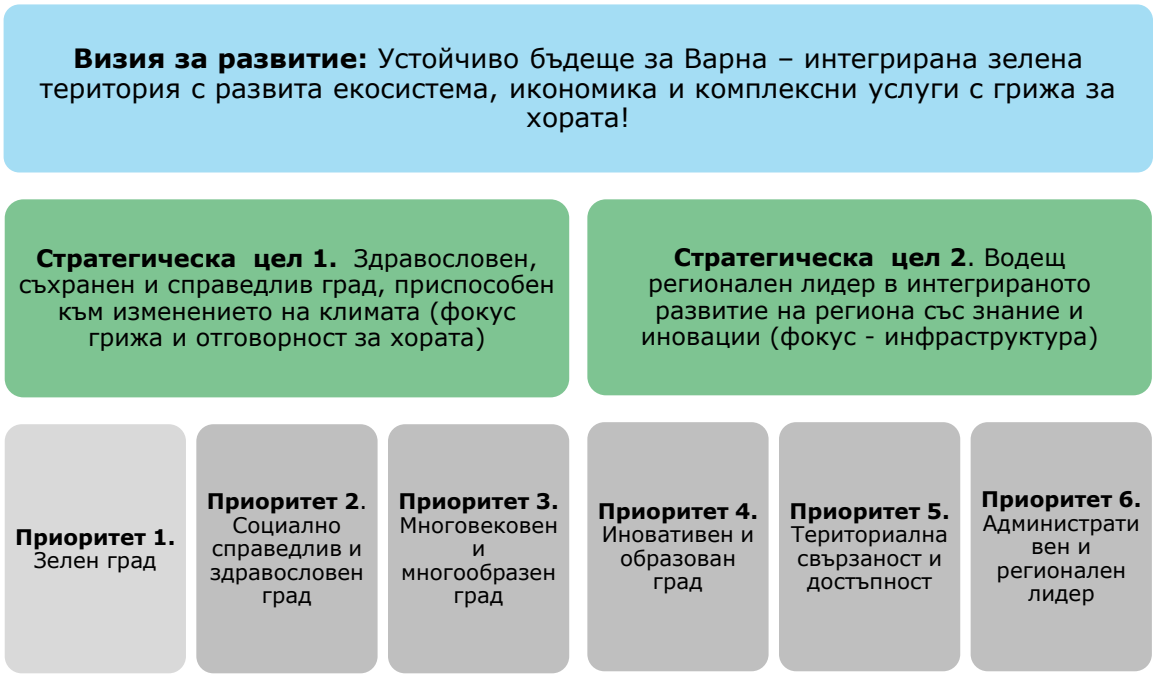
Изготвеният Доклад за резултатите от Междинната оценка на ПИРО се внася за обсъждане и одобряване от Общински съвет - Варна, съгл. чл.26 (1) от Правилника за прилагане на ЗРР. След приемането му от Общински съвет - Варна, Докладът от Междинната оценка се публикува на интернет страницата на общината и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

I. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Междинната оценка за изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Варна има за цел да обобщи първоначалните резултати и напредъка за първите три години от прилагането на стратегическия документ, като анализира промяната в средата и условията на живот на местната общност.

Стратегическата част на ПИРО е фокусирана и конкретна и ясно показва избраната посока на развитие на общината и сферите, към които приоритетно да бъдат насочени усилията и основната част от инвестициите.

Фигура 4. Стратегическа рамка на ПИРО на Община Варна

Визията за развитието на община Варна за периода 2021 - 2027г. концентрира специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори. За постигане на желаната визия на ПИРО са заложени 2 стратегически цели и 6 приоритета, които са в пряка корелация с конкретна стратегическа цел и допринасят чрез комплекса от мерки за нейното постигане.

Стратегическата част на ПИРО ясно показва избраната посока на развитие на общината и сферите, към които приоритетно да бъдат насочени усилията и основната

част от инвестициите. Именно поради тази причина са набелязани ограничен брой ключови приоритети, които отразяват избрания фокус и специфика за развитие. Целта е да се постигне концентрация и осезаем ефект на база на конкретните потенциали и местни специфики, а не да се формулират твърде общи и универсални цели и приоритети.

Целите и приоритетите на ПИРО са определени в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Стратегическите цели отразяват местните потенциали за развитие и се съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината. Петте села в община Варна са в неразривна връзка с развитието на града, затова тяхното бъдещо развитие се разглежда в контекста на градското развитие.

В ПИРО на Община Варна за периода 2021-2027 г. са заложени общо 18 мерки, разпределени към 6-те приоритета и обвързани с 596 дейности, от които 445 планирани при разработване и актуализацията на ПИРО и допълнени 151 проекта, идентифицирани по време на междинната оценка. В междинния период на изпълнение са отчетени извършени дейности и технически напредък на изпълнените мерки, посочени са причините за неизпълнение на някой от мерките и са дадени конкретни препоръки за последващи действия от страна на администрацията.

Анализът и оценката на първоначалните резултати от изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО, към момента на извършване на Междинната оценка, са извършени и на основата на настъпилите промени в икономическото, социалното, инфраструктурното развитие и околната среда. Водещ е списъкът с проекти в ПИРО на Община Варна, разработен и попълнен за целите на Междинната оценка, Годишните доклади за наблюдение изпълнението за 2022г. и 2023 г. на План за интегрирано развитие на община Варна за периода 2021 – 2027 г., отчети за изпълнението на Инвестиционната програма на общината (отчитане на капиталовите разходи) за 2021, 2022 и 2023г. и обобщение на проекти и инвестиции с отношение към ПИРО. Основните източници на информация са допълнени с по-детайлно проучване на единични проекти с оглед точно определяне на тяхното съответствие с приоритетите и мерките в ПИРО.

Обект на наблюдение и оценка са четири категории проекти, проектни идеи и дейности:

1. Проекти и дейности, които са реализирани или в процес на реализация с висока степен на съответствие спрямо проектите от Програмата за реализация на ПИРО;

2. Проекти и дейности, които са реализирани или са в процес на реализация, но не са включени в Програмата за реализация на ПИРО, но имат принос към изпълнение на мерките в ПИРО;

3. Оценени проектни предложения с предстояща реализация;

4. Разработени проектни предложения в процес на оценка.

Основно място при оценката заемат изпълнените и успешно приключили проекти. Част от проектите са в процес на изпълнение, но резултати по тях са налице. Взет е предвид и напредъкът, постигнат от проектите в процес на изпълнение, финансирани по програми за периода 2021 – 2027г., както и проекти, стартирали през предходния програмен период (2014-2020г.), които са с период на действие до 2023 г. Последните две категории са свързани с бъдеща или потенциална реализация, които съответстват на мерките от Приоритетите на ПИРО. Независимо, че за разработените проектни предложения в процес на оценка няма сигурност за резултата към момента на изготвяне на настоящата Междинна оценка, те са разгледани като неразделна част от предприетите действия от общинската администрация и от заинтересованите страни за развитие на общината и реализиране на средносрочния планов документ.

При извършване на оценката са идентифицирани проекти/ дейности, които допринасят за изпълнение на отделна мярка или група проекти и за които е изразходван публичен ресурс. Те са съотнесени към релевантна група проекти в зависимост от тематичното им направление. Степента на изпълнението е оценена на база напредъка по съответните групи проекти. Принос на Междинната оценка е систематизирането на всички разгледани проекти и дейности, заедно с посочване на техните основни характеристики.

Реалните резултати на етапа на междинна оценка за изпълнението на ПИРО за първите три години на неговото действие са представени в следните приложения:

Приложение 1. Анализ на първоначалните резултати към настоящия доклад;

Приложение 2. Напредък по изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО на община Варна за периода 2021-2027 г.

През периода 2021 – 2023г. работата в областта на общинското развитие е насочена към изпълнение на основни дейности, в рамките на обективните възможности, създаващи условия за нормално функциониране на обществения живот - поддържането на съществуваща техническа инфраструктура; целесъобразното инвестиране на европейски и общински ресурс в социалната инфраструктура; поддържането и надграждането на съществуващите информационни системи, което да осигурява максимална ефективност на административното обслужване и повишава достъпността до услугите за гражданите и бизнеса. Осигурени са средства във всички

сфери на обществения живот – образование, здравеопазване, социални дейности и услуги, благоустрояване, информационно обслужване, култура, спорт и други.

Въпреки негативните ефекти от общото състояние на външната среда – световна пандемия – Covid 19, засилване на глобалното геополитическо напрежение, инфлация, забавена икономическа активност, природни катаклизми, политическа нестабилност следва да се отчетат положителни аспекти в национален план: продължаващи ръст на възнагражденията, технологична и структурната трансформация на индустрията, в т.ч. промените във веригите на доставки, както и навлизането на дигиталните услуги във всички сфери на живота. Човешкият капитал и профилът на работната сила продължават да бъдат ключови за икономиката.

В този период Община Варна отчита реализирането на общински проекти и дейности, насочени към подобряване състоянието на градската среда, изграждане на съвременна инфраструктура, повишено качество на предоставяните социални услуги, по-добро образование и по-чиста околна среда. Основните финансови ресурси са насочени към дейности за намаляване на негативния ефект в най-уязвимите сфери - социални услуги и образователни институции.

В Община Варна изпълнението на ПИРО се извършва при спазване принципите за законосъобразност, прозрачност и публичност, защита на обществените интереси, ефективно и целесъобразно използване на финансовия ресурс, включително за покриване на извънредните и непредвидени разходи. При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ПИРО са отразени настъпилите промени в условията на живот, оказващи пряко въздействие върху социално-икономическото развитие на общината.

Основен приоритет за Община Варна е да изпълнява проектите по сключените договори за безвъзмездна финансова помощ, за да може същите да бъдат реализирани и приключени в рамките на договореното. За да се ограничат щетите от забавянето на реализацията на инвестициите, причинени от комплекса от кризи, община Варна предприема законосъобразни действия да предоговори сроковете и бюджетите за изпълнението им.

Обоснована е стъпката, която се прави от общинската администрация за осигуряване на инвестиции чрез банков заем за финансиране на мащабни инфраструктурни проекти във Варна за благоустрояване на междублокови пространства, реконструкция на улици и др. В резултат на това през кризисния период се осъществява мащабно строителство по изграждане на обекти, включени в ПИРО. Политиките в областта на икономическото развитие са насочени към изпълнение на дейности в рамките на обективните за ситуацията възможности, създаващи условия за функциониране на град Варна и петте села - поддържане на съществуваща техническа инфраструктура; систематичните усилия за целесъобразно инвестиране на

европейски ресурс в екологична, спортна, социална, образователна инфраструктура и др.

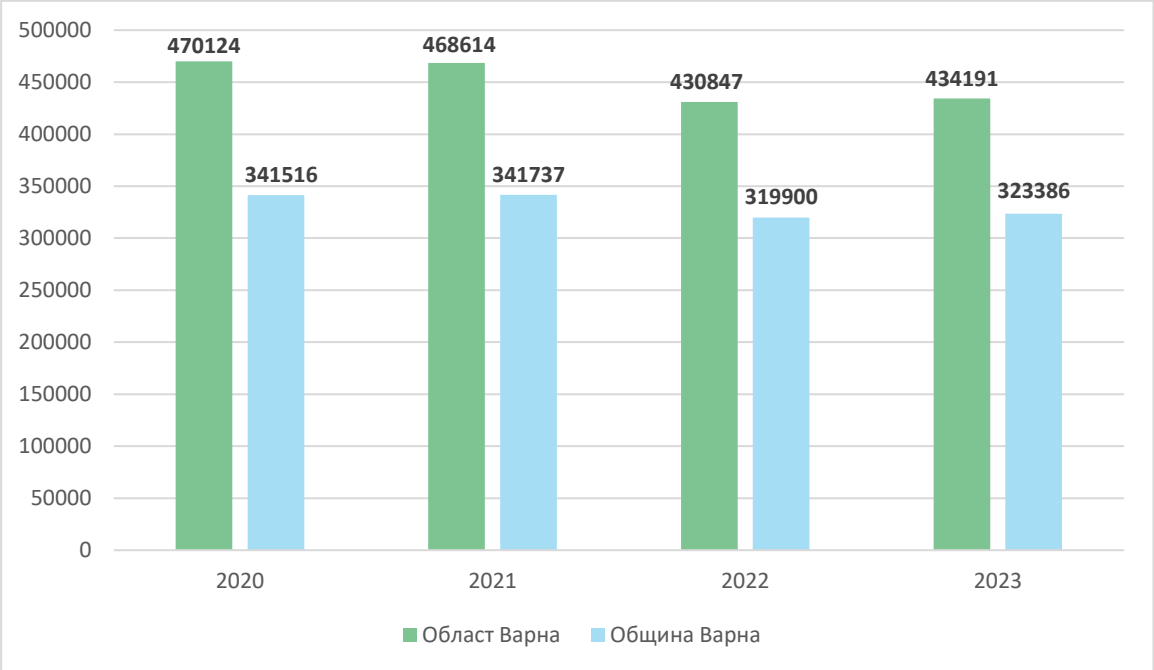
Демографско развитие

Варна е сред общините с много добро демографско развитие. Към 2023г. населението на община Варна е 323 386 души или 74,48% от общото население на едноименната област (434 191души). Коефициентът на естествен прираст е –2,4‰ и е сред най-високите и далеч над средните стойности за страната (–6,8‰). Община Варна продължава да привлича жители – коефициентът на механичен прираст остава положителен – 5,19‰. Делът на децата до 4-годишна възраст в областта се запазва по-висок от средния за страната (4,74% при 4,5% в страната), а този на населението над 65 години – по-нисък (20,4% при 23,8% в страната).

Брой и динамика на населението

Община Варна е административен център на едноименната област. Към 2023г. населението на община Варна е 323 386 души или 74,48% от общото население на едноименната област (434 191души).

Фигура 5. Динамика на населението на ниво област Варна и община Варна, за периода 2020 – 2023г.[1]

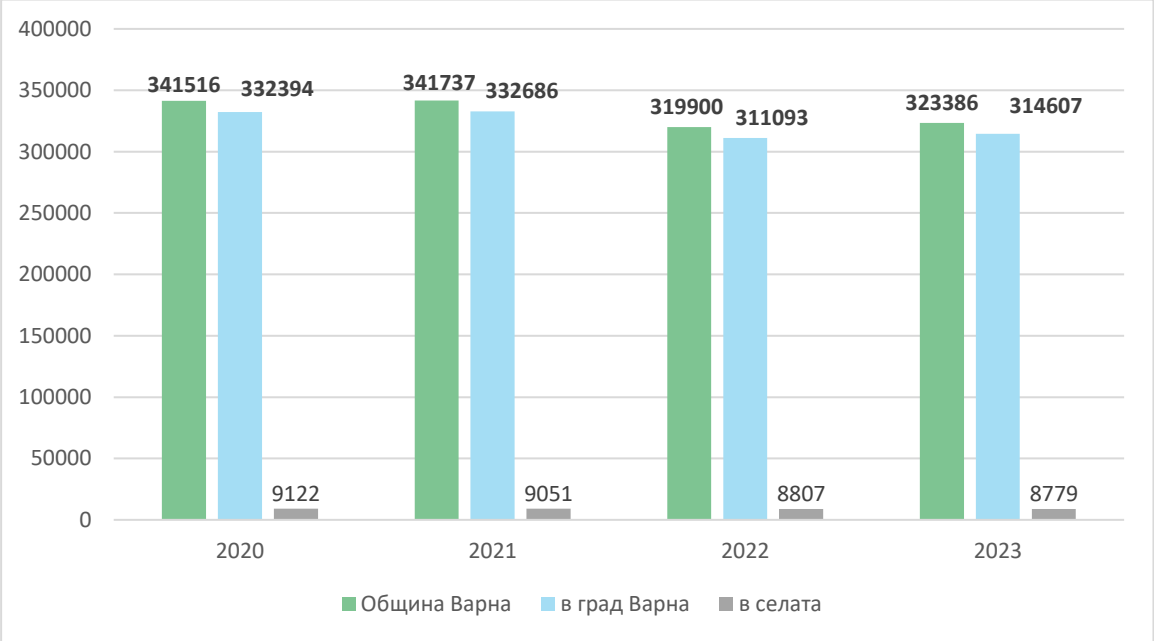

[1] Източник: НСИ

За периода 2020 – 2023г. населението на общината е намаляло с 5,31%. Данните на ниво община са по-благоприятни в сравнение с ниво област, при която се отчита минус 7,64% спад в броя на населението. В административния център Варна е концентрирано над 97,29% от населението към 2023г.

През 2023г. се отчита намаляване на градското население с 5,35% спрямо 2020г., докато в селата темпото на намаляване е по-слабо - 3,76%. В селата на общината през 2023г. живее 2,71% от общото население или 8 779 души.

Фигура 6. Динамика на населението на ниво община, град и села за периода 2020 – 2023г.[2]

Затова общинската политика следва е бъде насочена към подобряване условията за живот в населените места и превръщането им привлекателно място за живот.

Възрастова структура на населението

Процентното съотношение на лицата под, в и над трудоспособна възраст се запазва сравнително постоянно през последните години, като са налице някой положителни тенденции. Възрастовата структура на населението на общината е благоприятна, защото икономически активните лица заемат значителен дял във възрастовата структура на населението – над 61,40% са в трудоспособна възраст (198

[2] Източник: НСИ

568), но през периода се наблюдава намаляване на населението в трудоспособна възраст.

Таблица 2. Население под, във и над трудоспособна възраст в Община Варна за периода 2020-2023г., в %

Население (относителен дял)	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
Под трудоспособна възраст	16,48%	16,51%	16,03%	16,02%
Трудоспособна възраст	62,53%	62,79%	61,41%	61,40%
Над трудоспособна възраст	20,99%	20,70%	22,56%	22,58%

Намалява и броят на населението под трудоспособна възраст като през 2023г. то е 51 792 души и формира дял от 16,02% от общото население.

През анализирания период 2020 – 2023г. в община Варна се увеличава броят на населението над трудоспособна възраст, като за 2023г. то е 73 026 души и формира дял от 22,58% от общото население.

Таблица 3. Население по възраст в община Варна към 31.12.2023г.

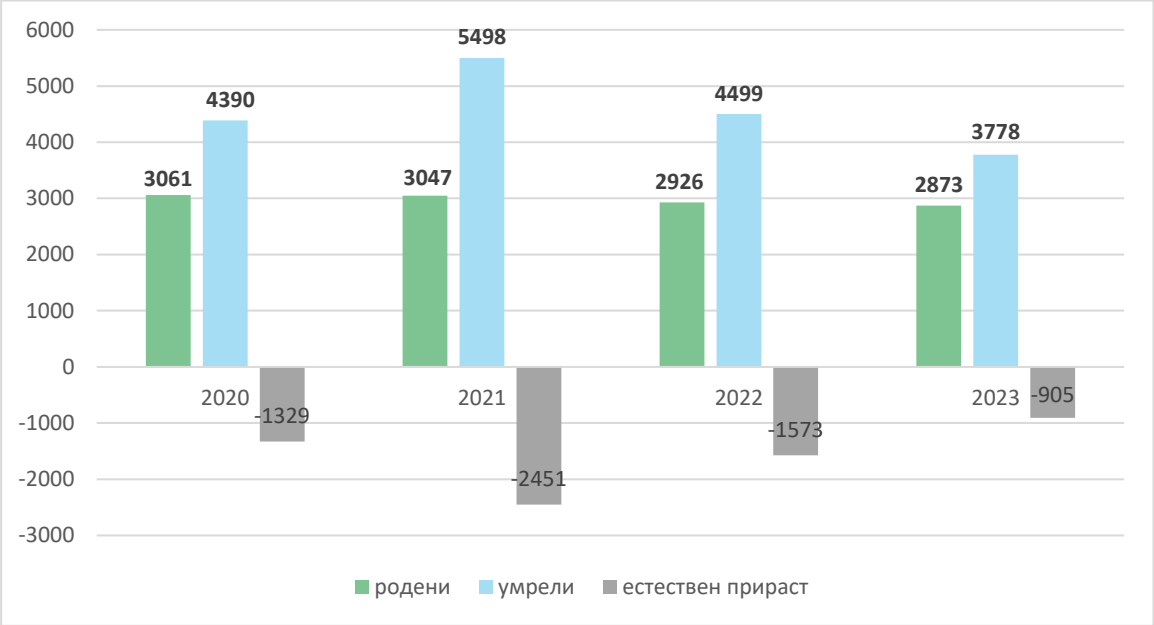
Възраст (години)	брой	Относителен дял (%)	Възраст (години)	брой	Относителен дял (%)
0 - 4	15344	4,74%	45 - 49	28660	8,86%
5 - 9	16391	5,07%	50 - 54	24444	7,56%
10 - 14	16615	5,14%	55 - 59	19601	6,06%
15 - 19	16122	4,99%	60 - 64	18969	5,87%
20 - 24	16483	5,10%	65 - 69	19196	5,94%
25 - 29	15374	4,75%	70 - 74	18244	5,64%
30 - 34	19995	6,18%	75 - 79	14125	4,37%
35 - 39	24020	7,43%	80+	14395	4,45%
40 - 44	25408	7,86%			

Към 2022 г. децата и младежите до 19 г. са 19,94% от жителите на общината (64 472души), а възрастните над 65 годишна възраст имат значителен относителен дял над 20,40% (65 960души). Тези данни илюстрират процеса на демографско остаряване може да се види в намаляването на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 60 и повече години.

Естествен и механичен прираст на населението

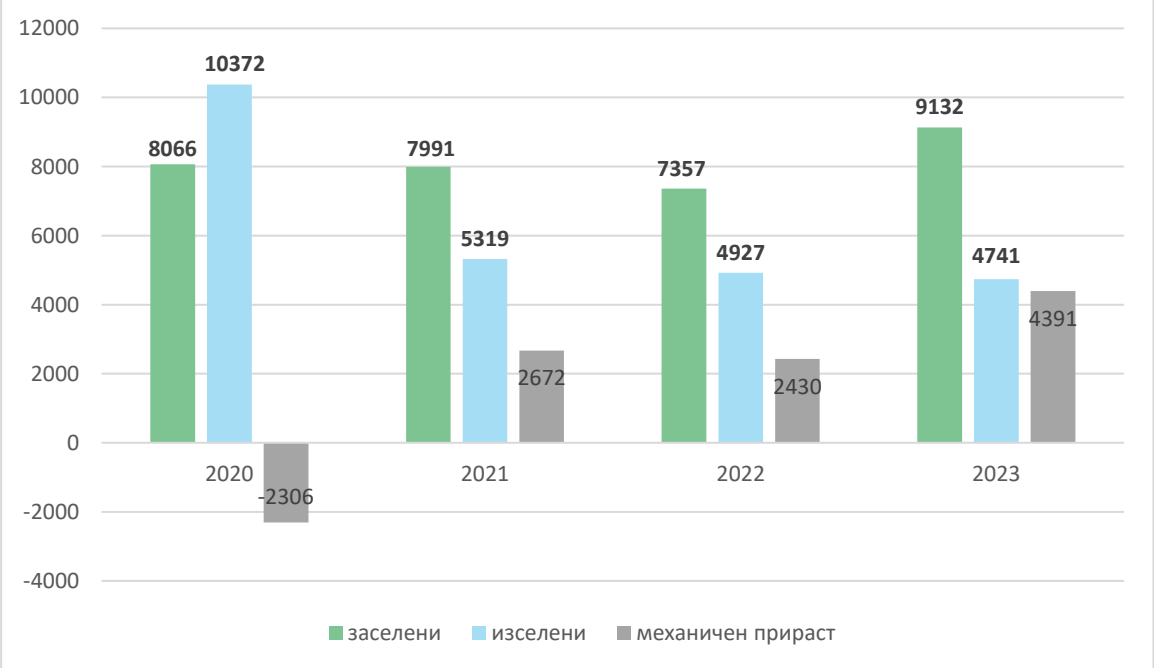
В община Варна естественият прираст на населението е отрицателен, като за 2023г. е минус 906 души. Средногодишният брой на живородените деца в община Варна за 2023г. е 2 873.

Фигура 7. Естествен прираст на населението на община Варна за периода 2020-2023г. (брой)

През целия период се наблюдава спад на раждаемостта и въпреки понижаване смъртността, след пандемичната 2021г., естественият прираст продължава да бъде отрицателен. За насърчаване на раждаемостта Община Варна продължава отпускането на финансова помощ за лечение на репродуктивни проблеми на семейства и лица, живеещи на семейни начала на територията на Общината.

Фигура 8. Механичен прираст на населението на община Варна за периода 2020-2023г. (брой)

Механичният прираст на населението е положителен, като се наблюдава увеличаване броя на заселените. През 2023 г. намалява броят на изселените с 10,87% спрямо 2021г. Миграцията засяга предимно хора в активна възраст. Варна е един от големите градове на страната, в който се наблюдава интензивното струпване на население за сметка на малките и средни селища.

Демографски показатели оказват влияние върху социално-икономическите процеси в общината, но водената местна политика и предвидените цели в Плана за интегрирано развитие на община Варна 2021-2027 г. могат да допринесат за преодоляване на съществуващите предизвикателства.

Напредък по Стратегическа цел 1

Стратегическа цел 1 Здравословен, съхранен и справедлив град, приспособен към изменението на климата (фокус грижа и отговорност за хората)се постига чрез три приоритета:

Приоритет 1. Зелен град

През периода развитието на Варна се базира на инициативата „Зелена Варна": Програма за изграждане и развитие на зелени и паркови зони – проектиране и актуализиране на проекти за изграждане на паркови пространства и зони по райони и кметства, социализация и изграждане на екопътеки; Програма „Водното богатство на Варна" – обследване, ремонт, поддръжка на градски чешми за питейна и минерална вода; Програма за енергийна ефективност на сгради общинска собственост – за изграждане на фотоволтаични системи и системи за инсталиране на водородно – кислородна смес към горивния процес на котелни инсталации.

През 2022г. Варна се присъединява към европейската инициатива Green City Accord, която дава преимущество за участие в международни проекти.

Делът на населението с достъп до обществена канализация е сред най-високите в страната – 87% (при 75% в страната), като почти цялата мрежа е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води – 86% (при 67% в страната).

На територията на община Варна, „Водоснабдяване и канализация - Варна" ООД е водният оператор, който поддържа и експлоатира водоснабдяването и канализацията на всичките шест населени места в община Варна – гр. Варна (вкл. 5 административни района), с. Звездица, с. Казашко, с. Каменар, с. Константиново и с. Тополи. ВиК мрежата на територията на общината обхваща и 5 курортни комплекса – „Златни пясъци", „Св. Св. Константин и Елена", „Ален Мак", „Слънчев ден", „Чайка" и ваканционен комплекс Ривиера.

На етап междинна оценка все още се отчита слаб напредък по реализиране на планираните проекти свързани с ВиК инфраструктурата. Приключва проект „Изграждане на ВиК инфраструктура на обособената територия, обслужвана от „ВиК-Варна" ООД". Инвестициите са насочени за агломерация Варна „Реконструкция и доизграждане на магистрални водопроводи Варна-Златни Пясъци I и III етап и пресвързване на съществуващата водопроводна мрежа, изграждане на канализационни колектори по бул. „Княз Борис" I." „Изграждане на канализационна мрежа и довеждащ канализационен колектор от с. Каменар, агломерация Варна." „Доизграждане на канализационна мрежа в СО „Изгрев", „Кочмар", „Сълзица", „Пчелина" и „Сотира", бул. „Христо Смирненски", Реконструкция на канализационни клонове по бул. „Вл. Варненчик", Реконструкция на магистрален водопровод Варна-Пясъци III етап." „Доизграждане на канализационна мрежа в СО: „Бриз", „Свети Никола", „Ален мак", „Ваялар", „Траката", „Манастирски рид" и изграждане на водопроводни връзки към ново трасе на магистрален водопровод Варна-Златни Пясъци III етап." „Изграждане на канализационна мрежа и довеждащ канализационен колектор от с. Каменар, агломерация Варна." „Инженеринг на обект: „Реконструкция на участък от деривация Китка-Варна-Площадка „Дъскотна". „Реконструкция на участък от деривация Китка-Варна-Площадка „Падина-Житница". „Реконструкция на участък от деривация Китка-Варна-Площадка „Игнатиево". „Реконструкция на участък от магистрален водопровод Девня-Варна-II етап от ПС „Чуката" в посока с. Припек".

В процес на изпълнение е проект за водоснабдяване на в.з. „Лазур", с. Константиново.

През периода 2021 – 2022г. с финансиране от републиканския бюджет е изпълнено Изграждане на „Буна" Минерален басейн - крило Юг Малък плаж в акваторията на Черно море при к.к. „Св. св. Константин и Елена".

В ПИРО са предвидени проекти за разширяване и доизграждане на паркови пространства - част от зелената система по които се очаква реално изпълнение след 2023г.

Изпълнен е проектът на Община Варна „Ремонт, реконструкция, модернизация, научно-изследователска, консервативна и спасителна дейност в ОП „Зоопарк-СЦ" Варна.

С финансиране от ПУДООС и доброволчество е реализиран проект „Еко парк Звездица" на Кметство с. Звездица, който обхваща района в местността Куру чешма при входа на селото, който е почистен и облагороден. Извършен е ремонт на коритото на чешмата, обособени са кътове за пикник, за отдих и зона за спорт, поставена е беседки и къщички за птици, билкова градина.

Община Варна предприема действия за реализиране на мерки свързани с предотвратяване на климатичните промени. Въвеждането на мерки за енергийна

ефективност е основен фокус в местната политика. По голяма част от проектите реално ще бъдат разгърнати строителни дейности през 2024г., след одобрението ими подписване договори за финансиране.

През 2023г. приключва проект „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в гр. Варна", и са въведени мерки за енергийна ефективност в 8 блока, от които 6 са в район „Аспарухово" и 2 в район „Одесос". В резултат от изпълнението на проекта 46 домакинства преминават в по-горен клас на енергопотребление.

През 2023г. Община Варна подпомага финансово 87 Сдружения на собственици за изготвяне на технически паспорти и енергийно обследване. Тази техническа документация е задължителна при кандидатстване за обновяване на сградите по процедура „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд - етап I" по инвестиция „Енергийна ефективност в сграден фонд" на Националния план за възстановяване и устойчивост.

Община Варна разработва и подава 95 проекта за саниране на многофамилни жилищни сгради с обща РЗП 631 980 кв. метра. Проектите са по процедура „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд – Етап I". От тях са одобрени 31 многофамилни жилищни сгради. Още една сграда е подадена и одобрена по процедура „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд – Етап II".

Инсталираните ВЕИ мощности спрямо населението са значително по-ниски от средните за останалите области. През 2023г. са подадени проекти предложения от частни бенефициенти за закупуване, доставка и монтаж на фотоволтаични инсталации. Към момента на изготвяне на МО са одобрени за финансиране 40 проекта.

За опазване на биологичното разнообразие и съществуващите екосистеми в акваторията на Черно море се реализират множество проекти на Община Варна, Институт по рибни ресурси – Варна, Институтът по океанология – БАН, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов" – Варна, Технически университет, неправителствени организации. Реализират се мащабни партньорски проекти с финансиране от транснационални програми.

В процес на изпълнение е партньорския проект BGENVIRONMENT-4.001-0001-C04 Предефиниран проект №3 Прилагане на иновативни мерки за смекчаване и адаптация към изменението на климата в общините в България на Националния доверителен екофонд, по който Община Варна е партньор. Проектът е насочен към капацитета на местните власти за планиране и идентифициране на креативни и иновативни решения за градско планиране и тяхното прилагане за смекчаване на въздействието и адаптация към климатичните промени.

Варна е сред областите с висок обем на образуваните битови отпадъци и през 2022 г. – 524 кг на човек при 488 кг на човек в страната. Същевременно делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци остава сравнително висок – 92% при 76% в страната.

Реализирани и в процес на изпълнение са проекти на частни бенефициенти и на неправителствени организации за чист енергиен преход на местната икономика.

Варна става част от консорциума по проекта SHOW по Програма „Хоризонт" за екологична и устойчива градска мобилност и доставки.

Приоритет 2. Социално справедлив и здравословен град

Здравеопазване

Варна продължава да е сред областите със сравнително нисък дял на здравноосигурените лица и през 2023 г. – 91% (при 95% в страната). Спрямо средните стойности в страната лекарите в област Варна са повече (както общопрактикуващите, така и специалистите), но при леглата в многопрофилните болниците има недостиг – броят им е 4,7 на хиляда души от населението (при 6,1 на хиляда души в страната). Използваемостта им също е по-ниска – 52% (при 56% в страната). Броят на аптеките спрямо населението е сходен със средния за страната.

Коефициентът на детска смъртност остава сравнително нисък. Средната продължителност на живота на жителите на областта е сред най-високите в страната – 74,4 години (при 73,5 години в страната).[3]

През периода броят на здравните заведения в община Варна не се променя съществено. Здравното и медицинско обслужване на населението в община Варна към 2023 г. е осигурено със спешна, болнична и извън болнична помощ.

През анализирания период броят на лечебните заведения в община Варна се запазва – 4 многопрофилни и 10 специализирани болници. Към 2023г. има увеличаване на броя на леглата с 4,44% или със 103 легла. Броят на лечебни заведения за извънболнична помощ също се увеличава, като през 2023г. техният брой е 175.

Таблица 4. Лечебни заведения в община Варна

Вид	2020г.		2021г.		2022г.		**2023г.**	
	заведения	легла	заведения	легла	заведения	легла	заведения	легла
Лечебни заведения за болнична помощ - общо	14	2544	14	2461	14	2611	14	2657

[3] https://www.regionalprofiles.bg/var/docs/2024_BG/Reg-profiles-2024-BG-final_v.pdf

Вид	2020г.		2021г.		2022г.		**2023г.**	
	заведения	легла	заведения	легла	заведения	легла	заведения	легла
Многопрофилни болници	4	1931	4	1848	4	1893	4	1909
Специализирани болници	10	613	10	613	10	718	10	748
Лечебни заведения за извънболнична помощ - общо	159	91	166	112	164	121	175	93
Диагностично-консултативни центрове	9	8	9	8	9	8	9	2
Медицински центрове	62	83	62	104	65	113	68	90
Дентални центрове	9		9		8		10	
Медико-дентални центрове	6		7	-	7	-	7	1
Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	73		79		75		81	
Други лечебни и здравни заведения	11	281	12	381	11	281	12	284

През периода 2021 – 2023г. за подобряване на материално – техническата база се извършват инвестиции със собствени средства на следните лечебни заведения: ДКЦ-1 „Света Клементина", ДКЦ 2 „Свети Иван Рилски", ДКЦ 3, ДКЦ 4, ДКЦ 5 „Света Екатерина". През периода 2021 – 2023г. е извършен мащабен ремонт на сградата на ДКЦ „Чайка". Сменени са целите ел.- и ВиК инсталации, ремонтирани са кабинети, коридори и санитарни помещения. Закупено е и медицинско оборудване - 3 ехографа за нуждите на лечебното заведение.

Инвестиции, осигурени от общинския бюджет и със собствени средства са извършени и в следните болнични заведения: Специализирана болница за активно лечение на онкологични заболявания „Д-р Марко А. Марков", Многопрофилна болница за активно лечение „Света Анна" - ремонт на отделение „Детска хирургия", урологично отделение, закупувано нова апаратура и оборудване.

По данни на НСИ към 2023 г. на територията на община Варна работят общо 2209 лекари, 2847 медицински специалисти по здравни грижи и 609 стоматолози, като при лекарите се наблюдава намаляване на броят през периода, докато броят на медицинските специалисти по здравни грижи и лекарите по дентална медицина се увеличават. На 1 лекар се падат 145 пациенти, което е с близо 21% по-малко в сравнение с показателите на ниво област Варна - 184 пациенти на 1 лекар. Това показва по-добре обезпеченост на лекарите в общината в сравнение с колегите им от

областта 1 по дентална медицина лекар обслужва 525 души, докато на ниво област Варна на лекар се падат – 621 души.

Таблица 5. Медицински персонал и население на един лекар в община Варна

Вид	2020г.	2021г.	2022г.
Лекари	2255	2235	2209
Лекари по дентална медицина	554	581	609
Медицински специалисти по здравни грижи	2808	2859	2847
Население на 1 лекар	151	153	145
Население на 1 лекар по дентална медицина	616	588	525

Община Варна реализира общински програми, свързани с профилактика на населението. През периода Община Варна предоставя 21 здравни програми за промоция, профилактика и рехабилитация на общественото здраве, които се изпълняват от различни здравни заведения в града - „Медицински център за рехабилитация и спортна медицина 1 –вварна" ЕООД, ЕООД, ДКЦ I „Св. Клементина" ЕООД; ДКЦ III Варна ЕООД; ДКЦ IV Варна ЕООД; ДКЦ V „Св. Екатерина" ЕООД; ДКЦ „Чайка" ЕООД; ДКЦ „Св. Ив. Рилски" Аспарухово ЕООД; „Специализирана болница по очни болести за активно лечение – Варна", УМБАЛ „Света Марина" ЕАД – гр. Варна, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов" – Варна, СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов -Варна" ЕООД и др.

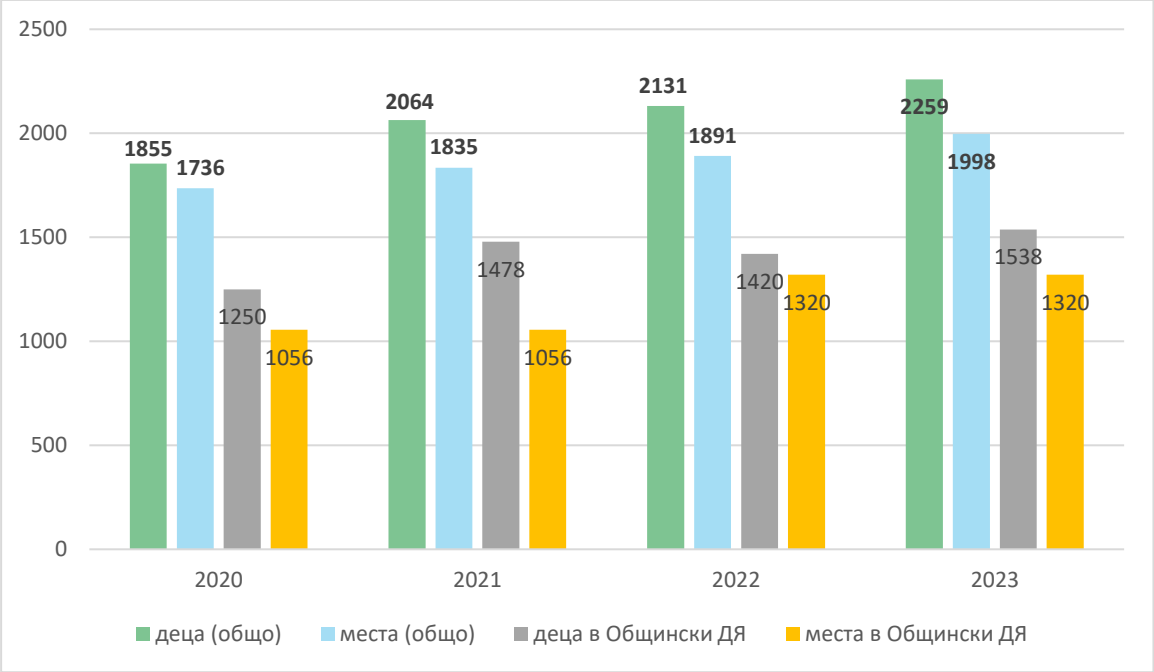
Програмите за профилактика се финансират от общинския бюджет и са напълно безплатни за жителите на града. Общинските програми, насочени към децата са „Аз успявам" – оздравителна програма за профилактика и рехабилитация на детско-юношеското наднормено тегло и свързаните с него заболявания сред децата; „Добър естетичен вид и комфорт чрез профилактика и лечение на гръбначните изкривявания" – оздравителна програма за профилактика и рехабилитация на децата с гръбначни изкривявания и деформации на гръдния кош; „Хипотерапия на деца с увреждания и проблеми в развитието"; „Контрол на миопия и ранно детско зрение" за ранно диагностициране на очните заболявания и отклонения в най-ранна детска възраст; „Зеленият двор на Варна", част от едноименни проект на МУ „Проф. д-р П. Стоянов" дава възможност на децата до 3 години за ранната им социализация, както и за разпознаване на най-ранните симптоми за отклонение в дадена възрастова група. към следващия етап – ранна детска интервенция.

Общинските програми за възрастни са: „Скрининг на очни заболявания"; „Профилактика на сънната апнея"; „Профилактика на рака на гърдата"; „Психосоциална подкрепа на лица, зависими от психоактивни вещества"; „Скрининг на заболяванията на щитовидна жлеза"; „Скрининг на заболяванията на белия дроб"; „Скрининг на заболявания на простатната жлеза"; „Скрининг на преканцерози на маточната шийка"; „Профилактика на женското здраве"; „Ултразвуков скрининг за

хромозомни аномалии в първи триместър"; „Профилактично течно-базирано цитологично изследване на маточната шийка".

По данни на НСИ на територията на община Варна през 2023 г. функционират 34 детски ясли със 1998 места, посещавани от 2 259 деца, в това число 12 детски ясли и 22 яслени групи в детски градини. Общинските детски ясли са 12 с 66 яслени групи, със 1320 места, представляващи 66,06% от общия брой места в яслени групи и са посещавани от 1538 деца или 68,08% от децата на яслена възраст.

Фигура 9. Деца и места в детските ясли в община Варна[4]

През анализирания период се наблюдава устойчива тенденция към повишаване обхвата на децата в детските ясли. Към детските градини функционират и яслени групи за обхващане на нуждаещите се деца.

През периода 2021 – 2023г. със средства от общинския и републиканския бюджет се извършва подобряване на материално – техническата база на детските ясли: климатици, бойлери, подмяна на дефектирали котли и части котли, придобиване на стопански инвентар и др. През 2022г. приключва проект „Основен ремонт на ДЯ № 7 „Роза", мерки за подобряване на енергийната ефективност и изграждане на пристройка с асансьор. В процес на изпълнение е проект „Изграждане на пристройка за две яслени групи към съществуващите сгради на Детска ясла №7 „Роза" - УПИ-I – „за детски дом и ясли", кв. 14, 25 м.р., гр. Варна.

С цел осигуряване на по-добро медицинско обслужване на децата и учениците в общинските училища и детски градини във Варна работят 114 здравни кабинета към

[4] По данни на НСИ

2023г. В тях е осигурено медицинско обслужване от 38 лекари и 172 медицински сестри. За първи път всички медицински лица от здравните кабинети преминават през обучение за повишаване на квалификацията, проведено от водещи специалисти от Медицинския университет и финансирано от общинския бюджет.

Спорт

Важен акцент в местната политика е качествената промяна на спортната инфраструктура. През анализирания период в гр. Варна. През периода 2021 – 2023г. със средства от общинския бюджет е извършен основен ремонт на залата за борба в СК „Простор", в която се обучават над 200 деца и младежи в спортните клубове „Десант – Джудо", „Централен полицейски карате джу джицу клуб", „Ичи Геки Варна" и „Спартак – Варна"; основен ремонт и реконструкция на съществуващи трибуни - югоизток, тоалетни югоизток, тренировъчна писта и терен, входно - изходни възли и подходи към трибуни, оградна система, канална мрежа, стадион „Спартак"; цялостен ремонт на теренна настилка на стадион „Локомотив"; поставена е нова тревна настилка на двете футболни игрища в общинския спортен комплекс в „Аспарухово".

През 2021 – 2022 г. е извършен основен ремонт на спортна площадка на открито в с. Звездица, изградени са нови игрища за футбол и баскетбол.

През периода 2021 – 2024г. е изграден дълбоководен тренировъчен басейн на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров" с площ 12 на 25 метра, а дълбочината варира от 3 до 5 метра с финансиране от Министерство на отбраната. Основни функции на басейна са отработване на широк спектър морски спасителни операции, както и осигуряване на подготовката на водолазите от ВМС и силите за специални операции на Българската армия.

Социални услуги

Община Варна се отличава със своята активно прилагана политика и значителен брой успешни проекти, ориентирани към социалната сфера. Социалните дейности в община Варна се реализират съобразно изискванията на националните и европейски политики, спазвайки основните принципи на равнопоставеност, социално включване, липса на дискриминация. С цел гарантиране прилагането на държавните политики на местно ниво и имайки предвид потребностите на гражданите в неравностойно положение в Община Варна, ежегодно се изготвя Социална програма. Основните акценти на Социалната програма са свързани с развитие на ефективна система от социални услуги, отговарящи на нуждите на потребителите, равен достъп, достатъчност на услугите и подобряване на качеството им с цел борба с бедността, социалното изключване и дискриминацията; осигуряване на достъпна архитектурна, жизнена и информационна среда за хората с увреждания; повишаване

професионалния капацитет на работещите в социалните услуги на общинско ниво; популяризиране на дългосрочните приоритети в социалната сфера на общината, както и привличане на бизнеса като социално – икономически партньор. Основни цели на вече функциониращите социални услуги за деца и възрастни са подобряване качеството им и ефективност при осигуряване на независим живот на потребителите. Община Варна работи по следните приоритетни направления: Превенция на изоставянето и деинституционализация на услугите за деца и възрастни хора; Преодоляване на социалното изключване на уязвими групи и лица; Деинституционализация и реформиране на услугите за възрастни хора и реализиране на услуги в домашна среда за по–добър и достоен живот; Развитие на човешките ресурси; Изграждане на междусекторно сътрудничество.

Към месец декември 2023г. в община Варна се реализират 59 социални услуги, от които 38 с финансиране от държавния бюджет и 21 с местно финансиране. Предоставяни са 26 социални услуги за деца и младежи и 33 услуги за пълнолетни лица. Капацитетът на социалните услуги, предоставяни на територията на община Варна е 2 695 места, от тях за деца - 986 места и 1 709 места за възрастни хора. Граждани от общината, които са в невъзможност самостоятелно да осигурят екзистенциалните си нужди от храна са потребители на обществената трапезария. На територията на община Варна функционират 24 пенсионерски клуба.

В зависимост от основните групи дейности в комплексите за социални услуги се предоставят: информиране и консултиране; застъпничество и посредничество; общностна работа; терапия и рехабилитация; обучение за придобиване на умения; подкрепа за придобиване на трудови умения; дневна грижа; резидентна грижа; осигуряване на подслон; асистентска подкрепа. Обхванати са следните лица от уязвимите групи: деца в риск по смисъла на Закона за закрила на детето; родители, осиновители, лица, полагащи грижа за деца, кандидати за осиновители и кандидати за приемни семейства; деца и пълнолетни лица с увреждания; пълнолетни лица в кризисна ситуация или с потребност за преодоляване на последици от такава ситуация; възрастни хора в надтрудоспособна възраст; лица, които полагат грижи за пълнолетни лица.

През 2021г. приключва Проект „Изграждане на „Център за грижа за лица с различни форми на деменция" и ремонт на сграда за „Дневен център за подкрепа на лица с различни форми на деменция и техните семейства" на територията на община Варна".

През 2022г. приключва изпълнението на 2 проекта на Община Варна. По Проект „Център за подкрепа на лица с увреждания на Община Варна, включително с тежки множествени увреждания" е извършен ремонт, обзавеждане, оборудване на сграден фонд и на помещения в кв. „Аспарухово": ж.к. „Дружба", бл.11, вх. А, ет.1, обект 1,2

и ж.к. „Дружба", бл.17, вх. Б, ет.1, ап. 11. По Проект „Подобряване на социалната инфраструктура в град Варна" е реновирана социалната инфраструктура в град Варна - два пет етажни блока - гр. Варна, ул. „Петко Стайнов" №7, общежитие блок А и блок Б, свързани с топла връзка. В блок А е разкрит „Приют за временно настаняване на бездомни и социално слаби лица", а на трети етаж от блок Б се помещава единственият на територията на Община Варна „Кризисен център за деца".

През 2021 – 2022г. е изградена нова сграда на „Карин дом" за деца със специални потребности във Варна между улиците „Дойран" и „Кирил Шиваров" (в двора на средношколските общежития). Общата площ на сградата е 2 890 кв.м и се състои от едно подземно ниво за гараж и складове, три надземни нива и покривна тераса. Новата сграда съчетава разнообразни функции – физиотерапия и хидротерапия, център за ранна интервенция, Монтесори център и детска демонстрационна кухня, стаи за диагностика, индивидуална и групова терапия, модерна сензорна зала, медицински център, обучителни зали и административна част, вътрешен двор с две детски площадки. Сградата е построена и оборудвана със средства от дарители.

През периода 2021 – 2023г. експертите от Дирекция „Социални дейности" към Община Варна консултират и подпомагат разработването на проекти на Сдружения на собствениците, които дават възможност за изграждане на рампи или монтиране на съоръжение, позволяващи на хората с увреждания безпрепятствено и лесно да влязат във входовете на жилищните блокове и преодоляване на стълбището до асансьорите. По Националната програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност през периода 2021 – 2023г. са финансирани 18 проекта.

В процес на изпълнение са проекти на Община Варна: „Общностен център за деца и семейства – Варна", „Разкриване и предоставяне на социалната услуга „Приют" на територията на община Варна".

Община Варна е подписала с Агенцията за социално подпомагане - Споразумение №ФС01-0442/18.12.2023 г. за реализиране на проект „Повишаване на капацитета на служителите на Агенцията за социално подпомагане във връзка с модернизирането на системите за социална закрила - Компонент 1", насочен към усъвършенстване и разширяване на обхвата на приемната грижа, посредством продължаване на предоставянето ѝ на местно ниво, като алтернативна форма за отглеждане на деца в риск в семейна среда.

В процес на изпълнение е проект „Пълноценна и комплексна ранна подкрепа за деца със специални нужди и техните семейства за подобряване тяхното благосъстояние и намаляване риска от социално изключване" на Фондация Карин дом.

Реализирани или в процес на изпълнение са проекти за осигуряване на топъл обяд, патронажна грижа, както и предоставяне на интегрирани социално – здравни

услуги: Проект „Грижа в дома в община Варна" (2023 – 2025г.), Проект „Разкриване и предоставяне на интегрираните здравно-социални услуги „Център за грижа за лица с различни форми на деменция" и „Дневен център за подкрепа на лица с различни форми на деменция и техните семейства" на територията на община Варна" (2021 – 2023г.).

Приоритет 3. Многовековен и многообразен град

Варна е сред областите със силно застъпени култура и туризъм и през 2023 г.

Община Варна е един от първите градове подписали европейската декларация за Устойчива и приобщаваща култура (Call to Action for low carbon and more inclusive culture) през месец май 2023г.

Мащабът на легловата база в местата за настаняване е сред най-високите в страната с 149 легла на хиляда души (при 56 на хиляда души в страната). Реализираните нощувки пък достигат 10 555 на хиляда души (при 4167 на хиляда души в страната), а тези през онлайн платформи на споделената икономика – 1148 на хиляда души (при 500 на хиляда души в страната).

Посещенията в кината се увеличават до 1114 на хиляда души (при 684 на хиляда души в страната). Посещенията в местните театри, музеи и библиотеки също нарастват, но остават под средните за страната спрямо броя на населението.

Културното наследство в Община Варна е в постоянния фокус и интерес от една страна на творци и артисти, а от друга – на любители и туристи, заради съвременното представяне на музейни експозиции, обекти и разнообразни събития, популяризиращи материалното и нематериалното културно наследство на региона, страната и света. Туристическите дейности са инструмент за изява и популяризиране на местната идентичност, и обратно - културните ценности и природните ресурси са фактор за икономическо развитие.

През 2023г. Националния институт за недвижимо културно наследство /НИНКН/ към Министерство на културата одобрява внесени през 2021г. ПУП-ПРЗ за обект Аладжа манастир и Техническото задание за проектиране на обекта за археологическите разкопки на ул. „Цар Симеон".

През 2023г. със средства, осигурени от община Варна, са извършени аварийни консервационни дейности по античните зидове и сводове на най – високата част от археологическия обект - Римски терми, т.нар. Римска кула, които включват отстраняване на растителността по зидовете; демонтиране на компрометирани части от мазилки и циментови запечатки; структурно укрепване на нестабилните участъци; бордиране, фугиране и направа на нови запечатки; хидрофобизация на

повърхностите; саниране на бетоновата подпорна колона и др.

През 2023г. е осигурено финансиране за осигуряване на модерен достъп за хора в неравностойно положение до пет сгради на Регионалния исторически музей във Варна - Етнографският музей, Природонаучният музей, музей „Нова история на Варна", Музеят на Възраждането и Аладжа манастир. Монтирани са механичен подемник, предназначен за инвалидни колички и на мултимедиен дисплей със сензорно управление, който замества физическото посещение на горните етажи на сградите.

За първи път от 20 години е обновена експозиция в музейния комплекс Аладжа манастир през 2023г.

Реставрират се стари сгради в центъра на град Варна, обявени за недвижими културни ценности - на ул. „Панагюрище" №1; на ул. „Драгоман" №27, 27А,; на ул. „Славянска" № 20; на ул. „Македония" № 40. Извършени са ремонтни дейности в Морската градина, обновено е пространството около „Слънчевия часовник".

В процес на изпълнение е „Вдъхновяващо минало за дигитално бъдеще" на Община Варна за дигитализация на архива на създателят на Морската градина-Антон Новак.

През периода се отчета напредък на дейностите за туристически маркетинг с финансов ресурс от Общинския бюджет - приходи от туристически данък. В процес на реализация са 2 проекта на Община Варна: „Варна – магията на морето" и „Варна дестинация на четири сезона - неразкритите съкровища" по Програмата за финансиране на маркетингови дейности на туристически услуги в черноморските общини в Република България на Министерство на туризма.

За популяризирането на Варна като туристическа дестинация допринасят и проекти на неправителствени организации.

През 2023г. се провежда десетото юбилейно издание на Националния събор „Тополи пее и се смее".

От Община Варна са реализирани проектите: „Sounds of the Free Breeze (Outdoor Concerts and Masterclasses)/ Sounds of the Free Breeze (Концерти на открито и мастър класове)"; „Градско свързване чрез улично изкуство/ Using Public Art to Reconnect the City".

През периода 2021г. - 2023г. от Фонд „Култура" (учреден 2014г) на Община Варна са предоставяни финансови средства за развитието на изкуството и културата. Общински фонд „Култура" - Варна съфинансира на конкурсен принцип фестивали, конкурси и проекти в сферата на културата, провеждани на територията на Община Варна, спазвайки принципите на прозрачно и целесъобразно разходване на публични средства. За посочения период подкрепените културни проекти са над 400. Между тях са устойчиви престижни форуми като Международния театрален фестивала

„Варненско лято", Международния джаз фестивала „Варненско лято", Международните кино фестивали „Любовта е лудост", „София филм фест", Фестивалите РАДАР, Движещо се тяло, Танцови маршрути, много изложби, театрални спектакли, нови книги и други.

Община Варна осъществява ефективно партньорство с неправителствени организации за опазване на културна инфраструктура и създаване на съдържание. Като добър пример през периода пространството „ReBonkers" се утвърждава все по-успешно като център за артистична свобода и културно изразяване, предлагащ визуални изкуства, театър, танци и музикални събития и служещ като място за срещи на обществени групи и неправителствени организации.

Стратегическа цел 2

Стратегическа цел 2. Водещ регионален лидер в интегрираното развитие на региона със знание и иновации (фокус - инфраструктура) се постига чрез три приоритета:

Приоритет 4. Иновативен и образован град

Образование

Варна е сред областите с най-добро представяне в сферата на образованието (отново след столицата). През 2023 г. делът на децата в детските градини е 91% (при 88% в страната), а коефициентът на записване на населението в V–VII клас е 92% (при 90% в страната). Делът на второгодниците остава сравнително нисък – 0,8% (при 1,2% в страната).

Съответствието между специалностите в професионалното образование и профила на икономиката в областта е сравнително високо.

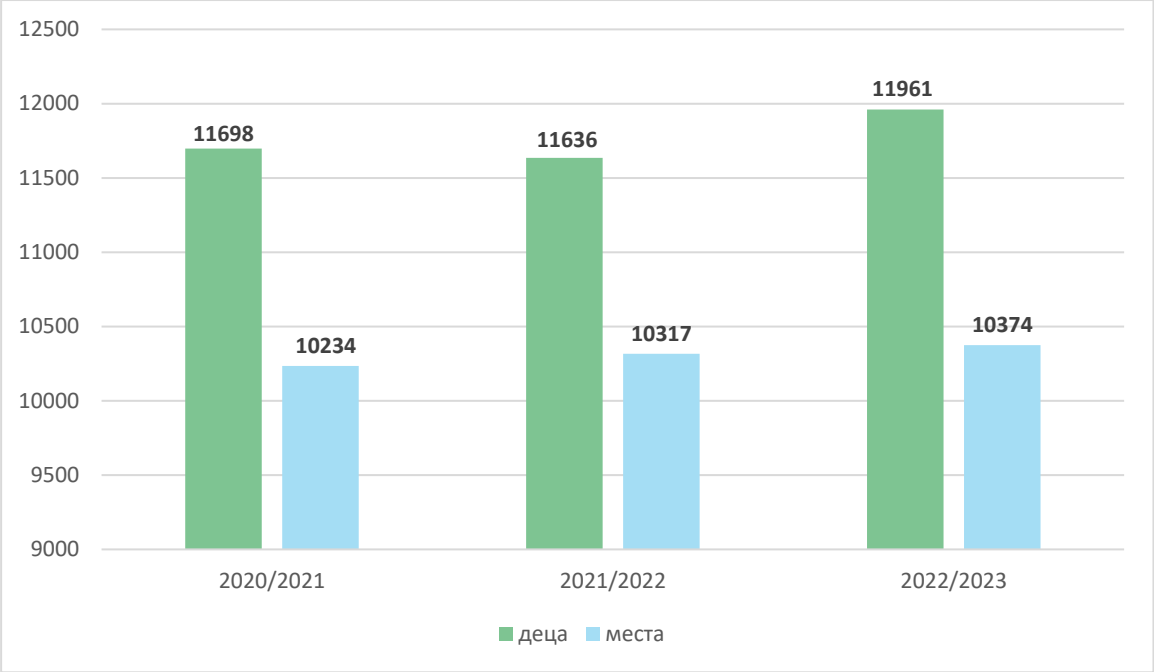
На националното външно оценяване по математика след VII клас през 2024 г. учениците от областта са с втория най-висок резултат (след този в столицата) – 51,3 т. при 42,9 т. в страната. На матурата по български език и литература средният успех е близък, но също над този в страната – „Добър" 4,36 в областта (при „Добър" 4,30 в страната). Делът на слабите оценки е 8,7%, колкото е и този в страната. Броят на студентите в областта се запазва относително висок.

За развитие на устойчива, съвременна, пазарно ориентирана образователна система Община Варна през анализирания период финансово подкрепи и съхрани учебно-възпитателната дейност в училищата и детските градини на територията на малките населени места. През 2023г. общинската администрация концентрира

усилията си върху повишаване техническата готовност на проектна документация и кандидатства за финансиране, като в процес на изпълнение от 2024г. вече се изпълняват проекти за подобряване качеството на образователната инфраструктура.

През отчетния период общинската образователна система не се променя.

Фигура 10. Места и деца в детските градини в община Варна

Териториалното разположение на училищата и детските градини дава възможност за осигуряване задължителното обучение на учениците.

Броят на детските градини през учебната 2022/2023 г. не се изменя, броят на педагогическия персонал намалява с 1, а броят на децата в детските градини нараства с 325.

В процес на изграждане са: нова сграда за ДГ „Ран Босилек", с. Тополи; нова детска градина за 4 групи, физкултурен салон, кухненски блок и котелно стопанство на ул. „Хъшове" №2, гр. Варна.

През периода 2021 – 2023г. са извършени строително – ремонтни дейности: монтирана е ограда с метални пана ДГ №42 „Българче" (2021 г.); основен ремонт на покрива на ДГ №34 „Лястовичка" (2022 г.), основен ремонт и реконструкция на площадки за игра, закупен нов водогреен котел за ДГ №2 „Щастливо детство" (2023 г.); приключва реновирането на двора и на сградата на ДГ№40 „Детски свят" (2023г.); основен ремонт и реконструкция на площадки за игра на открито в ДГ №51 „Ран Босилек", село Константиново (2023г.).

С финансиране от Националната кампания „Чиста околна среда" на ПУДООС са изпълнени следните проекти: 2021г. - „Обичам природата – и аз участвам от ДГ

№30; „Зелена стая на открито - Еколандия от ДГ №29 „Звънче", гр. Варна"; „Нашата зелена пътечка от ДГ №24 „Детско градче", гр. Варна"; „Пази природата и създай красота" на ДГ№41 „Първи юни"; „Моята зелена детска градина" на ДГ №50 „Зорница", Село Звездица; „Обичам природата и аз участвам" на ДГ №17 „Д-р Петър Берон"; „Обичам природата – и аз участвам от ДГ №30 „Синчец"; 2022 г. - „Грижа за нашите приятели - да нахраним птиците със зрънце любов" ДГ №33 „Делфинче"; „Уча и се забавлявам безопасно на открито" ДГ №21 „Калина Малина"; „Детска екоработилница" на ДГ №42 „Българче" (с яслена група); „Природата наш дом" на ДГ №38 „Маргаритка"; 2023г. - „Еко занималня - Незабравка", ДГ №11 „Незабравка", „Зелена класна стая и еко кътове" на ДГ №31 „Крилатко".

Детските градини активно участват за финансиране на техни проекти по Националните програми на МОН: НП „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда" за обособяване на „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата"; НП „Хубаво е в детската градина"; НП „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование", по която участвалите детски градини получават преносим компютър, интерактивна дъска и късофокусен проектор; НП „Без свободен час" в детската градина; НП „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти".

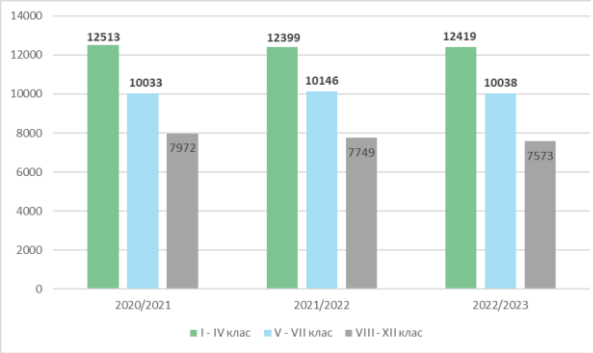
Модерната образователна среда и модернизираното учебно съдържание са основни фактори за качеството на професионалното образование и обучение и съответствието му с технологичните промени в съответния сектор.

Въвеждане на информационни и комуникационни технологии във всички училища - дигитализацията на учебния процес е ключов елемент на модерното училище, чрез който се оптимизира процесът на обучение, повишава се неговата ефективност и се подпомага навлизането на иновации, базирани на информационните и комуникационните технологии (ИКТ).

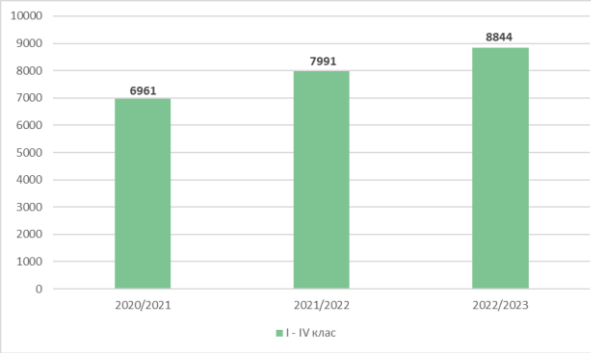
Мрежата от всички видове и степени на училищната система (начални, основни, СУ, профилирани, професионални) в община Варна обхваща 70 училища.

В общообразователните училища на общината броя на учениците след VIII клас за учебната 2022/2023г. е 7573, а в професионалните училища се обучават 8844 ученици. Постепенно се увеличава приемът в професионалното образование, както и приемът в професионалните направления. Професионалните гимназии извършват приема си за професионална реализация спрямо търсенето на пазара на труда в област Варна. Производствените практики се провеждат в местни предприятия.

Фигура 11. Учащи в общообразователните училища

Фигура 12. Учащи в професионалните училища

За развитие на устойчива, съвременна, пазарно ориентирана образователна система Община Варна инвестира в нови сгради и в модернизиране на образователната инфраструктура, което несъмнено стимулира приемът на ученици, повишава качеството на образованието и прави училището привлекателно за тях. Създаването на модерни условия за учене, допринася до повишаване броя на успешно интегрираните в образователната система ученици от етническите малцинства, създава условия за равен достъп до образование, създава предпоставки за привличане на ученици и родители за активно участие в образователния процес.

През периода се реализират следните проекти: 2021г. - „Изграждане на STEM център в ОУ „Капитан Петко Войвода", „Основен ремонт, реконструкция и преустройство на спортни площадки на открито в I-ва Езикова гимназия", „Основен ремонт, реконструкция и преустройство на спортни площадки на открито в ОУ „Св.св. Кирил и Методий", основен ремонт и преустройство на 1 и 2 етаж и изграждане на достъпна среда за нуждите на Център за специална образователна подкрепа - Варна (ЦСОП). През 2021г. започва изграждането на нов физкултурен салон в СУ „Найден Геров" от Програмата за изграждане на физкултурни салони в училищата на Министерство на младежта и спората, но през 2023г. строежът е спрян поради необходимост от дофинансиране.

През 2023г. са реализирани следните проекти: за изграждане на STEM център в Математическата гимназия „Д-р Петър Берон", за изграждане на спортни площадки на открито в ОУ „Стефан Караджа", основен ремонт на физкултурен салон и укрепване на каменна основа на фасадни стени на ОУ „Панайот Волов", изградена спортна площадка за футбол със специализирана спортна настилка в ОУ „Черноризец Храбър", извършен основен ремонт електрическа инсталация, ОУ „Христо Ботев", гр. Варна. През 2023г. в двора на ОУ „Васил Априлов" са изградени игрища по баскетбол и лекоатлетическа писта в двора на училището; изграждане на ограда, нови оранжерия и класна стая на открито по донорска програма на едно от електроразпределителните

дружества в направленията „Запазване на околната среда" и „Изграждане на екологични ценности".

В процес на изпълнение са проектите на Община Варна: „Разширение на училище ОУ „Васил Друмев", пристройка към съществуваща сграда в УПИ „за училище", ПИ 10135.2560.221, кв. 23, по плана на 18-ти м.р., район „Приморски", гр. Варна"; „Нов корпус към VII СУ „Найден Геров", находящ се в УПИ III-100 „за училище", с идентификатор 10135.2558.100, кв. 56, по плана на 6-ти м.р., гр. Варна, ул. „Царевец" №1";

През 2023г. е оборудвана и открита зала за ерготерапия в Специалното училище за деца с нарушено зрение „Проф. д-р Иван Шишманов" с площ 44 кв. м. и в нея са монтирани сетивни панели, висящи люлки, комбинирана стена за катерене, ролкова пързалка, гигантски валяци и други съоръжения, съобразени с възрастта, увреждания и двигателните умения на учениците.

Проекти на училищата се финансират и от Националната кампания „Чиста околна среда" на ПУДООС: 2021г. - „Зелено междучасие - кът за отдих и за любознателни от ПГИ Д-р Иван Богоров, гр. Варна", „По-здрави на открито от 2 ОУ Н.Й. Вапцаров, гр. Варна", „Класна стая назаем от природата" на ОУ „П. Р. Славейков", „Нашият двор е нашият простор" на ЦПЛР – НАОП; 2022г. - „ЕКО лаборатория по биороботика" на СУ „Димчо Дебелянов", „ЕКО класна стая" на Първа Езикова гимназия, „Зелена наука - зелени хоризонти" на ЦСОП; 2023г. - „Зелена класна стая за развитие на уменията и знанията на учениците" на ОУ „Добри Чинтулов", „Образователен еко - център в ПГСАГ Васил Левски – Варна".

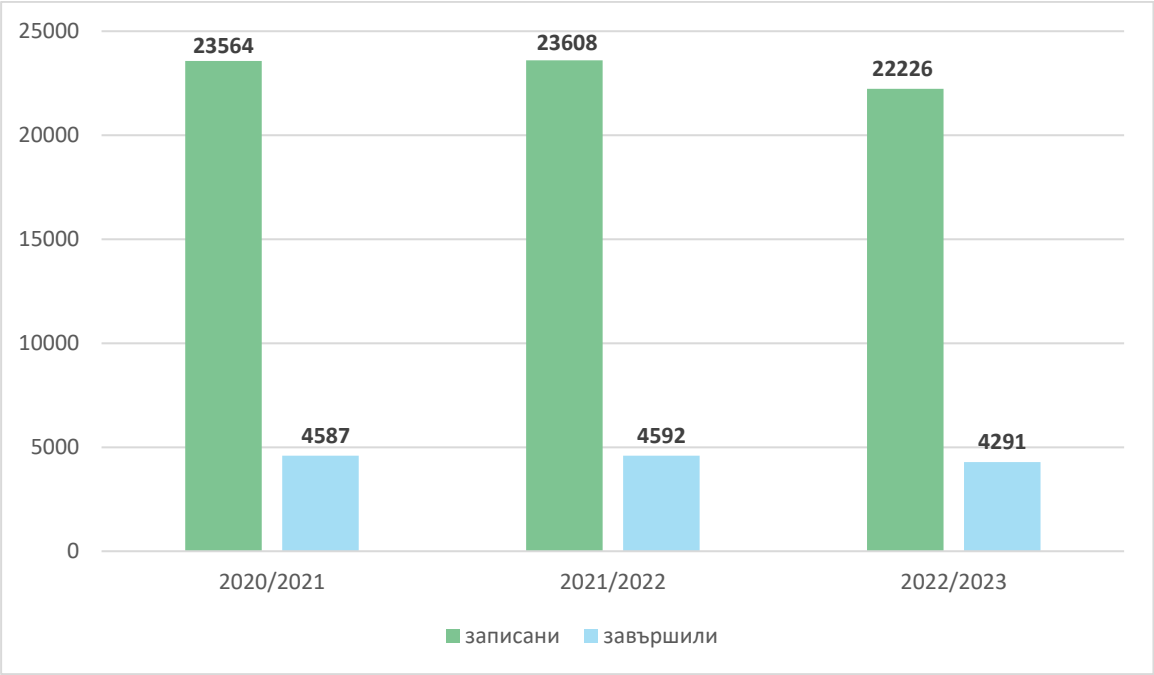
Училищата са много активни с привличане на допълнителен финансов ресурс, кандидатствайки със собствени проекти за финансиране от национални програми на МОН.

Град Варна е важен университетски център в България и Североизточен район, в който функционират 6 от общо 52 акредитирани университети и висши училища (без колежите) в страната, в които през учебната 2022/2023г. се обучават 22 226 студенти.

На територията на Варна функционират Колеж по туризъм към Икономическия университет, Медицински колеж към Медицински университет, Колеж в структурата на Техническия университет и Висше училище по мениджмънт – Международен колеж.

Висшето образование и инфраструктурата, предназначена за неговото функциониране е с регионално, национално и международно значение. Броят на студентите във висшите училища се регулира с квоти за прием и за обучение.

Фигура 13. Записани и завършили студенти

През учебната 2022/2023г. броят на преподавателите в университети и висши специализирани училища на територията на Варна се увеличава с 18 души спрямо предходната учебна година. Броят на студентите намалява с 1 382. Броят на завършилите студенти във Варна нараства с 62. През 2022/2023г. тук са завършили 9,63% от завършилите в България студенти.

През анализирания период реализират проекти за създаване на мултидисциплинарна образователна среда и иновативно обучение в условията на цифрова трансформация, адаптиране на изучаваните специалности към пазарната среда, подобряване на материално – техническата база. Създадени са устойчиви партньорства между университети за изграждане на нова академична екосистема. Разработени и одобрени са проекти за обновяване и модернизация на студентски общежития.

През 2022г. е създаден Дълбоко технологичен иновационен порт Варна (Varna Deep Tech Innovation Port) в Икономически университет – Варна. Инициатори на идеята за създаването на VDTIP са „Джуниър Ачийвмънт" – България и Икономически университет – Варна. Основната цел на инициативата е да превърне Варна в притегателен център за създаване и внедряване на дълбоко технологични иновации, които да спомагат за подобряването на социално-икономическото развитие на региона, България и Европа посредством засилено взаимодействие между различни заинтересовани страни – академия, бизнес, стартъп, младежки организации, местна администрация и др.

Икономическа активност и пазар на труда

Икономическата и финансова обстановка в страната предопределя и всички показатели, от които се прави оценка на икономическото развитие на общината. През периода икономическото развитие на община Варна се подобрява спрямо предходните години.

Брутният вътрешен продукт в област Варна нараства сравнително бързо и през 2022г. и отново я нарежда веднага след челната тройка (столицата и областите Стара Загора и София).

Подобряват се и основните показатели на отчетените нефинансови предприятия. В община Варна се отчита положителна промяна в добавена стойност по факторни разходи през 2022г. е 4 428 млн.лв. и отчита ръст от 15,9% спрямо 2021г. Нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия за 2022г. са 22 466,85 млн. лв. и е постигнат ръст от 18,33% спрямо предходната година.

Преките чуждестранни инвестиции за Община Варна и Област Варна за 2022г. се увеличават спрямо нивата за 2021 г. със 122 306,40 хил. евро на ниво Община и със 166 545,10 хил. евро за Област Варна, като стойността за Община Варна надминава нивата от 2019 г. Приходи от износ на нефинансовите предприятия за 2022г. отчитат ръст с 17,14% спрямо предходната година.

Разходите за научноизследователска и развойна дейност са относително високи.

В структурата на икономиката на община Варна за 2022г., с най–голям дял продължават да бъдат микрофирмите. Броят им е 26 832, което представлява близо 93,20% от общия брой предприятия, следвани от малките фирми – 1 626. През 2022г. общият брой на предприятия продължава да нараства спрямо предходната година. По групи, увеличението е при предприятията, до 9 заети – със 729, от 10 до 49 души – с 3 , а при тези с 50 до 249 души – с 13. Намалява броят на предприятията с до 250 и повече заети – с 2 за 2022 г. спрямо 2021 г.

През 2023г. туристическият сектор успя да се възстанови след пандемията от COVID19. През 2022г., приходите от дейност „Хотелиерство и ресторантьорство" на територията на област Варна бележат ръст от 333 106 хил. лв. спрямо предходната година. Увеличават се и разходите за дейността, с 290 097 хил. лв. През 2022г. и двата показателя вече са с нива над тези от 2019г.

Показателите за заетостта и безработицата са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкия фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълноценно използване.

Пазарът на труда в област Варна е сред най-добрите в страната. Делът на населението в трудоспособна възраст остава висок (60,4% при 58,5% в страната).

През 2023 г. Варна е областта с най-висока заетост с коефициент от 82,9% (при 76,2% в страната). Безработицата е втората най-ниска в страната (след тази в столицата) – 3,3% (при 5,3% в страната).

Образователната структура на работната сила също е сравнително благоприятна. Делът на висшистите сред населението на 25–64 години нараства до 37% (при 31% в страната), а на тези с основно и по-ниско образование намалява до 15%, колкото е и средната му стойност в страната.

Заплатите и пенсиите се увеличават с близък до средния за страната темп и са сравнително високи. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 19,4 хил. лв. през 2022г., а размерът на средната месечна пенсия е 830 лв. (при 784 лв. в страната) през 2023г.

Неравенството и бедността в областта се задържат на сравнително ниски нива и през 2023 г. Коефициентът на Джини за подоходното неравенство е 33,1 (при 37,2 в страната). Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 14,6% (при 20,6% в страната) и отново е вторият най-нисък в страната (след този в столицата).[5]

През анализирания период се наблюдава много висока проектна активност на частния бизнес, както за модернизация и технологично обновяване, така и за повишаване професионалната компетентност на човешките ресурси. В процес на изпълнение са проекти за насърчаване на научните изследвания и иновациите в Черно море за съвместно развитие на синия растеж в рамките на устойчиви екосистеми, както и развитие на умно земеделие.

Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност

Инфраструктурата на Варна е сравнително добре развита. Гъстотата на пътната и на железопътната мрежа е висока. Значителен е и делът на автомагистралите и първокласните пътища – 28% (при 19% в страната). Качеството на пътната настилка се задържа високо и през 2023 г. В добро състояние са 56% от пътищата в областта (при 40% в страната).

През периода 2021 – 2023г. са реализирани проекти за подобряване на инфраструктурата и облика на градската среда, благоустрояване на междублокови пространства, подобряване на експлоатационните характеристики на улици от уличната мрежа, създаване на достъпна, комфортна и безопасна среда за гражданите и гостите на Община Варна. Проектите са за основен ремонт/ реконструкция на уличната мрежа, като дейностите са насочени към цялостното рехабилитиране на

[5] https://www.regionalprofiles.bg/var/docs/2024_BG/Reg-profiles-2024-BG-final_v.pdf

уличната мрежа в услуга на транспортната, социалната, икономическата и техническата инфраструктура.

Реализиран е ключов проект „Екологично чист транспорт за Варна", по който е извършена доставка на 40 бр. електрически автобуси тип „соло", 20 бр. електрически автобуса тип „съчленен" и доставка и монтаж на 60 бр. станции за бавно зареждане и 2 бр. станции за бързо зареждане. Извършена е доставка и монтаж на оборудване във връзка с внедряване на система за пътна безопасност по проект „Екологично чист транспорт за Варна"

От 2021г. Община Варна пусна ново мобилно приложение TicketVarna за закупуване на електронни билети за пътуване с градския транспорт. То може да бъде изтеглено безплатно от App Store и Play store. Успоредно с това остават възможностите за покупка на електронен билет или карта, както и купуване на хартиен билет от машините за продажба на билети разположени в превозните средства и на спирките.

Пуснато е и ново приложение за закупуване на билети за пътуване с градския транспорт - varna.mpass.bg. Продуктът е предложен от фирма „Тикси" и е безплатен за общината. Това е още един метод за заплащане на пътуването в градския транспорт във Варна, заедно с досегашните – купуване на електронен билет или карта.

В автоматизираната билетна система на Варна се използват три вида абонаментни карти – персонализирани абонаментни карти на преференциални цени, свободни абонаментни карти и предплатени карти.

През 2023г. в тролейбусите са поставени нови валидиращи устройства, които освен съществуващите към момента функционалности, ще предлагат и възможността за т.н. асинхронни плащания, което ще позволи заплащането на избрания превозен документ да става и с банкова карта.

Осигурено е Wi-Fi покритие в зоната на 83 автобусни спирки във Варна, оборудвани с машини за продажба на превозни документи. По такъв начин се осигурява достъп до интернет за варненци и гости на града, посредством който те могат да получат необходима за тях информация за маршрутите и разписанието на градския транспорт и за културните и туристически локации.

През 2021г. са изготвени предпроектни проучвания за обект: „Изграждане на скоростен екологичен транспорт /леко метро/ – направление на трасето от индустриална зона Варна до КК „Златни Пясъци", определяне на терен за депо и изграждане на бул. „Цар Освободител" в гр. Варна" и „Изготвяне на техническо задание за „Избор на изпълнител за изготвяне на инвестиционен проект – фаза технически проект за изграждане на бул. „Цар Освободител" и изграждане на скоростен екологичен транспорт /леко метро/ – направление на трасето от индустриална зона Варна до КК „Златни Пясъци", определяне на терен за депо и

изграждане на бул. „Цар Освободител" и в гр. Варна" след избор на вариант на трасе/маршрут".

През 2023 г. започва изграждането на нова автогара в непосредствена близост до старата. Към периода на изготвяне на настоящия доклад автогарата вече функционира. Тя разполага с 12 сектора за пристигащи и заминаващи автобуси и 35 паркоместа за изчакващи автобуси и микробуси. Сградата е построена с частна инвестиция.

За подобряване достъпността към Южна промишлена зона (ЮПЗ) през 2021г. е извършен цялостен основен ремонт на транспортно съоръжение - метален клапов мост, известен като мост „Родопа". Той представлява връзка между града и острова в южната промишлена зона и движението по него е интензивно. Извършени са ремонтни дейности на пътната настилка, на фугите на моста, на тротоарната конзола, парапетите и мантинелите, възстановяване на уличното осветление.

През 2023 г. започва основен ремонт на улица към ЮПЗ - Западна наземна връзка от Северен пътен възел (СПВ) на Аспарухов мост до обръщач на Остров пред Петролна база, по плана на южна промишлена зона (ЮПЗ), II етап: Основен ремонт на улица към ЮПЗ - Западна наземна връзка, в участъка от Клапов мост до обръщач на Остров пред Петролна база, по плана на ЮПЗ, гр. Варна с финансиране от банков кредит.

През 2021г. е изградено ново кръгово кръстовище в курортния комплекс „Св. Св. Константин и Елена". Реконструиран е обръщачът на автобус №31 и близката алея. С новата организация на движение е осигурен по-лесен достъп за автомобили и безопасно пешеходно движение на туристи и посетители. Пространството на вътрешния кръг е естетизирано и благоустроено, като в центъра на кръга е изградената чешма. През 2023г. се изпълняват следните обекти по плана на КК „Св. Св. Константин и Елена": Реконструкция на кръстовище между о.т. 115-о.т. 120, о.т. 162, о.т. 163, о.т. 121-о.т. 127; Вход изход от к. к. „Св. Св. Константин и Елена" към път I-9 при км. 95+550 ляво; Основен ремонт на улица между от о. т. 162 - до о. т. 176 и улица от о. т. 87 - до о.т. 127

За извършване на основен ремонт на общински път VAR1082 (панорамния път Варна – Златни пясъци, в участъка на свлачището „Трифон Зарезан") през 2021г. Община Варна и АПИ подписват споразумение между Община Варна и Агенция „Пътна инфраструктура".

През 2023г. е извършена актуализация на Стратегическа карта за шум в околната среда на агломерация Варна, която е приета с Решение №47-2 от Протокол № 4/04.01.2024 г. на ОбС-Варна.

За интегриране на уличната мрежа на град Варна се извършва изграждане/ рехабилитация в районите „Аспарухово", „Владислав Варненчик", „Младост", „Одесос" и „Приморски".

През анализирания период продължава надграждането на системата за видеонаблюдение в град Варна и извеждане на видеосигнала в команден център (Зала 37) в административната сграда на Община Варна. През 2021 г. - 2022г. са вложени инвестиции в следните обекти: 2 броя подлези, намиращи се в гр. Варна на площад „Св. Св. Кирил и Методий"(бул. „Христо Ботев"); територията на Приморски парк; 3 броя подлези, намиращи се в гр. Варна на бул. „Княз Борис I"; административната сграда на район „Аспарухово"; кметство с. Звездица, вкл. закупуване и доставка на компоненти на изградената видеосистема.

Изпълнен е Проект „Рехабилитация, модернизация и изграждане на интелигентна система за управление и мониторинг на системата за външно изкуствено осветление в район „Младост", кв.16, „Възраждане" III м.р. и „Възраждане" IV м.р. на Община Варна.

През 2023г. е разширен обхватът на Зона за платено улично паркиране - Зелена зона, община Варна.

Сериозен финансов ресурс е инвестиран в подобряване на междублоковите пространства, вкл. подобряване достъпа до тях чрез инвестиции в свързващите улици и изграждане на детски и спортни площадки във всички райони на град Варна.

Приоритет 6. Административен и регионален лидер

Съгласно йерархичната система от градове-центрове, представена в Актуализацията на Националната концепция за пространствено развитие, град Варна е определен като център от второ йерархично ниво, с национално значение в територията на регионите. Към градовете от това ниво са насочени най-много ресурси, те са с най-висок потенциал за разработване и изпълнение на проекти през последните 20 години, на тях се разчита като на двигатели на растежа, които влияят върху благоприятното развитие и на съседните територии. Те са главните опорни центрове в полицентричния урбанистичен модел на развитие.

През 2024г. самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише" нараства и са сред най-високите в страната. Оценката за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление в областта се свива, но също остава сред най-високите. Сравнително големият дял на собствените от общите приходи на общините от областта поставя Варна на четвърто място в страната със средно 32% (при 27% в страната) за

2023 г. Варна заема третото място по покритие на общинските разходи с местни приходи с 85% (при 74% в страната).

През анализирания период Община Варна предоставя 3 нови електронни услуги:

През 2021г. започва да функционира Електронна система за прием на деца в общинските детски ясли и Електронната система за прием в първи клас в общинските училища.

От 2022г. функционира и Електронна система за прием на деца в общинските детски градини и подготвителни групи на училищата.

През анализирания период за поддържане и предоставяне на електронните услуги са закупувани материални активи за администрацията (закупувани материални активи за администрацията (компютри и хардуер, програмни продукти и лицензи за програмни продукти, надграждане/доработване на софтуер за „Прок център", Варна и др.).

Към периода на изготвяне на Междинната оценка Община Варна изпълнява следните актуални стратегически документи: Програма за управление на отпадъците на територията на община Варна за периода 2021-2028; Програма за енергийна ефективност на община Варна 2021-2030 г.; Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на територията на Община Варна 2021-2023г.; Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на територията на Община Варна 2021-2030г.; Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Варна 2023 г. – 2027 г.; Програма за развитие на туризма на територията на Община Варна за периода 2021 -2030г.; План за действие за общинските концесии в Община Варна за периода 2023 г. – 2027 г.; Стратегия за развитие на предучилищното и училищното образование в Община Варна 2021 г. – 2025 г.; Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна за програмен период 2021 – 2027г.

Приключили или в процес на изпълнение са проекти за техническа помощ и повишаване на административния капацитет.

За утвърждаване на общината като административен лидер сериозна роля имат проектите на неправителствените организации, финансирани приоритетно от международни програми. Препоръчително е динамизиране конструктивния диалог между общинската администрация и гражданския сектор за създаване на устойчиви и консенсусни решения както за развитие на територията, така и за сформиране на трайни партньорства.

Много важна тема за устойчивото развитие на Варна е превенция на бедствията и управлението на риска . През 2021г. е изградена Система за ранно предупреждение

и превенция на риска от наводнения чрез непрекъснат мониторинг на водите на територията на община Варна - I етап, Община Варна.

За напредъка по Приоритет 6. Община Варна разработи Концепция за интегрирано териториално развитие (КИТИ) BG16FFPR003-2.001-0123 „Варна - град отворен към морето, културен, туристически, образователен и здравен център, с грижа за хората и двигател на устойчивото развитие на Североизточен регион". Водещ партньор е Община Варна, партньори са Община Аксаково, Община Шабла, Дворец на културата и спорта ЕАД, Медицински университет-Варна „Проф. д-р Параскев Ив. Стоянов", Университетска многопрофилна болница за активно лечение „Света Марина", Технически университет Варна, ДГ №18 „Чайка", гр. Варна, СУ „Св. Св. Кирил и Методий", гр. Игнатиево, ПГГСД „Николай Хайтов" гр. Варна, „Фрапорт Туин Стар Еърпорт Мениджмънт" АД. Комбинираната концепция за ИТИ има за цел повишаване привлекателността на СИР и превръщането му в отворен към морето притегателен център, оползотворяващ специфичните потенциали на местното културно историческо наследство, природните и архитектурни забележителности, с оглед подобряване условията за развитие на култура и туризъм, както и на синя икономика. Създадените партньорства между общини, неправителствени организации, икономически субекти, държавни структури са първата крачка за комплексно решаване на значими проблеми на територията.

През 2023г. Община Варна подписва меморандум за партньорство с Асоциацията на производителите на декоративни растения в България (АПДРБ). Той ангажира страните да работят за създаване на по-зелени и по-здравословни места за живеене чрез спазване на стандарти за качество при използването на декоративни растения, провеждане на кампании по залесяване и други. По предложение на Христо Иванов, зам.-кмет на общината, по време на срещата бяха дискутирани теми относно въвеждането на изисквания за сертификат за качество на фирмите, които се явяват на конкурси по Закона за обществените поръчки за дейности, свързани със строителството и озеленяването.

През 2023г. Община Варна подписва Меморандум за разбирателство и сътрудничество с Върховния комисариат на ООН за бежанците в България. ВКБООН е специализиран орган на Организацията на обединените нации, създаден с Резолюция 319 (IV) на Общото събрание на ООН от 3 декември 1949 г. ВКБООН ръководи и координира дейностите за закрила и подкрепа на бежанците по света. Подписването на документа е по повод приобщаването на украински граждани, които живеят на територията на града. Във Варна е проведен и първият междуведомствен координационен форум, посветен на мерките за подкрепа на бежанците от Украйна.

През периода, обхващащ междинната оценка община Варна утвърждава позицията си на регионален лидер, свидетелство за което са получените отличия и награди.

През 2022г.:

- Инвитро програмата на Община Варна, която осигурява финансиране за двойки с репродуктивни проблеми, е посочена като добра практика в категория „Социална отговорност" от Института по публична администрация /ИПА/. Община Варна е една от първите общини внедрили програмата за финансово подпомагане за лечение на семейства и лица, живеещи на семейни начала с репродуктивни проблеми.
- Награда за достъпност на сайта www.varna.bg за хората с нарушено зрение на БГАсист.
- Голямата награда на журито на осмото издание на националния конкурс „Read&Travel /Чети И Пътувай/ в рамките на XVII международно туристическо изложение „Културен туризъм" 2022 и Награда в категорията „Най-професионални туристически сайтове" за официалния туристически сайт на Община Варна visit.varna.bg за 2021г.
- Сертификат за дигитално образование и дигитализиране на процесите в детските градини. Отличието се дава от образователния портал Училища.бг, административна платформа за детските градини - OneBook, за дигитализиране на процесите в детските градини, свързаност между институции и родители и за ефективно управление на и внедряване на информационните и комуникационни технологии;
- Плакет за принос в развитието на българската художествена гимнастика на Българска федерация по художествена гимнастика;
- Юбилейна награда за активни социални политики за развитие на Националният алианс за социална отговорност;
- Награда за изключителен принос в опазването и популяризирането на културно -историческото наследство от Българската хотелска и ресторантьорска асоциация /БХРА/;
- Две награди в конкурс за добри практики в администрацията на Института по публична администрация: първо място с „Дигитална платформа за превенция на рисковото поведение" на дирекция „Превенции" и на трето място със „Социални услуги за пълнолетни лица с психични разстройства" на дирекция „Социално подпомагане".

През 2023 г.

- Благодарствен сертификат от УНИЦЕФ - Детският фонд на ООН, който работи в 190 държави, за да отстоява правата на всяко дете.
- Две награди в конкурса „Добри практики" 2023 на Института по публична администрация: второ място в категория „Социална отговорност", за дейността на дирекция „Образование и младежки дейности". Призът се връчва за разработена и внедрена практика „Прием на деца, отложени от задължително обучение в първи клас в подготвителни групи за задължителна предучилищна подготовка в общинските училища". Грамота в същата категория „Социална отговорност" получава и дирекция „Превенции" за Програмата за превенция на употребата на наркотични вещества сред учениците V-VII клас.
- През 2021г., 2022г., 2023г. Община Варна е учредител и основен партньор в Startupcities мрежата за развитие на екосистема за предприемачество, и в провеждането на годишните форуми INNOWAVE

Оценка на устойчивостта на първоначалните резултати

През периода 2021 – 2023г. акцентите в местната политика са насочени към подкрепа на широк кръг от жителите на общината; запазване на данъчната тежест – не се увеличава размерът на данъците и общинските такси; увеличен е размерът на минималната работна заплата, увеличени са трудовите възнаграждения, продължава политиката на общината за предоставяне на помощи по решение на Общинския съвет в областта на здравеопазването, социалното подпомагане и транспорта. Общинската администрация следва добре планиран подход за реализиране на местната политика и целият финансов ресурс е насочен към решаване на основни проблеми в общността.

Устойчивото развитие на Варна е свързано най-вече с реализираните инвестиции в образователната инфраструктура, дейности свързани с подобряване на градската мобилност и създаване на качествена градска среда – улици и междублокови пространства. Това създава условия за насърчаване на предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал и ресурси.

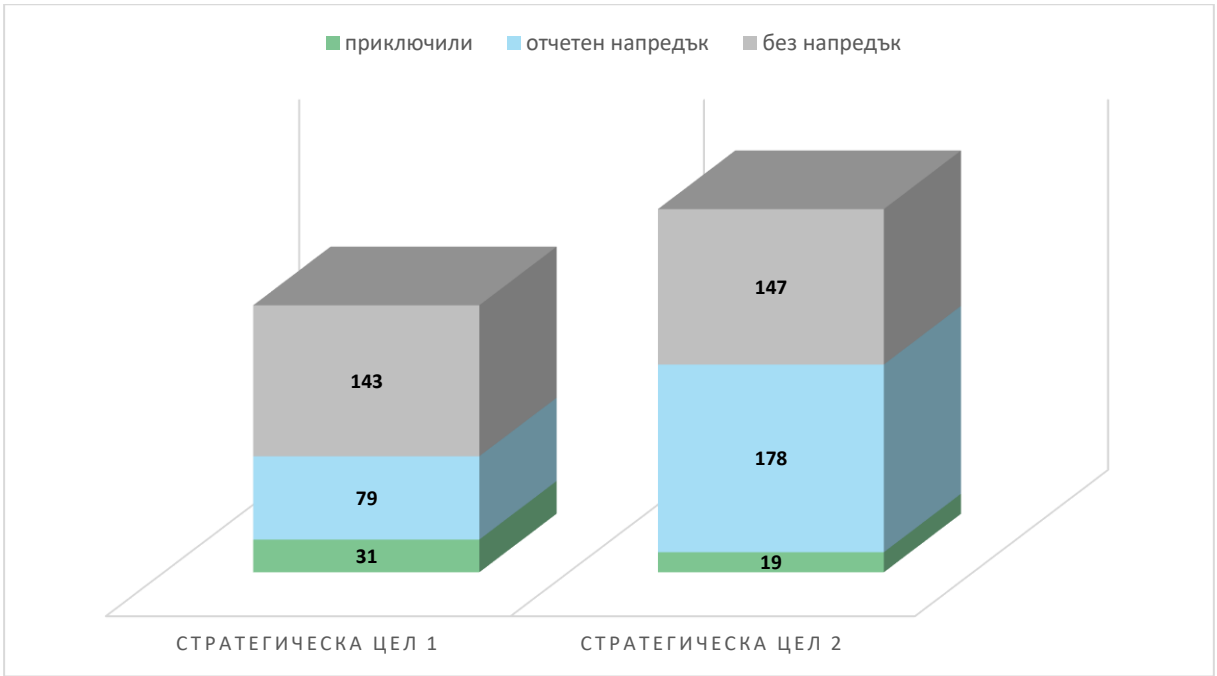
II. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПИРО

2.1. Оценка на степента на постигане на целите от изпълнението на ПИРО

Първата стъпка за оценката на ПИРО на Община Варна е да се направи стойностен анализ на техническото изпълнение на заложените стратегически цели, приоритетите, с които целите се конкретизират и най-вече на мерките и дейностите, имащи основополагаща роля за реализирането на целия план. За целта в настоящата Междинна оценка е направена съпоставка между броя изпълнени мерки за периода 2021 – 2023г. и първоначално заложените мерки и дейности.

В ПИРО на Община Варна за периода 2021-2027 г. са заложени общо 18 мерки, разпределени в 6 приоритета и обвързани с 597 дейности, от които 445 планирани при разработване и актуализацията на ПИРО и допълнени 152 проекта, идентифицирани по време на междинната оценка.

Фигура 14. Оценка на постигане на стратегическите цели по категории проекти/дейности

В междинния период на изпълнение са отчетени извършени дейности и техническия напредък на изпълнените мерки, посочени са причините за неизпълнение на някой от мерките и са дадени конкретни препоръки за последващи действия от страна на администрацията.

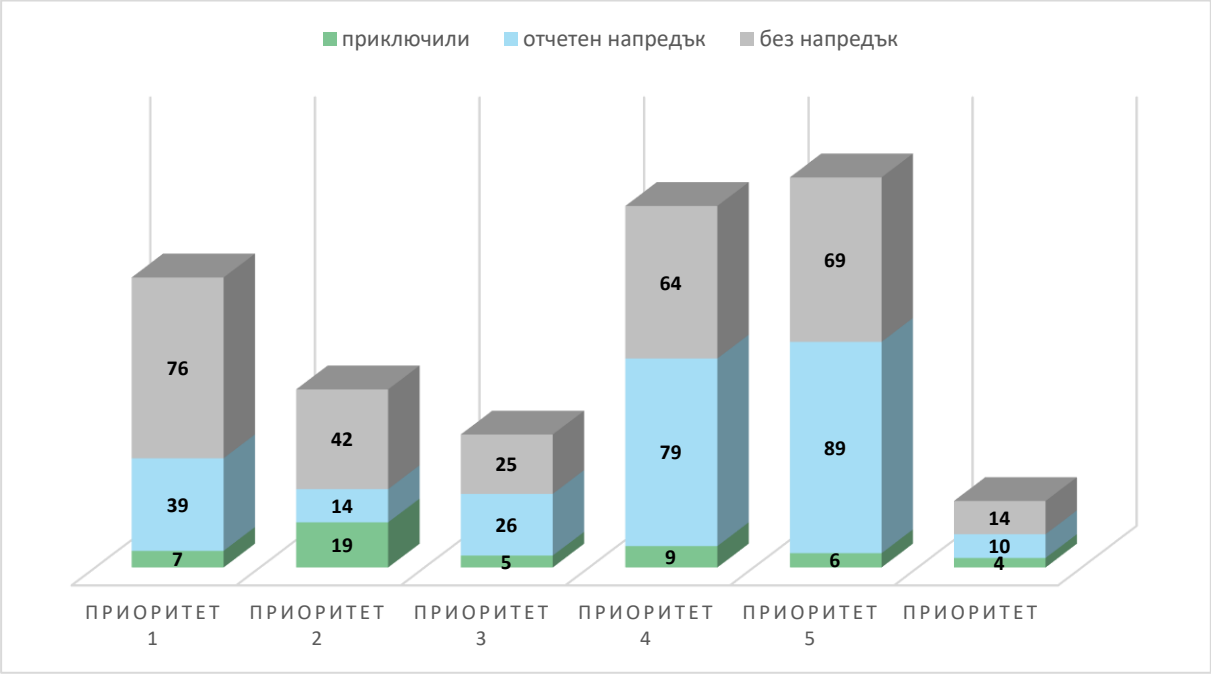
През периода 2021 – 2023г. са приключили 8% от проектите и 43% са в процес на изпълнение. Без напредък са 49% проекта/дейности. Ефективността на техническото изпълнение на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. е **51,42%,** формирани от приключили или в процес на изпълнение на дейности/проекти, което се оценява като **много добро общо изпълнение**, в съответствие с избраната Методика за качествена оценка на количествени показатели.

Фигура 15. Дял на изпълнените проекти спрямо заложените в ПИРО на Община Варна

Освен анализа на общата реализация на всички мерки спрямо планираните, за целите на Оценката на изпълнението на ПИРО на Община Варна е направена и съпоставка с отчетено изпълнение за всеки приоритет, за да се анализират силните и слабите моменти в изпълнението на заложените приоритети и мерки. Резултатите от този анализ са представени на следващата фигура:

Фигура 16. Изпълнение по приоритети и категории проекти/инициативи

Напредък по Стратегическа цел 1.

Изпълнението на Стратегическа цел 1 Здравословен, съхранен и справедлив град, приспособен към изменението на климата (фокус грижа и отговорност за хората)се постига чрез три приоритета:

Приоритет 1. Зелен град

Приоритет 2. Социално справедлив и здравословен град

Приоритет 3. Многовековен и многообразен град

Оценка на напредъка на Приоритет 1. Зелен град

Приоритет 1 е насочен към оползотворяване и преосмисляне на връзката на община Варна с природата и град отворен към морето, успял да интегрира природните ресурси - море, езеро, минерални води и зелени територии в местната икономика и ежедневието на гражданите. Град с чист въздух, чиста вода и градска среда, която предразполага човек да прекарва време на открито и сред други хора. Непрекъсната мрежа от качествени обществени пространства, широки тротоари и защитени велоалеи. (Европейска конвенция за ландшафта).

В ПИРО е предвидено Приоритет 1 да бъде реализиран чрез изпълнението на 4 мерки, обвързани с групи проекти.

Мярка 1.1. Опазване на природните ресурси

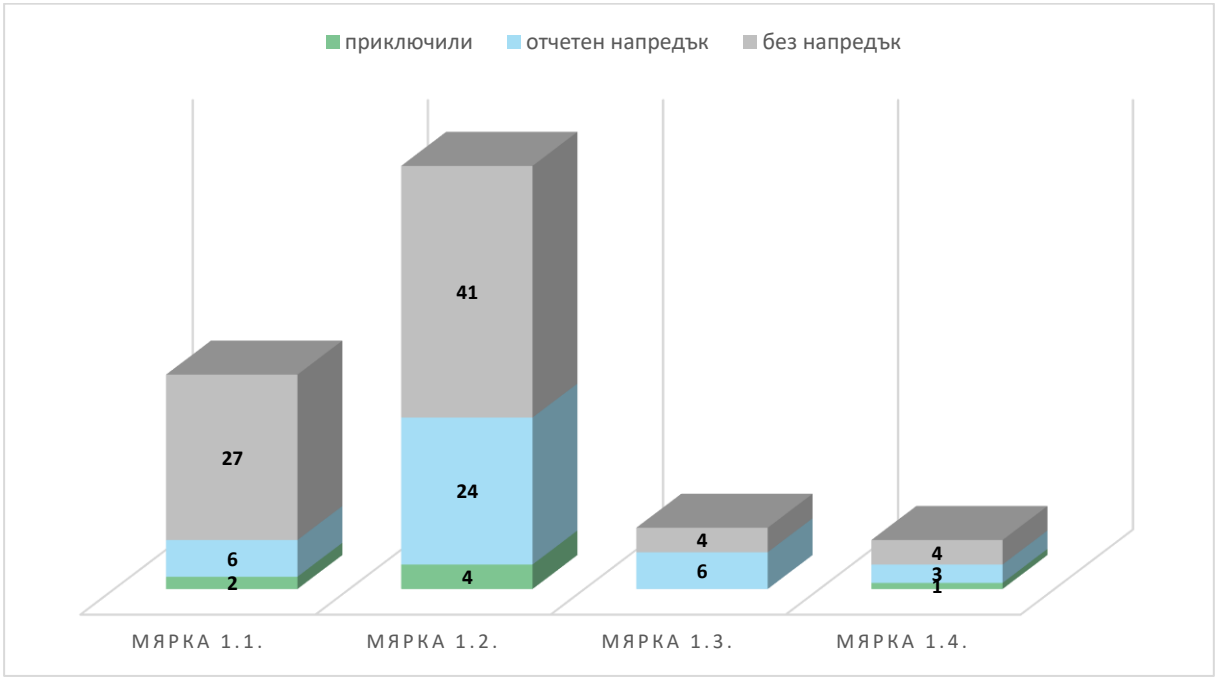
Мярка 1.2. Смекчаване на изменението на климата

Мярка 1.3. Адаптация към изменението на климата

Мярка 1.4. Кръгова и нисковъглеродна икономика

В Приоритет 1 оценката за напредъка е направена на база 122 проекта.

Фигура 17. Оценка на напредъка на Приоритет 1. Зелен град

Мярка 1.1. Опазване на природните ресурси

Изпълнението на Мярка 1.1. е обвързано с реализацията на 35 проекта, обособени в 5 групи проекти.

Констатации: От проектите в мярка 1.1. е приключило изпълнението на 2 проекта за изграждане на ВиК инфраструктура на обособената територия, обслужвана от „ВиК-Варна" ООД с бенефициент Община Варна, финансиран от ОПОС 2014-2020г. и изграждане на „Буна" Минерален басейн - крило Юг Малък плаж в акваторията на Черно море при к.к. „Св.св. Константин и Елена". Отчетен е напредък по 7 проекта.

Оценка на мярката: За Мярка 1.1. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 23%,** с оглед на реализираните проекти през периода 2021 – 2023г., проектите, които са в процес на изпълнение и за които е договорен финансов ресурс през 2023г., които ще бъдат реализирани в периода на действие на ПИРО.

Мярка 1.2. Смекчаване на изменението на климата

Изпълнението на Мярка 1.2. е обвързано с реализацията на 69 проекта, обособени в 6 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 1.2. е приключило изпълнението на 4 проекта на Община Варна за въвеждане на мерки за енергийна ефективност на НЧ „Петко Рачев Славейков-1928", район „Вл. Варненчик"; ДКЦ „Чайка" (основна сграда), гр. Варна и изпълнение на проекта за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в 8 блока, от които 6 са в район „Аспарухово" и 2 в район „Одесос". Реализиран е и проект за изграждане на Еко парк Звездица. Отчетен е напредък по 22 проекта.
Оценка на мярката: За Мярка 1.2. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 41%,** с оглед на реализираните проекти през периода 2021 – 2023г., проектите, които са в процес на изпълнение и за които е договорен финансов ресурс през 2023г., които ще бъдат реализирани в периода на действие на ПИРО.

Мярка 1.3. Адаптация към изменението на климата

Изпълнението на Мярка 1.3. е обвързано с реализацията на 10 дейности.
Констатации: От проектите в Мярка 1.3. е отчетен е напредък за 6 проекта. Опазване на биологичното разнообразие и съществуващите екосистеми в акваторията на Черно море е тема, която обединява интензивна работа както на общинската администрация, така и на публични институции и неправителствени организации.
Оценка на мярката: Мярка 1.3. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 60%,** с оглед на проектите, които са в процес на изпълнение и за които е договорен финансов ресурс.

Мярка 1.4. Кръгова и нисковъглеродна икономика

Изпълнението на Мярка 1.4. е обвързано с реализацията на 8 дейности, обособени в 3 групи проекти.
Констатации: Реализиран е 1 международен партньорски проект „Инициатива „Граждани на Варна за кръговата икономика" – платформа www.circularvarna.com", в които български партньор е Сдружение Бизнес агенция (Варна). Характерно за Мярка 1.4. е обединяване на много проекти на различни бенефициенти в една дейност. Отчетен е напредък по 3 дейности, обединяващи проекти на частни бенефициенти за подобряване на енергийната ефективност на промишлени сгради и/или промишлени системи; проекти за преход на местната икономика към кръгова и нисковъглеродна чрез дейности в областта на проектирането на продуктите и производствените процеси на неправителствени организации и частни бенефициенти.
Оценка на мярката: За Мярка 1.4. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 50%** в резултат основно на изпълнявани проекти и такива, за които е договорен финансов ресурс и реално ще бъдат изпълнени в периода на действие на ПИРО.

Оценка на напредъка на Приоритет 2. Социално справедлив и здравословен град

Община Варна има силна политика, насочена към превенция на здравето на всички възрастови групи. Затова през новия програмен период тази политика следва да бъде надградена, като се създадат условия за здраве за всички през целия живот, пълноценно използване на възможностите на ИКТ за подобряване на достъпа до качествени консултации и здравна помощ, създаване на мобилни екипи за осигуряване на медицинска помощ в отдалечените и труднодостъпни места, преодоляване на негативни тенденции в здравния статус на младото население (чрез програми за подобряване здравния статус на учениците, в т.ч. профилактични прегледи, мед. обезпечаване, превенция и информационни кампании), осигуряване на подходящи условия при провеждане на спортни и спортно-оздравителни мероприятия. Специален акцент е подобряване здравното обслужване и в селата на община Варна.

Развитието на социалните услуги за деца, възрастни хора и хора с увреждания в община Варна са свързани с подобряване качеството на живот на хората с увреждания, гарантиране правото на децата да живеят в семейна среда и да имат достъп до качествена грижа и услуги, интеграция на уязвими общности.

Община Варна е доставчик на общодостъпни и специализирани социални услуги, насочени към деца и семейства, възрастни хора и лица с увреждания. Те се предоставят в изградена мрежа, която е равномерно разпределена териториално. Разнообразието от услуги е в резултат от ефективната координация между институциите и неправителствените организации и активната политика на общината и успешните практики на реализиране на проектна дейност в социалната сфера.

Промените в последната година от отчетния период, довели до изготвянето на новия Закон за социалните услуги, влязъл в сила през 2020г. е нормативния документ, който оказва влияние и на социалната политика на Община Варна. Новият закон определя социалните услуги да бъдат планирани на национално ниво. Планирането ще бъде основание да се определят нуждите на общините, за които да бъде осигурено държавно финансиране.

Достъпни и разнообразни възможности за спорт, децентрализирани на територията на целия град и в селата е фокусът при изграждане на нова и модернизация на съществуващата спортна инфраструктура. Чрез инвестиции в спортната инфраструктура ще бъде осигурена възможността всеки жител да води здравословен и активен живот.

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните 4 мерки:

Мярка 2.1. Здравеопазване

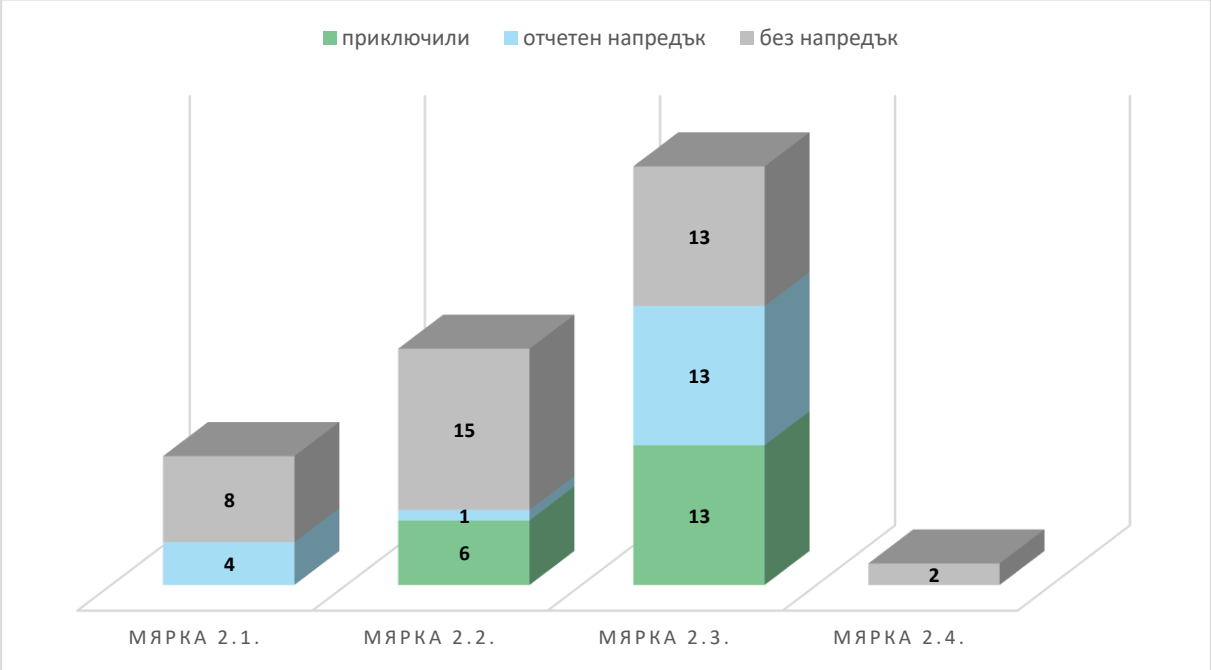
Мярка 2.2. Спорт

Мярка 2.3. Социални услуги

Мярка 2.4. Общинско жилищно настаняване

В Приоритет 2 оценката за напредъка е направена на база 75 проекта.

Фигура 18. Оценка на напредъка на Приоритет 2. Социално справедлив и здравословен град

Мярка 2.1. Здравеопазване

Изпълнението на Мярка 2.1. е обвързано с реализацията на 12 проекта, обособени в 3 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 2.1. е отчетен напредък на 4 проекта, свързани с изпълнението на общинските програми за превенция на здравето и проекта на Медицински университет – Варна „Обновяване на медицинска апаратура чрез закупуване и въвеждане в експлоатация на циклотрон с радиосинтезен модул", който е включен в одобрената КИТИ и др.

Оценка на мярката: За Мярка 2.1. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 33%.**

Препоръки: По-голяма част от предвидените проекти са свързани с изграждане на нова здравна инфраструктура за която няма проектна готовност и са на стойност над 288 млн. лв. Необходимо е при актуализация на ПИРО да се прецени реалната

осъществимост на изпълнението на тези проекти в оставащия период на действие на ПИРО и да се прецизира формулировката им, като се акцентира върху изготвяне на технически проекти и повишаване проектната им готовност.

Мярка 2.2. Спорт

Изпълнението на Мярка 2.2. е обвързано с реализацията на 22 проекта, обособени в 2 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 2.2. е приключило изпълнението на 6 проекта на Община Варна - ремонт на зала „Борба" в СК „Простор" и изграждане на соларна система за топла вода; подмяна на специализирана спортни настилки на 2 футболни игрища в ОСК „Аспарухово"; основен ремонт и реконструкция на съществуващи трибуни на стадион „Спартак"; цялостен ремонт на теренна настилка на стадион „Локомотив" и основен ремонт на спортна площадка в с. Звездица. С финансиране от Министерство на отбраната е изграден дълбоководен тренировъчен басейн на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров". Отчетен е напредък по 1 проект.

Оценка на мярката: За Мярка 2.2. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 32%,** в резултат на изпълнените проекти.

Препоръки: По-голяма част от проектите са насочени към изграждане на нова спортна инфраструктура за която няма проектна готовност и са необходими над 56 млн. лв. за тяхното реализиране. Необходимо е при актуализация на ПИРО да се прецени реалната осъществимост на изпълнението на тези проекти в оставащия период на действие на ПИРО, да отпаднат или да се прецизира формулировката им, като се акцентира върху изготвяне на технически проекти и повишаване проектната им готовност.

Мярка 2.3. Социални услуги

Изпълнението на Мярка 2.3. е обвързано с реализацията на 39 дейности.

Констатации: От проектите в Мярка 2.3. приключва изпълнението на 13 проекта, насочени към подобряване на социалната инфраструктура на Община Варна, изграждане на новата сграда на Карин дом, проекти на частни бенефициенти по Национална програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност, реализиране на проекти за предоставяне на социални услуги, приобщаване на хора в неравностойно положение чрез осигуряване на трудова заетост и други. Отчетен е напредък по 13 проекта.

Оценка на мярката: Мярка 2.3. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 67%,** в резултат на реализираните проекти и тези, които в процес на изпълнение.

Препоръки: Идентифицираните проекти за изграждане на нова социална инфраструктура по които не е отчетен напредък да се осигури съответствие с Националната карта на социалните услуги, да се актуализира стойностите и да се прецизира източникът на финансиране. Това са: 2.3.3.2. Център за грижа за пълнолетни лица с психични разстройства; 2.3.3.3. Център за грижа за пълнолетни лица с интелектуални затруднения; 2.3.3.4. Център за резидентна грижа за пълнолетни лица с трайни увреждания с потребност от постоянни медицински грижи; 2.3.3.5. Център за резидентна грижа за деца с трайни увреждания с потребност от постоянни медицински грижи; 2.3.3.6. Дневен център за подкрепа на лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания; 2.3.3.7. Център за грижа за пълнолетни лица с физически увреждания. При необходимост някой от тях могат да отпаднат. Тези проекти следва да бъдат преместени от Група проекти 2.3.3. Реализиране на социални политики за хората в неравностойно положение в Група проекти 2.3.2.: Изграждане/адаптиране на нова социална инфраструктура за предоставяне на услуги за възрастни хора

Мярка 2.4. Общинско жилищно настаняване

Изпълнението на Мярка 2.4. е обвързано с реализацията на 2 групи дейности.

Констатации: В обхвата на мярката е прилагане на съвременни механизми и добри практики за увеличаване на общинския жилищен фонд и изграждане на общински жилища. През периода не се отчита напредък.

Оценка на мярката: Мярка 2.4. – незадоволително изпълнение.

Препоръки: При разработване на ПИРО по тази мярка не е планиран финансов ресурс, а като потенциален финансов източник са посочени Програма „Развитие на регионите" 2021-2027г., Приоритет 1, Програми на ЕК, Общински бюджет, Фонд „Убежище, миграция и интеграция" 2021-2027, Финансови инструменти. При актуализация на Програмата за реализация на ПИРО се препоръчва отпадането на тази мярка или ясно дефиниране на конкретни проекти, индикативна стойност и конкретен източник на финансиране.

Оценка на напредъка на Приоритет 3. Многовековен и многообразен град

Община Варна се позиционира на световната карта с пластовете история: халколитна, антична, средновековна, възрожденска, следосвобожденска и следвоенна. Планираните интервенции са насочени към жители и гости, които да могат физически и интерактивно да се докоснат до архитектура, археология и артефакти от миналото, защото недвижимото културно наследство е част от градския живот. Град, чиято памет е осезаема и достъпна за всеки. Град с исторически пейзаж

и ясно изразена културна идентичност. (Препоръка на ЮНЕСКО относно историческия градски пейзаж, Европейска конвенция за защита на археологичното наследство)

Град, в който културата е неразделна част от градския живот и е достъпна на градските улици. Град, който привлича артисти от цял свят и дава възможност за артистични изяви от разнообразни жанрове и с различен мащаб, като се приобщават нови публики. Град, в който изкуството не е затворено в залите, достъпно само за определен кръг граждани, а такъв в който то се случва по най-разнообразен начин във всички градски пространства. Град, облагороден с културно съдържание, което създава не затихващо чувство за празничност.

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени 3 мерки:

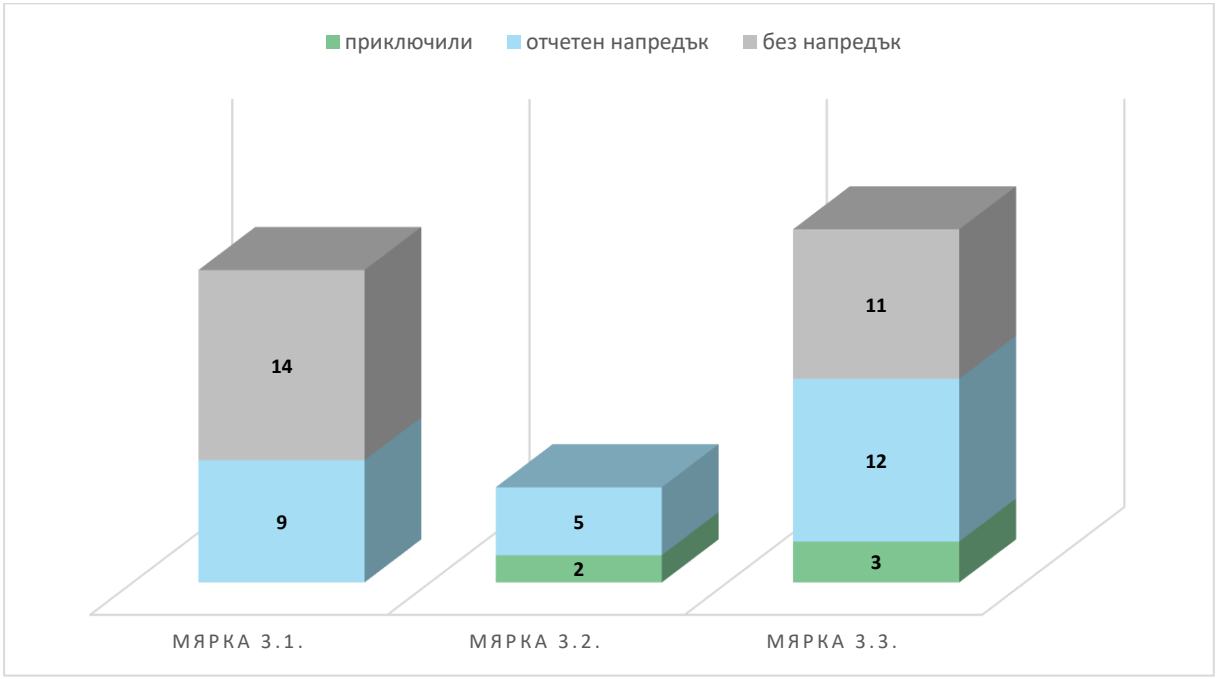
Мярка 3.1. Културно - историческо наследство

Мярка 3.2. Креативни и рекреативни индустрии

Мярка 3.3. Открити/нови пространства за култура

В Приоритет 3 оценката за напредъка е направена на база 56 проекта.

Фигура 19. Оценка на напредъка на Приоритет 3. Многовековен и многообразен град

Мярка 3.1. Културно - историческо наследство

Изпълнението на Мярка 3.1. е свързано с реализацията на 23 проекта, обособени в 3 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 3.1. е отчетен напредък на 9 проекта за извършване на дейности по реставрация, консервация и социализация на недвижими културни ценности, вкл. повишаване техническата готовност за реализацията им и приключили съгласувателни процедури с Националния институт за недвижимо

културно наследство /НИНКН/. В процес на изпълнение е проект за развиване на Регионален исторически музей - Варна като мултифункционално обществено пространство за наука, изкуство, култура и общуване, дигитализация на архивите на Антон Новак, подобряване достъпа до обекти на културата и др.

Оценка на мярката: За Мярка 3.1. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 39%.**

Препоръки: В оставащия период на действие на ПИРО е необходимо да се акцентира върху опазване на културно – историческото наследство на Варна, да се повиши проектната готовност на обектите за да се търси финансов ресурс за изпълнението им.

Мярка 3.2. Креативни и рекреативни индустрии

Изпълнението на Мярка 3.2. е обвързано с реализацията на 6 дейности в 1 група проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 3.2. са реализирани 426 проекта, финансирани от Фонд „Култура" – Варна. Отчетен е напредък по 4 проекта.

Оценка на мярката: Мярка 3.2. се осъществява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **отлично,** в резултат на изпълнени и реализиращи се проекти.

Мярка 3.3. Открити/нови пространства за култура

Изпълнението на Мярка 3.3. е обвързано с реализацията на 26 дейности.

Констатации: От проектите в Мярка 3.3. приключва изпълнението на 3 проекта за почистване и благоустрояване на двора на Читалище „Прогрес - 1927г." в кв. „Виница", ремонт, реконструкция и модернизация на сграда филиал ТМПЦ – Варна и основен ремонт на фонтани в гр. Варна. Отчетен е напредък по 12 проекта.

Оценка на мярката: Мярка 3.3. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 58%,** в резултат на реализираните проекти и тези, които в процес на изпълнение.

Напредък по Стратегическа цел 2.

Изпълнението на Стратегическа цел 2. Водещ регионален лидер в интегрираното развитие на региона със знание и иновации (фокус - инфраструктура) се постига чрез три приоритета:

Приоритет 4. Иновативен и образован град

Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност

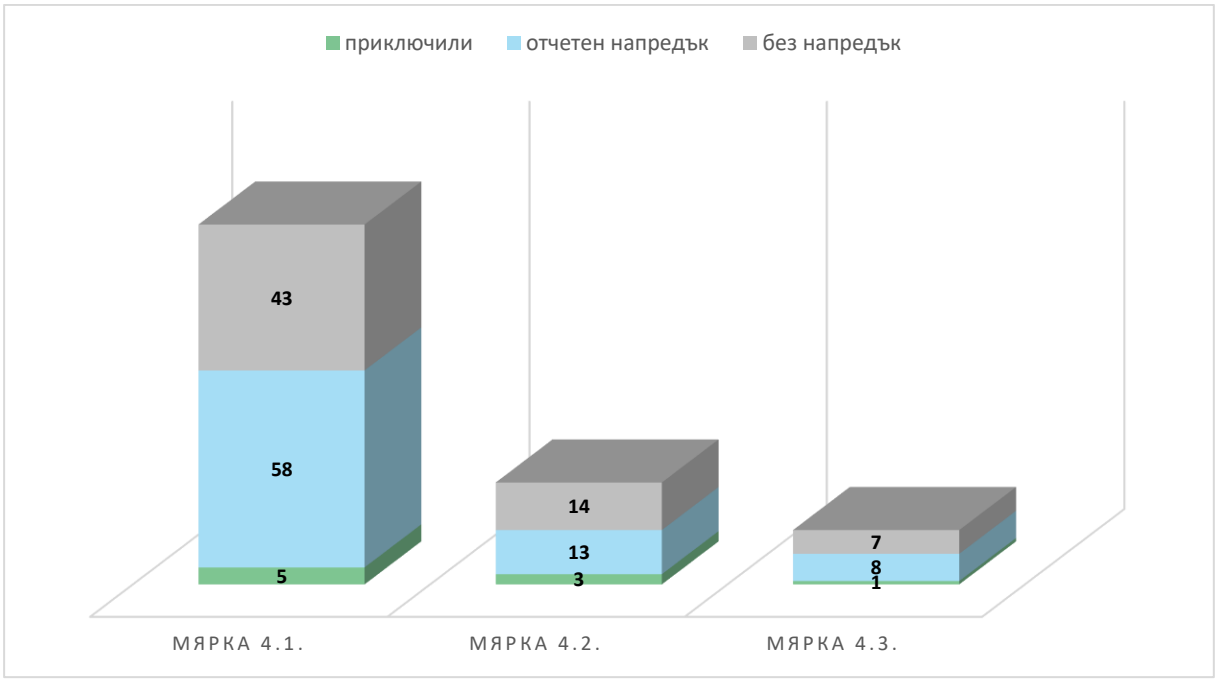
Приоритет 6. Административен и регионален лидер

Оценка на напредъка на Приоритет 4. Иновативен и образован град

Цифрова трансформация за качествено предучилищно и училищно образование е водеща предпоставка за постигане на високо качество на образователния процес в съответствие с новите обучителни подходи. Затова е необходимо изграждане на нова, иновативна образователна инфраструктура и насочване на инвестиции за осигуряване на енергийна ефективност, достъпна среда, здравни, професионални и STEM кабинети с прилежащо оборудване, физкултурни салони, зони за отдих и културни прояви и др. в детските градини, ОУ, СУ и ЦПРЛ на територията на община Варна.

„Варна - град на знанието" е кауза, която има за цел дългосрочното развитие на морската столица и трансформирането на икономическия профил на града чрез дигитални, иновативни и зелени решения. Инициативата обединява усилията на местната власт, бизнеса, образователния и научен сектор за реализиране на пълния потенциал на града. В светлината на Новия Европейски Баухаус тази идея може да бъде легитимирана и доразвита на европейско ниво чрез предложения за конкретни „зелени" проекти на територията на град Варна. образован град, в които съществен принос има частния бизнес и предприемачеството.

Фигура 20. Оценка на напредъка на Приоритет 4. Иновативен и образован град

За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени 3 мерки:

Мярка 4.1. Цифрова трансформация за качествено предучилищно и училищно образование

Мярка 4.2. Научноизследователска и иновативна екосистема

Мярка 4.3. Чисти технологии и синя икономика

В Приоритет 4 оценката за напредъка е направена на база 152 проекта.

Мярка 4.1. Цифрова трансформация за качествено предучилищно и училищно образование

Изпълнението на Мярка 4.1. е свързано с реализацията на 106 дейности, обособени в 2 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 4.1. приключва изпълнението на 5 проекта. През анализирания период е създадена частната професионална гимназия по гостоприемство и мениджмънт, изградени са спортни площадки на открито в ОУ „Стефан Караджа", район „Приморски", гр. Варна; оборудвана е зала за ерготерапия училището за деца с нарушено зрение към Специалното училище за деца с нарушено зрение „Проф. д-р Иван Шишманов", изграден е STEM център в Математическата гимназия „Д-р Петър Берон". Извършено е подобряване на материално техническата база на ДГ №34 „Лястовичка", ДГ №2 „Щастливо детство", ДГ №42 „Българче", ДГ №51 „Ран Босилек", с. Константиново, ДГ №40 „Детски свят". Отчетен е напредък по 58 проекта.

Оценка на мярката: Мярка 4.1. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 59%,** както в резултат на реализирани и изпълнявани проекти на Община Варна, така и на училищата и детските градини.

Мярка 4.2. Научноизследователска и иновативна екосистема

Изпълнението на Мярка 4.2. е обвързано с реализацията на 30 дейности, обхванати в 2 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 4.2. е приключило изпълнението на 3 проекта научни организации и университети. Отчетен е напредък по 13 проекта.

Оценка на мярката: Мярка 4.2. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 53%,** както в резултат на реализирани и изпълнявани проекти на висшите училища и научни организации.

Мярка 4.3. Чисти технологии и синя икономика

Изпълнението на Мярка 4.3. е обвързано с реализацията на 16 дейности, обединени в 2 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 4.3. приключва изпълнението на 1 проект на Община Варна за създаване на морски образователен център, обновяване и оборудване на НЧ „Васил Левски - Галата 1927", гр. Варна. Отчетен е напредък по 78 проекта.

Оценка на мярката: За Мярка 4.3. е отчетен напредък. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 56%,** основно на база реалния напредък по проекти, които са в процес на изпълнение или за които е договорен финансов ресурс през 2023г.

Оценка на напредъка на Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност

Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност както в рамките на град Варна, така и на града с петте села от общината, които са важна част от ежедневната трудова мобилност. За подобряване на шумовите параметри, за създаването на условия, при които всеки жител изпитва вътрешно спокойствие във всяка точка на града по всяко време на денонощието е важно при реализиране на инвестиционни проекти за уличната мрежа да се планира и изпълнява съответната инфраструктура.

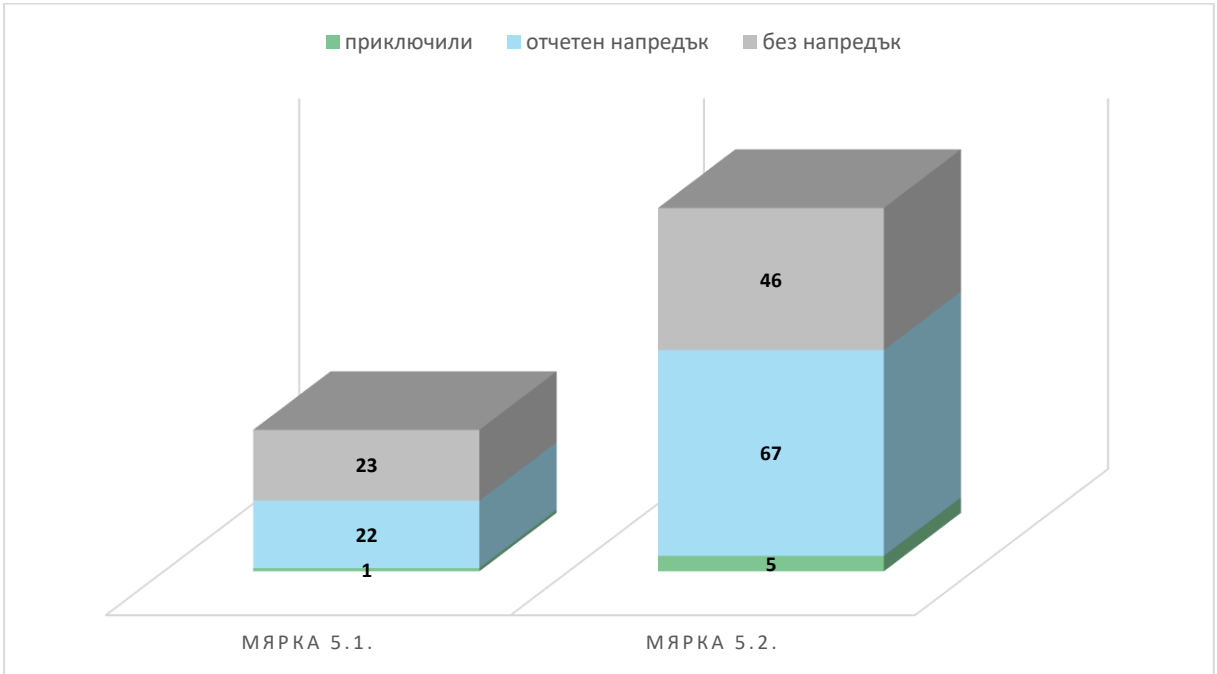
За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени 5 мерки:

Мярка 5.1. Транспортна свързаност и екологичен транспорт

Мярка 5.2. Интегрирана и достъпна градска и извънградска среда

В Приоритет 5 оценката за напредъка е направена на база 164 проекта.

Фигура 21. Оценка на напредъка на Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност

Мярка 5.1. Транспортна свързаност и екологичен транспорт

Изпълнението на Мярка 5.1. е свързано с реализацията на 46 дейности, обособени в 3 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 5.1. приключва изпълнението на 1 проект и е отчетен е напредък по 21 проекта. Проектите са насочени основно към подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност. Приключва проектът на Община Варна за екологично чист транспорт, по който са доставени 40 бр. електрически автобуси тип „соло", 20 бр. електрически автобуса тип „съчленен" и доставка и монтаж на 60 бр. станции за бавно зареждане и 2 бр. станции за бързо зареждане. През периода 2021 – 2023г. се развива автоматизираната билетна система. През 2023г. започва изграждането на нова автогара от частен инвеститор. Извършват се инвестиции в основни градски артерии и първостепенната улична мрежа. В края на 2023г. е осигурено финансиране за подобряване на общинската пътна мрежа.

Оценка на мярката: За Мярка 5.1. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 50%,** базирана основно на проектите в процес на изпълнение и привлечения финансов ресурс за реализиране на проекти до края на програмния период.

Мярка 5.2. Интегрирана и достъпна градска и извънградска среда

Изпълнението на Мярка 5.2. е обвързано с реализацията на 118 дейности, обхванати в 8 групи проекти.

Констатации: За проектите в Мярка 5.2. е приключило изпълнението на 5 проекта за благоустрояване на междублокови пространства, както и напредък по 69 проекта, вкл. реализиращите се проекти за основен ремонт на улици първи етап в СО „Добрева чешма", район „Приморски" и на улиците „Д-р Анастасия Железкова", както и ул. „Арх. Манол Йорданов". Реално са изпълнени повече обекти, но те са включени в една основна дейност и затова са отчетени като проекти с напредък. През периода 2021 – 2023г. сериозни инвестиции са реализирани в междублоковите пространства, подобряване на градската среда.

Оценка на мярката: Мярка 5.2. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 61%,** както в резултат на реализирани и изпълнявани проекти, така и поради финансовото обезпечаване за реализиране на готови инфраструктурни проекти и за изготвяне на техническа документация.

Оценка на напредъка на Приоритет 6. Административен и регионален лидер

Варна е силен агломерационен ареал. Развитието му и натрупаният опит го определят като безспорен регионален лидер. Очакванията са Варна да бъде двигател

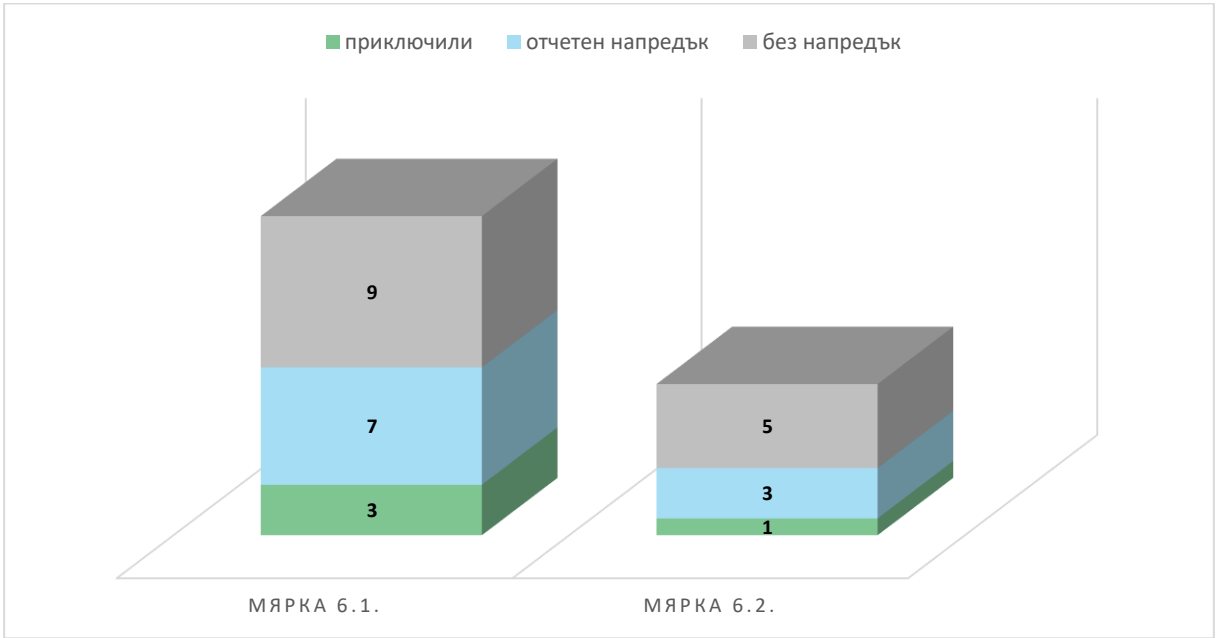
на интегрирани проекти чрез които да се решат и натрупани през годините проблеми, както на съседните по-малки общини, така и на ниво регион. Общите теми за партньорство са свързани с настъпващите климатични промени, с преодоляване на териториалната изолация поради забавяне изграждането на ключова транспортна инфраструктура, с обединяване на работещи идеи за съхраняване и разумно експлоатиране на природния ресурс, за внедряване на нови технологии като предпоставка за силен тласък в икономическото развитие. Реализирането на интегрирани проекти трябва да се търси както по териториален признак, така и на ниво функционално обвързване на отделни идеи и най- важното – създаване на партньорства. Възможността за реализиране на бъдещи интегрирани проекти ще допринесат за постигане на полицентричния модел за развитие на територията. За продължаване на процеса на организационното усъвършенстване на администрацията е предвидено повишаване устройствената готовност на общината за развитие на територията, цифрова трансформация на публичния сектор и предоставяне на електронни административни услуги на гражданите и бизнеса, повишаване квалификацията и административния капацитет и изграждане на нови административни сгради. За постигане на конкретни резултати по приоритета са предвидени следните мерки:

Мярка 6.1. Конкурентоспособни административни услуги

Мярка 6.2. Новатор в интегрирани териториални инвестиции

В Приоритет 6 оценката за напредъка е направена на база 28 проекта.

Фигура 22. Оценка на напредъка на Приоритет 6. Административен и регионален лидер

Мярка 6.1. Конкурентоспособни административни услуги

Изпълнението на Мярка 6.1. е свързано с реализацията на 19 дейности, обособени в 4 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 6.1. приключва изпълнението на 3 проекта и е отчетен е напредък по 7 проекта. Проектите са свързани с техническа помощ за Община Варна по ОПРР за ефективно и ефикасно изпълнение на ПРР, разработване на интегрирана Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна и разработване на дългосрочна и краткосрочна програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на територията на Община Варна 2021 – 2030г.

Оценка на мярката: Мярка 6.1. се изпълнява успешно. Оценката на техническото изпълнение е **много добро – 53%,** базирана основно на проектите в процес на изпълнение и привлечения финансов ресурс за реализиране на проекти до края на програмния период, както от общинската администрация, така и проекти на неправителствени организации, насочени към подобряване взаимодействието между гражданския сектор и администрацията, устойчиви местни политики.

Мярка 6.2. Новатор в интегрирани териториални инвестиции

Изпълнението на Мярка 6.2. е обвързано с реализацията на 9 дейности, обхванати в 6 групи проекти.

Констатации: От проектите в Мярка 6.2. е приключило изпълнението на 1 проект за предотвратяване и ограничаване на разпространението на вредители и болести в териториалния обхват на Лесозащитна станция – гр. Варна. Отчетен е напредък по 3 проекта.

Оценка на мярката: За Мярка 6.2. се отчита напредък. Оценката на техническото изпълнение е **добро – 44%,** на база изпълнявани проекти.

Препоръка: Да се преструктурират т.нар. групи проекти, да се посочат конкретни проекти, индикативни стойности и източници за финансирането им.

Оценка на финансовия напредък

В настоящата точка е представено финансовото изпълнение на ПИРО на Община Варна, на база количествен анализ, при който единичните финансови параметри на остойностените проекти/ дейности са обобщени в общо финансово изпълнение.

Получените стойности и тяхното съпоставяне с планирания финансов ресурс в Програмата за реализация на ПИРО (Приложение 1) позволява да се направи

количествена оценка за степента на изпълнение на приоритетите - финансовото изпълнение се използва като индикатор за степента на постигане на приоритетите.

Разработването на ПИРО се базира на „интегрирания подход" в стратегическото планиране. В резултат, отделните приоритети са с дефиниции и обхват, така че да допринасят заедно за постигането на стратегическите цели.

Всеки приоритет има определен принос към изпълнение ПИРО и по този начин проследените резултати отразяват степента на постигане на планирания индикативен ресурс. Методиката на работа включва: разпределение на бюджета на даден проект според наличната информация за дяловете на различните финансови източници; сумиране на общите стойности за всички изпълнени проекти; разпределение на общата сума по приоритети и източници.

Таблица 6. Финансово изпълнение на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. (в хил. лв.)

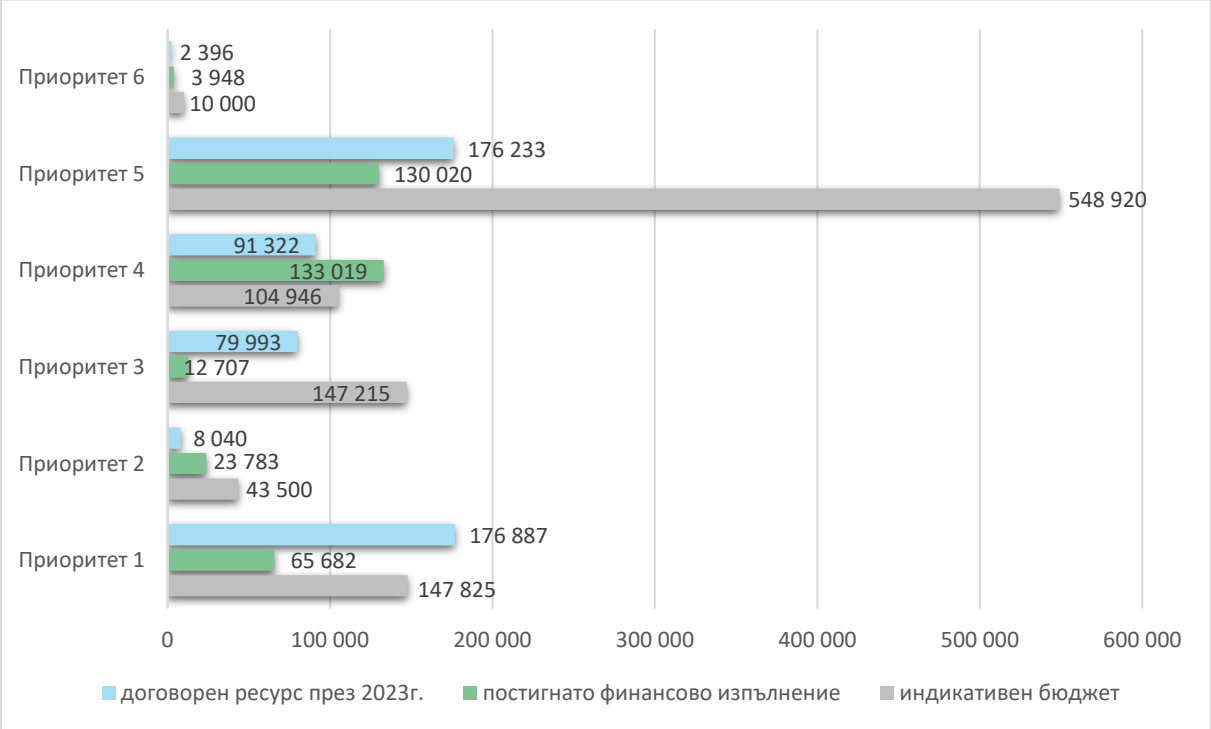
Приоритет	Програма за реализация на ПИРО (Приложение 1)			
	индикативен бюджет 2021 - 2027	отчетено изпълнение 2021 - 2023	% на изпълнение	Договорен финансов ресурс в края на 2023 г.
Приоритет 1. Зелен град	147 825	65 682	44,43%	176 887
Приоритет 2 Социално справедлив и здравословен град	43 500	23 783	54,67%	8 040
Приоритет 3. Многовековен и многообразен град	147 215	12 707	8,63%	79 993
Приоритет 4. Иновативен и образован град	104 946	133019	126,75%	91 322
Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност	548 920	130 020	23,69%	176 233
Приоритет 6. Административен и регионален лидер	10 000	3 948	39,48%	2 396
ОБЩО	**1 002 406**	**369 160**	**36,83%**	**534 872**

За изпълнение на ПИРО на Община Варна през периода 2021 – 2023 г. реално инвестираният финансов ресурс в публичния и частния сектор е 369 160 209,66 лв., което формира 36,83% изпълнение от планирания индикативен бюджет. За обективно отчитане на напредъка по изпълнението е необходимо да се прибави и договореният финансов ресурс през 2023г. в резултат на подписани договори за безвъзмездна помощ на обща стойност 534 871 600,20 лв., от които 467 751 913,16 лв. са осигурени от Община Варна в резултат на разработени и класирани проектни предложения на конкурентен принцип, 23 295 801,63 лв. по проекти на държавни училища, университети, други публични организации и неправителствени организации и 43 823 885,41 лв. по проекти на частни бенефициенти. Анализът, който по същество е част

от параметъра „ефикасност на използваните ресурси" показва, че общите разходи за финансовото изпълнение на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. на етап междинна оценка е **90,19%** от планирания индикативен финансов ресурс. Този резултат е показателен за постигнато **отлично финансово изпълнение.**

По-детайлен анализ на финансовото изпълнение на междинния етап от изпълнение на ПИРО на Община Варна показва, че най – много инвестиции са направени за Приоритет 4. „Иновативен и образован град".

Фигура 23. Финансово изпълнение на Приоритети на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. (в хил. лева)

Финансовото изпълнение на **Приоритет 1:** „Зелен град" е **добро - 44,43%,** като изпълнението е в размер на 65 681 763,92 лв. от общо планираните 147 825 000 лв. Основен принос имат реализираните проекти на общинската администрация, насочени към решаване на наслагвани с години проблеми във водоснабдителната и канализационната мрежа, въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сгради на образователната, здравната, социалната инфраструктура, публични сгради и многофамилни жилищни сгради. Значителен дял за финансовия напредък имат и реализираните проекти за опазване на биологичното разнообразие и съществуващите екосистеми в акваторията на Черно море, както и проекти на частни бенефициенти за осъществяване на чист енергиен преход на местната икономика. За изпълнението на проектите, заложени в Приоритет 1 в края на 2023 г. е осигурен финансов ресурс в размер на 176 887 087,80 лв. като прогнозата е, че към периода на изготвяне на

последващата оценка през 2028г. ще бъде отчетено финансово преизпълнение на заложения индикативен ресурс.

Приоритет 2. „Социално справедлив и здравословен град" постига **много добро** изпълнение - **54,67%,** като вложените инвестиции са 23 783 126,91 лв. от общо планираните 43 500 000 лв. Основен принос имат реализираните проекти за модернизация на съществуващата спортна инфраструктура, реализирането на социални политики за хората в неравностойно положение, изпълнението на общинските програми за превенция на здравето. За изпълнението на проектите, заложени в Приоритет 2. в края на 2023г. е осигурен финансов ресурс в размер на 8 040 401,85 лв., като прогнозата е, че към периода на изготвяне на последващата оценка през 2028г. ще бъде отчетено финансово изпълнение от 73,16% на заложения индикативен ресурс. Сериозен дял заемат мащабни проекти за изграждане на нова здравна, спортна и социална инфраструктура за които все още няма инвестиционни проекти и към момента на изготвяне на междинната оценка няма отчетен и технически напредък.

По Приоритет 3. „Многовековен и многообразен град" е постигнато **незадоволително** финансово изпълнение от **8,63%,** като изразходваният публичен ресурс е в размер на 12 707,372,79 лв. от общо планираните 147 215 000 лв. Основен принос имат реализираните проекти на РИМ – Варна за съхраняване на културно – историческото наследство и дейности за маркетинг на туристическата дестинация. За изпълнението на проектите, заложени в Приоритет 3. в края на 2023 г. е осигурен финансов ресурс в размер на 79 992 953,82 лв., като прогнозата е, че към периода на изготвяне на последващата оценка през 2028г. ще бъде постигнато близо 62,97% от финансовото изпълнение на заложения индикативен ресурс. Много е важно да се търсят възможности за финансиране на проектите за реставрация, консервация и социализация на недвижими културни ценности и обекти на културната инфраструктура.

При **Приоритет 4.** „Иновативен и образован град" е постигнато финансово **отлично** изпълнение **- 126,75%** или реализирани 133 019 296,90 лв., спрямо планираните 104 946 000 лв. Основен принос имат както реализираните проекти на Община Варна за осигуряване на енергийна ефективност, достъпна среда, здравни, професионални и STEM кабинети с прилежащо оборудване, физкултурни салони, зони за отдих и културни прояви и др. в детските градини и общинските училища, така и реализираните проекти на държавните училища, инвестициите на университетите в учебно-изследователската база и бази за учебна и производствена практика. Важно място заемат и проектите на частния бизнес насочени към изграждане на IT и високотехнологична инфраструктура, внедряване на иновации. Още по-голям

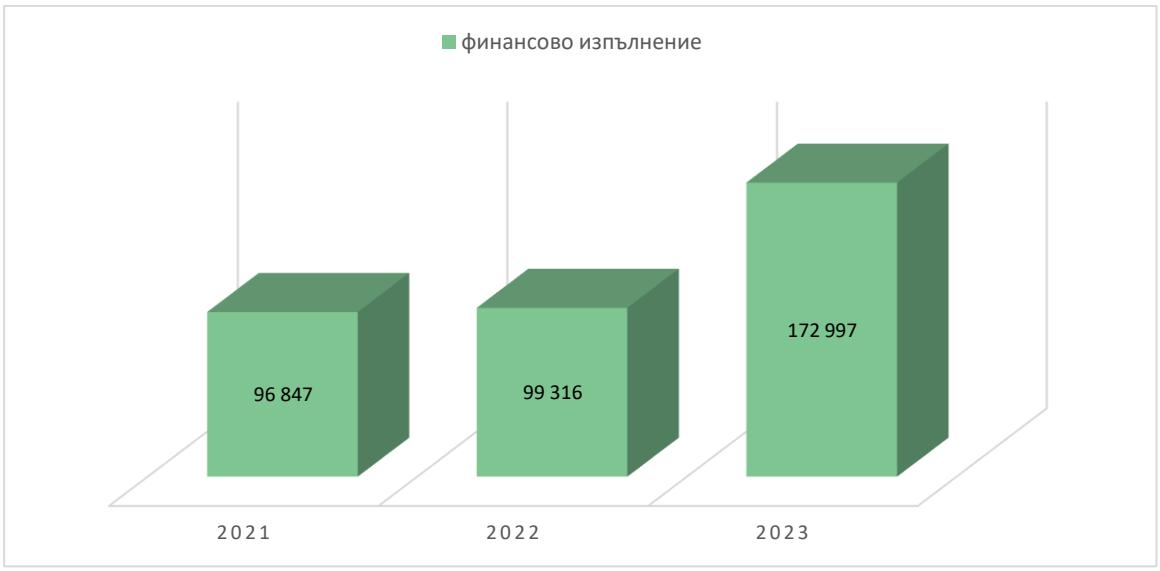
финансов напредък се очаква през 2024г., когато реално започва изпълнението на проекти, за които през 2023г. са подписани Административни договори за безвъзмездна финансова помощ на обща стойност от 91 322 205,48 лв. Прогнозата за Приоритет 4. е, че към периода на изготвяне на последващата оценка през 2028г. ще бъде отчетено финансово преизпълнение на заложения индикативен ресурс.

Финансовото изпълнение на **Приоритет 5.** „Териториална свързаност и достъпност" е **незадоволително - 23,69%,** като вложените инвестиции са в размер на 130 020 432,03 лв. от общо планираните 548 920 000 лв. Принос имат реализираните проекти за подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност, рехабилитация на уличната мрежа и междублоковите пространства. За изпълнението на проектите, заложени в Приоритет 5 в края на 2023г. е осигурен финансов ресурс в размер на 176 232 799,49 лв., с усвояването на които ще се постигне близо 56% финансово изпълнение. Общинската администрация е изправена пред сериозното предизвикателство за осигуряване на много сериозен финансов ресурс за качествено подобряване на пътните връзки между общинския център и селата в ареала на Варна, на уличната мрежа в кварталите и селищните образования на Варна.

Приоритет 6. „Административен и регионален лидер" постига **добро** финансово изпълнение от **39,48%.** Реализираните инвестиции са 3 948 217,11 лв. спрямо планираните 10 000 000 лв. насочени към управление на бедствията и развитие на качествени административни услуги. Прогнозата за Приоритет 6. е, че към периода на изготвяне на последващата оценка през 2028г. ще бъде отчетено финансово изпълнение от 64%. Важно, както за изпълнение на Приоритет 6, така и за реализиране на значителна част от предвидените проекти в ПИРО е повишаване устройствената готовност на общината за развитие на територията, вкл. изготвяне на инвестиционни проекти.

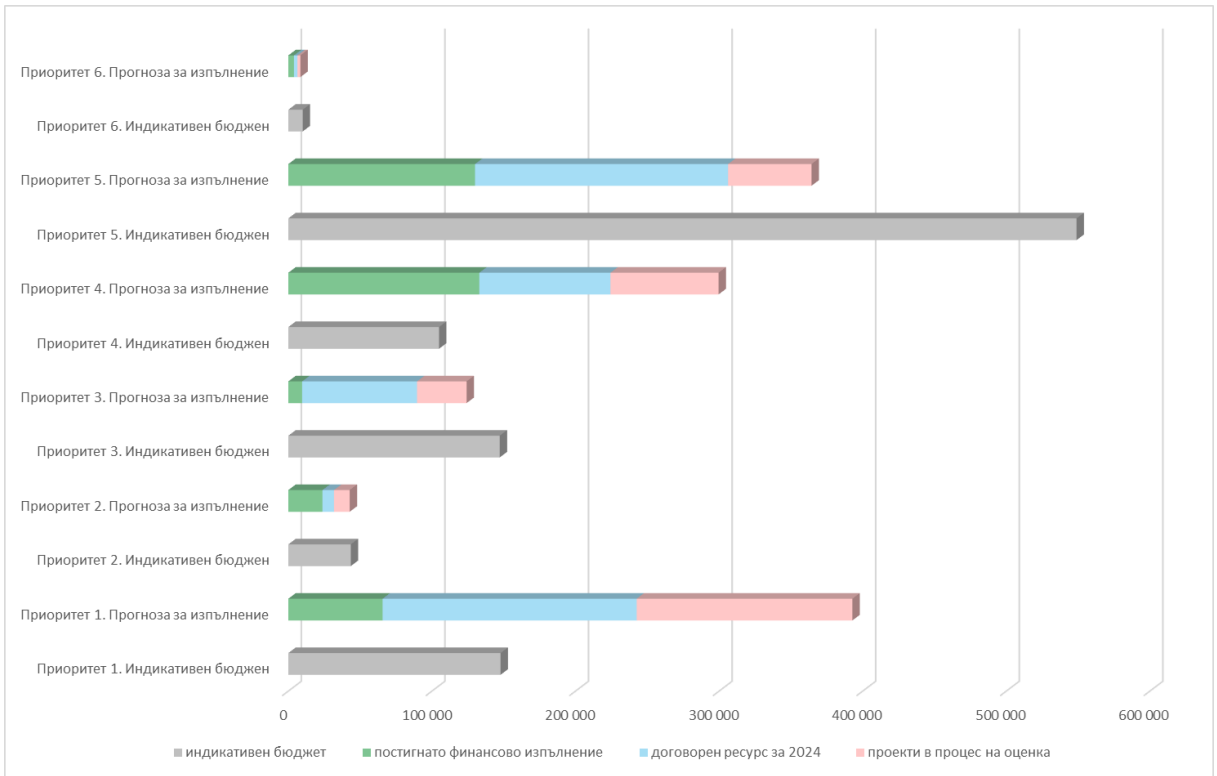
С най-висока динамика на инвестиции за изпълнение на ПИРО е 2023г., когато се приключва значителна част от проекти на Община Варна, финансирани от оперативните програми за периода 2014 – 2020 г. и започна финансирането по някои от програмите за новия период 2021 – 2027 г. Забавянето на отваряне на схеми за финансиране по одобрените от Европейската комисия програми забави темповете за кандидатстване, но общинската администрация има готовност да участва на конкурентен принцип и да ускори процеса по изпълнение на ПИРО. Това показва и договорираното вече от Община Варна финансиране в края на 2023г.

Фигура 24. Разпределение на финансовото изпълнение по години (хил. лв.)

При анализа на Програмата за реализация на ПИРО ясно се вижда дисбаланса между приоритетите както по отношение натовареността с проекти, така и при планирания финансов ресурс.

Фигура 25. Прогноза за изпълнение на Приоритетите на ПИРО на Община Варна (в хил. лева)

За 2 приоритета се прогнозира преизпълнение на финансовото изпълнение при реално финансиране на проектите на Община Варна, включени в одобрените

Концепции за интегрирани териториални инвестиции и приоритизираните проекти с водещ партньор Община Варна с финансиране от ПРР 2021-2027, Приоритет 1.

Прогнозата за изпълнение към края на действие на ПИРО 2021 – 2027 г. по приоритети показва:

Приоритет 1: „Зелен град" - 265,74% или 392 829 246,80 лв., от които финансово изпълнение за 2021 – 2023 г. – 65 681 763,92 лв.; договорен финансов ресурс през 2023 г. – 176 887 087,80 лв. и проекти в процес на оценка – 150 260 395,08 лв.

Приоритет 2. „Социално справедлив и здравословен град" - 98,23% или 42 732 528,76 лв., от които финансово изпълнение за 2021 – 2023 г. – 23 783126,91 лв.; договорен финансов ресурс през 2023 г. – 8 040 401,85 лв. и проекти в процес на оценка – 10 909 000 лв.

Приоритет 3. „Многовековен и многообразен град" - 86,42% или 127 218 800,36 лв., от които финансово изпълнение за 2021 – 2023 г. – 12 707 372,79 лв.; договорен финансов ресурс през 2023 г. – 79 992 953,82 лв. и проекти в процес на оценка – 34 518 473,75 лв.

Приоритет 4. „Иновативен и образован град" - 285,50% или 299 624 884,35 лв., от които финансово изпълнение за 2021 – 2023 г. – 133 019 296,90 лв.; договорен финансов ресурс през 2023 г. – 91 322 205,48 лв. и проекти в процес на оценка – 75 283 381,97лв.

Приоритет 5. „Териториална свързаност и достъпност" - 66,38% или 364 347 659,98 лв., от които финансово изпълнение за 2021 – 2023 г. – 130 020 432,03 лв.; договорен финансов ресурс

през 2023 г. – 176 232 799,49 лв. и проекти в процес на оценка – 58 094 428,46 лв.

Приоритет 6. „Административен и регионален лидер" - 83,78% или 8 378 563,58 лв., от които финансово изпълнение за 2021 – 2023 г. – 3 948 217,11лв.; договорен финансов ресурс през 2023 г. – 2 396 151,76 лв. и проекти в процес на оценка – 2 034 194,71лв.

Оценка на Зоните за прилагане на интегриран подход

В ПИРО на Община Вярна за периода 2021 – 2027 г. са обособени 8 зони за зони за прилагане на интегриран подход, които обхващат урбанизираната територия на град Варна и селата Звездица, Казашко, Константиново, Тополи и Каменар. В община Варна са създадени и над 30 селищни образувания (СО) с местно значение – „Акчелар", „Ален мак", „Боровец-север", „Боровец-юг", Ботаническа градина, „Бриз", „Виница-север", „Зеленика", „Изгрев", „Манастирски рид", „Ментеше", „Орехчето",

„Панорама", „Перчемлия-та", „Планова", „Под село", района около хижа „Черноморец" и др. В обхвата на зоните за въздействие са включени територии за които има изработен ПУП.

Определени са 3 приоритетни зони, които имат най-голям потенциал да повлияят върху социално-икономическото развитие на общината:

ЗВ1 - Зона за икономическо развитие (приоритетна) с обхват територията, сключена между път I-2 на Север, и ул. „Девня"/респ. продължението й – Път III-2008 на Юг, територията на с. Тополи, включително, землището на с. Тополи на запад и урбанизираната територия на гр. Варна, на изток, вкл. зона ССБ от ОУП, предназначена за нова писта на летище Варна.

ЗВ2 - Зона за растеж „Синя икономика" (приоритетна) с обхват: Северният бряг на Варненското езеро по цялото си протежение на територията на община Варна, индустриалната част от Пристанищен комплекс; Острова; Източна част на Южното крайбрежие на Варненското езеро – от Гребна база до магистрала „Черно море". Участък по крайбрежието на район „Аспарухово" от буната, по продължение на плаж „Аспарухово" , рибарско пристанище „Карантината" до Марината.

ЗВ3 - Зона за благоустройство „Варна/градът в услуга на хората" (приоритетна) с обхват: Южният бряг на канала „Езеро-море" и крайбрежната зона , вкл. Аспарухов парк, южна граница – бул. „Народни Будители", ул. „Нишава" и продължението й до поделение „Карантината". Централната част от града, разположена между бул. „Васил Левски" от кръстовището на ПВ „Почивка" до ПВ с бул. „Владислав Варненчик", бул. „Владислав Варненчик" до ул. „Звезда", ул. „Звезда" до бул. „Девня", бул. „Девня" от ул. „Звезда" до бул. „Приморски", бул. „Приморски" до бул. „Цар Освободител", бул. „Цар Освободител" от бул. „Приморски" до бул. „Княз Борис I", бул. „Княз Борис I" от бул. „Цар Освободител" до ПВ „Почивка"; Част от 26 м.р. - територията заключена от бул. „Сливница", бул. „Академик Сахаров", бул. „Цар Освободител" и бул. „Васил Левски"; Териториите на всички висши учебни заведения – включително корпуси на Икономически университет-Варна, Технически университет-Варна, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър", Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов", Висше училище по мениджмънт, Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров"; Историческо ядро на Морската градина.

ЗВ4 - Зона „Варна-целогодишна международна дестинация", която включва всички територии между бул. „Княз Борис I", път I-9 и Морския бряг, от Историческо ядро на Морската градина до отбивката за ПСОВ „Златни пясъци", територията на манастирски комплекс „Аладжа Манастир".

ЗВ5 - Зона за превенция и безопасност (функционална зона с потенциал за кооперирane със съседни общини), включваща територии със специфични рискове, основно свлачища зони и зони на абразия, разположени в цялата община.

ЗВ6 - Многофункционална зона „Север"

Обхват: Включва целите територии на районите „Владислав Варненчик", „Младост" (с изключение на територията на Западна промишлена зона) и „Приморски".

Район „Владислав Варненчик" с граници: Варненското езеро, до и по източната землищна граница на селата Казашко и Тополи, второкласният път Варна – София, до и по общинската граница на Варна с община Аксаково, дере „Сладко биле";

Район „Приморски" с граници: Черно море, канал на северен плаж, бул. „Цар Освободител", бул. „Христо Смирненски", ул. „Прилеп", до и по землищната граница на с. Каменар, до и по границата на община Варна с община Аксаково;

Район „Младост" с граници: Варненското езеро, бул. „Васил Левски", ул. „Струга" и по продължението й до северния бряг на Варненското езеро, бул. „Цар Освободител", бул. „Христо Смирненски", ул. „Прилеп", до и по западната и южната землищна граница, дере „Сладко биле", ул. „Поп Димитър" и ул. „Трети март", бул. „Януш Хуниади", пътен възел на магистрала „Хемус", пътят между (бивш завод „Елпром") „Елкон" ДФ, „Елдоминвест" ЕООД, „Елдом сервиз", „Електротерм" ЕООД, „Метал" ЕАД, „Варна плод" ЕООД, „Варна консерв" ЕООД, и обходен път „Виталакт" – пречиствателна станция, северният бряг на Варненското езеро.

ЗВ7 - Многофукцнкционална зона „ЮГ" с обхват цялата урбанизирана територия на юг обхваща част от Район „Аспарухово" – квартал „Аспарухово" и изцяло квартал „Галата", селищни образувания „Зеленика", „Боровец-север", „Боровец-юг", „Ракитника" и курортна зона „Прибой" и с.о. „Прибой". Включва и в.з. „Лазур" в землището на с. Константиново.

ЗВ8 - Многофункционални зони (с преобладаващи жилищни функции) с обхват част от землищата и урбанизираната територия на селата Звездица и Константиново. Урбанизирана територия на с. Каменар.

При извършване на оценката се наблюдава реализирането на дейности/проекти и изразходването на финансов ресурс да се насочва към цялата територия на общината, което допринася за реалното развитие на полицентричната мрежа на населените места. Спецификата на анализирания период извежда на първо място необходимостта от социална подкрепа и подобряване качеството на образователния процес. Инвестиции са насочени към всички зони за въздействие с изключение на 2 - ЗВ5 - Зона за превенция и безопасност и ЗВ8 - Многофункционални зони. Значителна част от реализираните проекти се отнасят за развитие на цялата територия.

Дефинираните зони обезпечават много добро териториално покритие на територията на общината. През оставащия период трябва да бъдат оползотворени възможностите за изпълнение на интегрирани проектни дейности, което ще даде възможност за насочване на финансов ресурс във всички зони на гр. Варна.

Оценка на Приложение 1А

Неразделна част от Програмата за реализация е Приложение №1А Индикативен списък на важни за общината проекти. Проектите включени в Приложение № 1А следва да се реализират приоритетно, но за да бъдат включени в него е необходимо общината да има известна степен на проектна готовност и заедно с партньорите да е преценила, че съответният проект е от особена важност за развитието ѝ. Важен и обективен фактор за определяне на приоритетните проекти е възможността за определяне на източникът за финансиране, което към момента на разработване на ПИРО е индикативно.

Приложение №1А е изготвено по образец от Методическите указания. Включените в списъка 120 проекта са обвързани с ключовите приоритети за развитие. При извършване на оценката е установено, че напредък се отчита за 41,83% или по 49 проекта.

Препоръчително е да бъде извършена актуализация на Приложение №1А. Съгласно ППЗРР при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от ЕС се актуализира и програмата за реализация към ПИРО. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

Изпълнение на Реформа за устойчива градска мобилност в рамките на НПВУ

Настоящата точка е разработена на основание на Писмо с Рег. № РД22013229ВН_006ВН/11.09.2024г. от Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие" на МРРБ относно Изпълнение на Реформа за устойчива градска мобилност в рамките на НПВУ .

Реформата има за цел да се насърчи развитието на устойчивата градска мобилност в общините чрез използване на одобрените планове, идентифициращи конкретни за съответната територия мерки и действия.

Община Варна няма разработен План за устойчива градска мобилност (ПУГМ). Това е стратегически документ, предназначен да задоволи нуждите от мобилност на хората и бизнеса в града и неговите околности с цел постигане на по-добро качество на живот. Основните цели на документа следва да включват подобряване на качеството на живот, социалната справедливост, транспортната достъпност, интермодалната интеграция, икономическата жизнеспособност, градската привлекателност, устойчивостта и качеството на околната среда, като гарантира, че всички хора, икономически субекти и други заинтересовани страни са включени и се възползват от този процес. ПУГМ е определящ документ за привличане на инвестиции за развитие на обществения транспорт, автомобилния транспорт, алтернативните форми на придвижване – велосипеден и пешеходен.

На етап междинна оценка е предвиден за реализация Проект „Разработване на План за устойчива градска мобилност", който е включен в приоритизирания проект №ЗП24000021ВН/09.05.2024 г. „Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност във Варна" с водещ партньор: Община Варна, за който се очаква да бъде получено финансиране от ПРР 2021-2027, Приоритет 1. Индикативната стойност е 508 333,33 лв. с източник на финансиране ПРР 2021-2027, Приоритет 1.

Община Варна все още няма актуален Генерален план за организация на движението, който е основополагащ документ при разработване на ПУГМ.

В ПИРО са включени дейности, свързани с градската мобилност в **Приоритет 5. Териториална свързаност и достъпност.** Предвидено е подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност както в рамките на град Варна, така и на града с петте села от общината, които са важна част от ежедневната трудова мобилност.

Група проекти 5.1.1.: Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност

5.1.1.1. Доставка/подновяване на подвижен състав за масовия обществен градски транспорт

Проект BG16M1OP002-5.004-0008-C04 Екологично чист транспорт за Варна[6]
Приключил
Бенефициент: Община Варна
Период на изпълнение: 2019 - 2024

[6] https://2020.eufunds.bg/bg/0/260/Project/BasicData?contractId=pqisI1JxzShW5UkwUsnuSw%3D%3D&isHistoric=False

Кратко описание: Доставка на 40 бр. електрически автобуси тип „соло", 20 бр. електрически автобуса тип „съчленен" и доставка и монтаж на 60 бр. станции за бавно зареждане и 2 бр. станции за бързо зареждане.

Обща стойност на проекта: 69 994 776,60 лв.

Източник на финансиране: ОПОС 2014-2020, Процедура BG16M1OP002-5.004 Мерки за адресиране на транспорта като източник на замърсяване на атмосферния въздух

Проект „Доставка/подновяване на подвижен състав за масовия обществен градски транспорт"

Отчетен напредък

Проектът е включен в приоритизирания проект №ЗП24000021ВН/09.05.2024 г. „Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност във Варна" с водещ партньор: Община Варна.

Индикативна стойност: 9 227 798,59 лв.

Източник на финансиране: ПРР 2021-2027, Приоритет 1

5.1.1.2. Надграждане на интелигентните транспортни системи - автоматизираната билетна система; система за координирано управление на светлинно регулирани кръстовища; система за информация на пътниците - информационни табла на спирките на МГОТ

Отчетен напредък

През 2022 – 2023г. е извършена доставка и монтаж на оборудване във връзка с внедряване на система за пътна безопасност по проект „Екологично чист транспорт за Варна"

От 2021г. Община Варна пусна ново мобилно приложение TicketVarna за закупуване на електронни билети за пътуване с градския транспорт. То може да бъде изтеглено безплатно от App Store и Play store. Успоредно с това остават възможностите за покупка на електронен билет или карта, както и купуване на хартиен билет от машините за продажба на билети разположени в превозните средства и на спирките.

Пуснато е и ново приложение за закупуване на билети за пътуване с градския транспорт - varna.mpass.bg. Продуктът е предложен от фирма „Тикси" и е безплатен за общината. Това ще е още един метод

за заплащане на пътуването в градския транспорт във Варна, заедно с досегашните – купуване на електронен билет или карта.

В автоматизираната билетна система на Варна се използват три вида абонаментни карти – персонализирани абонаментни карти на преференциални цени, свободни абонаментни карти и предплатени карти.

През 2023г. в тролейбусите са поставени нови валидиращи устройства, които освен съществуващите към момента функционалности, ще предлагат и възможността за т.н. асинхронни плащания, което ще позволи заплащането на избрания превозен документ да става и с банкова карта.

Осигурено е Wi-Fi покритие в зоната на 83 автобусни спирки във Варна, оборудвани с машини за продажба на превозни документи. По такъв начин се осигурява достъп до интернет за варненци и гости на града, посредством който те могат да получат необходима за тях информация за маршрутите и разписанието на градския транспорт и за културните и туристически локации.

5.1.1.3. Надграждане на център за управление на трафика

Не е отчетен напредък

5.1.1.4. Развитие на услуги за споделени велосипеди

Не е отчетен напредък към края на 2023 г.

5.1.1.5. Развитие на услуги за споделени превозни средства

Не е отчетен напредък

5.1.1.6.А. Диспечерски център и интегрирана телематична платформа за градска мобилност

Не е отчетен напредък

5.1.1.7.А. Закупуване на специализиран автомобил сервизна машина - влекач и повдигателна уредба (автовишка).

Не е отчетен напредък

5.1.1.8.А. Изграждане на газопреносна мрежа и изграждане на отоплителна система в ремонтно хале Тролейбуси, ТО2, пневматични системи и бояджийно в имота на „Градски Транспорт" ЕАД – гр. Варна
Не е отчетен напредък

5.1.1.9.А. Изработване и пускане в експлоатация на 999,9kWp динамична, ютилизирана, хибридно – двуосна фотоволтаична тракерна електроцентрала
Не е отчетен напредък

5.1.1.6. Основен ремонт на общински път VAR1087/I-9/ кв. „Аспарухово" - кв. „Галата", от отбивката за местност „Карантината" до кръстовището с общински път VAR3089 /I-9, Варна-Приселци/-в.з. Боровец-кв. „Галата"-в.з. „Ракитника" -х. „Черноморец"
Отчетен напредък

През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „„Основен ремонт общински път VAR 1087/I-9/, кв. „Аспарухово", кв. „Галата" от отбивката за местност Карантината до кръстовището с общински път VAR3089/I-9, Варна – Приселци/ – в.з. „Боровец" – кв. „Галата" – в.з. „Ракитника" – х. „Черноморец", гр. Варна" от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 10 021 300 лв.

С МРРБ е подписан Договор РД-02-30-561/01.04.2024; Анекс РД-02-30-561(1)/22.07.2024

5.1.1.7. Рехабилитация на главен път в м. „Ракитника" от входа до сп. „Моста"
Не е отчетен напредък

5.1.1.8. Изграждане на втори мост над Варненското езеро
Не е отчетен напредък

5.1.1.9. Изграждане на скоростен екологичен транспорт (бул. „Цар Освободител")
Отчетен напредък

През 2021 г. са изготвени предпроектни проучвания за обект: „Изграждане на скоростен екологичен транспорт /леко метро/ – направление на трасето от индустриална зона Варна до КК „Златни

Пясъци", определяне на терен за депо и изграждане на бул. „Цар Освободител" в гр. Варна" и „Изготвяне на техническо задание за „Избор на изпълнител за изготвяне на инвестиционен проект – фаза технически проект за изграждане на бул. „Цар Освободител" и изграждане на скоростен екологичен транспорт /леко метро/ – направление на трасето от индустриална зона Варна до КК „Златни Пясъци", определяне на терен за депо и изграждане на бул. „Цар Освободител" и в гр. Варна" след избор на вариант на трасе/маршрут"

5.1.1.10. Изграждане на скоростен екологичен транспорт (леко метро)
Не е отчетен напредък

5.1.1.11. Изграждане на публична зарядна инфраструктура в градската среда – Северна България
Не е отчетен напредък

5.1.1.12 Изграждане на зарядна инфраструктура за електрически превозни средства
Не е отчетен напредък

5.1.1.13. Пробив на бул. „Сливница - от ул. „Атанас Москов" до кръстовището на бул. „Цар Освободител" с бул. „Константин и Фружин"
Не е отчетен напредък

5.1.1.14. Пробив на ул. „Западна обиколна" - от бул. „Цар Освободител" до бул. „Трети март", район ПЗ „Планова"
Не е отчетен напредък

5.1.1.15. Реконструкция на бул. „Христо Смирненски" в участъка от бул. „Цар Освободител" до бул. „Осми Приморски полк"
Отчетен напредък

5.1.1.16. Изграждане на алтернативно трасе на бул. „Девня", в участъка от бул. „Васил Левски" до Аспарухов мост
Не е отчетен напредък

5.1.1.17. Реконструкция на пътен възел на бул. „Васил Левски" с бул. „Княз Борис I" (при сп. Почивка)

Не е отчетен напредък

5.1.1.18. Реконструкция на пътен възел на бул. „Васил Левски" с бул. „Осми Приморски полк" (при сп. Явор)

Отчетен напредък

През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Изготвяне на ТП и СМР за обект: Реконструкция на пътен възел на бул. „Васил Левски" с бул. „Осми приморски полк" (при сп. „Явор"), по плана на район „Приморски" от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 94 822 900 лв.

Предстои подписване на договор с МРРБ.

5.1.1.19. Изграждане на автогара в гр. Варна

Отчетен напредък

През 2023 г. започва изграждането на нова автогара в непосредствена близост до старата. Към периода на изготвяне на настоящия доклад автогарата вече функционира. Тя разполага с 12 сектора за пристигащи и заминаващи автобуси и 35 паркоместа за изчакващи автобуси и микробуси. Сградата е построена с частна инвестиция.

5.1.1.20. Кораб (Бела) - Аспарухово-Морска гара

Не е отчетен напредък

Допълнени проекти, допринасящи за постигане на Група проекти 5.1.1.: Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност

5.1.1.21.Д. Изготвяне на технически проект и СМР за обект: Реконструкция на пътен възел на бул. „Вл. Варненчик" с бул. „Република", по плана на ЗПЗ, гр. Варна

Отчетен напредък

През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Изготвяне на технически проект и СМР за обект: Реконструкция на пътен възел на бул. „Вл. Варненчик" с бул. „Република", по плана на ЗПЗ, гр. Варна"

от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 19 441 100 лв.

Подписан договор с МРРБ - РД-02-30-1156/22.07.2024 г.

5.1.1.22.Д. Основен ремонт на локално платно на бул. „Владислав Варненчик" в участъка от бул. „Република" до бул. „Атанас Москов" и изграждане на велоалея

Отчетен напредък

През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Основен ремонт на локално платно на бул. „Владислав Варненчик" в участъка от бул. „Република" до бул. „Атанас Москов" и изграждане на велоалея по бул. „Вл. Варненчик" от бул. „Република" до бул. „Атанас Москов", по бул. „Атанас Москов" от бул. „Вл. Варненчик" до бул. „Сливница" и по бул. „Сливница" от бул. „Атанас Москов" до бул. „Ян Хунияди", гр. Варна" от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 3 973 700 лв.

Предстои подписване на договор с МРРБ.

5.1.1.23.Д. Подобряване достъпността към Южна промишлена зона (ЮЗП)

Отчетен напредък

През 2021г. е извършен цялостен основен ремонт на транспортно съоръжение - метален клапов мост, известен като мост „Родопа". Той представлява връзка между града и острова в южната промишлена зона и движението по него е интензивно. Извършени са ремонтни дейности на пътната настилка, на фугите на моста, на тротоарната конзола, парапетите и мантинелите, възстановяване на уличното осветление.

През 2023 г. започва основен ремонт на улица към ЮПЗ - Западна наземна връзка от Северен пътен възел (СПВ) на Аспарухов мост до обръщач на Остров пред Петролна база, по плана на южна промишлена зона (ЮПЗ), **II етап:** Основен ремонт на улица към ЮПЗ - Западна наземна връзка, в участъка от Клапов мост до обръщач на Остров пред Петролна база, по плана на ЮПЗ, гр. Варна с финансиране от банков кредит.

През 2024г. е осигурено финансиране за **I етап:** Основен ремонт на улица към ЮПЗ – Западна наземна връзка, в участъка от СПВ на Аспарухов мост до клапов мост, включително улица – напречна връзка към БУЛЯРД, по плана на ЮПЗ, гр. Варна от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 1 733 600 лв.

С МРРБ е подписан Договор РД-02-30-590/01.04.2024; Анекс РД-02-30-590(1)/22.07.2024

5.1.1.24.Д. Основен ремонт на подлези на територията на община Варна, гр. Варна

Отчетен напредък

Проект 1. През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Основен ремонт на подлези на територията на община Варна, гр. Варна, включващ:

1. Пешеходен подлез № 3 и Автоподлез при ул. „Найден Геров“,
2. Пешеходен подлез № 4 – „Спортна зала“,
3. Автоподлез „Фестивален комплекс Варна“ – проектиране и изграждане“ от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 2 740 400 лв.

Предстои подписване на Договор с МРРБ.

Проект 2. През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Основен ремонт на подлези на територията на община Варна, гр. Варна, включващ:

1. Подлез с идентификатор 10135.4504.564.1 по КК и КР на гр. Варна, находящ се на бул. „Трети март“, р-н „Вл. Варненчик“, гр. Варна,
2. Автомобилен подлез при пътен възел „Почивка“, гр. Варана,
3. Автомобилен подлез на ул. „Шипка“, гр. Варна

от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 3 390 000 лв.

Предстои подписване на Договор с МРРБ.

През 2021 г. – 2023 г. е изготвен паспорт и извършено обследване за основен ремонт на автомобилен подлез при пътен възел „Почивка", гр. Варна

През 2023г. е изготвен инвестиционен проект за обекта.

През 2021 г. – 2023г. е изготвен паспорт и извършено обследване за основен ремонт на автомобилен подлез на ул. „Шипка", гр. Варна

През 2023 г. е изготвяна техническа документация за основен ремонт на подлез с идентификатор 10136.4504.564.1 по КК и КР на гр. Варна, находящ се на бул. „Трети март", р-н „Вл. Варненчик", гр. Варна

5.1.1.25.Д. Проект „City Changer Cargo Bike" (CCCB) – „Товарно колело, променящо града"[7]

Отчетен напредък

Водеща организация: Forschungsgesellschaft Mobilität Austrian Mobility Research (FGM) – Австрийска Агенция за изследване на мобилността

Партньор: Община Варна

Период на изпълнение: 2020 - 2022

Кратко описание: Основаната идея е да се внедри новаторски подход при извършването на различен вид доставки на територията на града, като постепенно се наложи товарният велосипед, като основен вид превоз за извършване на услугите.

Стойност на проекта: 249 551, 60 лв.

Програма: Хоризонт 2020 на Европейската Комисия

5.1.1.26.Д. 5.1.1.26.Д. Проекти на Община Варна от Инвестиционна програма за климата на НДЕФ

Отчетен напредък

По програмата се реализират 2 проекта с бенефициент Община Варна и период на изпълнение 2023 – 2024г.

1. Проект за насърчаване използването на електромобили в Община Варна - 1 електрически автомобил на обща стойност 47 600 лв., в т.ч. БФП 20 000 лв., съфинансиране 27 600 лв.

2. Проект за насърчаване използването на електромобили в Община Варна - 2 електрически автомобила

на обща стойност 95 200 лв., в т.ч. БФП 40 000 лв., съфинансиране 55 200,00 лв.

[7] https://www.varna.bg/bg/381

Източник на финансиране: Инвестиционна програма за климата на НДЕФ

Група проекти 5.1.2.: Подобряване на свързващата общинска мрежа

5.1.2.1. Проектиране и изграждане на свързващата пътна мрежа предвидена в ОУП на Варна и влезли в сила ПУП на територията на кметство Тополи
Не е отчетен напредък

5.1.2.2. Изграждане на обходни пътища за извеждане на тежкия трафик извън населеното място, с. Тополи
Не е отчетен напредък

5.1.2.3. Доизграждане на общинската пътна мрежа, с. Тополи
Отчетен напредък

През 2023 г. се извършва основен ремонт на ул. „Ат. Липов", и са изработени инвестиционни проекти за ул. „Кестен" и за ул. „Чинар", по плана на с. Тополи, община Варна.

5.1.2.4. Рехабилитация на съществуващите общински пътища и улици, с. Тополи
Отчетен напредък

По данни на Годишен доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО за 2023 година се отчита напредък по проекта.

5.1.2.5. Цялостно преасфалтиране на пътната настилка на общински път – Военно поделение „Чайка"- с. Звездица
Не е отчетен напредък

5.1.2.6. Реновиране на общинска пътна и алейна инфраструктура в к.к. „Св. Св. Константин и Елена"
Отчетен напредък

През 2021 г. е изградено ново кръгово кръстовище в курортния комплекс „Св. Св. Константин и Елена". Реконструиран е обръщачът на автобус №31 и близката алея. С новата организация на движение е осигурен по-лесен достъп за автомобили и безопасно пешеходно движение на туристи и посетители. Пространството на вътрешния кръг

е естетизирано и благоустроено, като в центъра на кръга е изградената чешма.

През 2023г. се изпълняват следните обекти по плана на КК „Св. Св. Константин и Елена": Реконструкция на кръстовище между о.т. 115-о.т. 120, о.т. 162, о.т. 163, о.т. 121-о.т. 127; Вход изход от к. к. „Св. Св. Константин и Елена" към път I-9 при км. 95+550 ляво; Основен ремонт на улица между от о. т. 162 - до о. т. 176 и улица от о. т. 87 - до о.т. 127

През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Изготвяне на ТП за обект: Основен ремонт на ул. „30-та" от „Гробищен парк", кв. „Виница" до вход курортен комплекс „Св. св. Константин и Елена", район „Приморски", гр. Варна" от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г.

Проектът е на стойност 55 000 лв.

С МРРБ е подписан Договор РД-02-30-560/01.04.2024

5.1.2.7.А. Осигуряване на достъп до селищно образувание „Летището", с. Звездица, общ. Варна

Не е отчетен напредък

Допълнени проекти, допринасящи за постигане на Група проекти 5.1.2.: Подобряване на свързващата общинска мрежа

5.1.2.8 Д. Проект „Възстановяване на панорамен път IV-90023 Варна – Златни пясъци в участъка на свлачище „Трифон Зарезан"

Отчетен напредък

Проект „Възстановяване на панорамен път IV-90023 Варна – Златни пясъци в участъка на свлачище „Трифон Зарезан" е включен в приоритизирания проект №ЗП24000021ВН/09.05.2024 г. „Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност във Варна" с водещ партньор: Община Варна.

Индикативна стойност: 29 504 985,87 лв., 19 504 985,87 БФП: лв. стойност на съфинансиране от Община Варна: 10 000 000 лв. (финансов инструмент)

Източник на финансиране: ПРР 2021-2027, Приоритет 1

5.1.2.9.Д. Основен ремонт на път VAR1080 (ул. „Д-р Атанас Липов"), по плана на с. Тополи, община Варна
Отчетен напредък

5.1.2.10.Д. Основен ремонт на път VAR1085 до вход с. Звездица, община Варна
Отчетен напредък

5.1.2.11.Д. Основен ремонт на път VAR 2033 от кръстовище с VAR2028 до кръстовище с ул. „Цар Симеон I", по плана на с. Каменар, община Варна
Отчетен напредък

5.1.2.12.Д. Основен ремонт на общински път VAR3089 от кръстовище с общински път VAR1087 до спирка „Обръщач Черноморец" ЕТАП I, гр.Варна
Отчетен напредък

5.1.2.13.Д. Изготвяне на ТП и основен ремонт на общински път VAR2086/III-2902/Куманово – граница общ. (Варна-Аксаково) – Каменар/VAR2033/, община Варна
Отчетен напредък

През 2023 г. е одобрен за финансиране проект „Изготвяне на ТП и основен ремонт на общински път VAR2086/III-2902/Куманово – граница общ. (Варна-Аксаково) – Каменар/VAR2033/, община Варна" от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение № 3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г. Проектът е на стойност 3 447 100 лв. Обектът ще се изпълнява на инженеринг.
С МРРБ е подписан Договор РД-02-30-576/01.04.2024; Анекс РД-02-30-576(1)/22.07.2024"

Група проекти 5.1.3.: Подобряване на шумовите параметри при реализиране на инвестиционни проекти за уличната мрежа

5.1.3.1. Проектиране и изграждане на шумозащитни екранизиращи съоръжения (противо шумови бариери) с цел оптимално осигуряване на защитата от интензивния трафик и създаване на благоприятни условия за ограничаване на шумовото натоварване на околната среда на територията на общината, съобразно Плана за действие към Стратегическата карта за шум за Агломерация Варна.

Не е отчетен напредък

5.1.3.2. Монтиране на обезшумителни пана успоредно на трасето на главна ЖП линия София-Варна край село Казашко

Не е отчетен напредък

Допълнени проекти, допринасящи за постигане на Група проекти 5.1.3.: Подобряване на шумовите параметри при реализиране на инвестиционни проекти за уличната мрежа

5.1.3.3.Д. Актуализация на Стратегическа карта за шум в околната среда на агломерация Варна

През 2023г. е извършена актуализация на Стратегическа карта за шум в околната среда на агломерация Варна, която е приета с Решение №47-2 от Протокол № 4/04.01.2024 г. на ОбС-Варна.

2.2. Констатирани възникнали проблеми през периода 2021 – 2023г.

Забавянето на отваряне на схеми за финансиране по одобрените от Европейската комисия програми забави темповете за кандидатстване, но общинската администрация има готовност да участва на конкурентен принцип и да ускори процеса по изпълнение на ПИРО. Към датата на изготвяне на Междинната оценка Община Варна има сключени договори и изпълнява проекти, включени в ПИРО с финансиране по програми за новия период 2021 – 2027г.

Пречка за изпълнение на ПИРО може да се окаже ниската степен на обезпеченост с техническа документация на инвестиционни проекти. Общинската администрация предприема действия по техническо обезпечаване чрез финансиране от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение №3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г.

Не се наблюдава напредък относно повишаване устройствената готовност на Община Варна за развитие на територията: Изработване на подробни устройствени планове, задания за проектиране и специализирани кадастрални карти за районните администрации и кметства на населените места.

Не са изготвени определящите за привличане на инвестиции документи за устойчива градска мобилност и компонентите и за развитие на обществения транспорт, автомобилния транспорт, алтернативните форми на придвижване – велосипеден и пешеходен. Община Варна все още няма актуален Генерален план за

организация на движението. Проект „Разработване на План за устойчива градска мобилност" е включен в приоритизирания проект №ЗП24000021ВН/09.05.2024 г. „Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност във Варна" с водещ партньор: Община Варна, за който се очаква да бъде получено финансиране от ПРР 2021-2027, Приоритет 1.

2.3. Потенциали за бъдещото развитие до края на програмния период 2021 – 2027г.

Реализирането на стратегическите цели и приоритети на ПИРО не е задача само на местната власт и трябва да се случва в условията на тясно взаимодействие и партньорство с бизнеса, социални, образователни културни институции, НПО и други заинтересовани страни. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско и международно сътрудничество.

III. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

В настоящия раздел е извършена оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови инструменти, включително от ЕС и на усвоените ресурси за изпълнение на целите и приоритетите на ПИРО 2021 – 2027г. до етапа на извършване на Междинната оценка и е оценена организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работата на административната структура в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ПИРО 2021 – 2027г., включително по отношение прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност за изпълнението на ПИРО.

3.1. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните финансови ресурси

Експертната оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси при изпълнението на ПИРО на Община Варна в междинния етап на плановия период се базира на аналитичния преглед и на обобщените резултати от изпълнените проекти и дейности в периода, обхванат от междинната оценка, финансирани със средства от бюджета на общината, държавния бюджет, фондове на ЕС и други източници. За извършването на оценката са използвани събраните данни по отношение на техническото и финансово изпълнение на проектите и дейностите в Програмата за реализация на ПИРО, Индикативната финансова таблица, както и определените индикатори за наблюдение и оценка на плана. Цялата базова информация е систематизирана в двете приложения към настоящия доклад.

При извършването на междинната оценка на реализацията на ПИРО на Община Варна важно значение има обратната връзка по постигнатите резултати, въздействието на предприетите интервенции върху територията и съответно тяхната релевантност и адекватност на текущата ситуация.

Настоящата оценка ще провери два аспекта:

(1) доколко използваните ресурси са довели до очакваните резултати (цели, приоритети и завършени проекти от Програмата за реализация) – ефективност;

(2) доколко начинът за изпълнение на ПИРО се основава на добро управление на ресурсите – ефикасност.

3.1.1. Оценка на ефективността

Ефективността на използваните ресурси показва отношението на постигнатия резултат спрямо поставената цел. В тази част от оценката не се отчитат разходите, а единствено постигнатите цели на базата на предварително идентифицираните резултати. Ефективността измерва степента, до която провежданите политики чрез програми, мерки, инициативи или проекти постига предварително поставените цели.

За целите на настоящата Междинна оценка за периода 2021-2023 г., ефективността на използваните ресурси при реализацията на ПИРО на Община Варна се оценява в два аспекта. От една страна се прави съпоставяне на дела на реализираните проекти и дейности спрямо първоначално планираните и от друга страна се оценява степента на постигане на стойностите по заложените индикатори, отчитащи изпълнението на стратегическите цели и приоритети.

Системата от индикатори обединява два основни компонента – индикатори за резултат, проследяващи степента на изпълнение на целите, както и индикатори за продукт, измерващи ефектите от изпълнението на мерките в рамките на приоритетните области. Двата вида индикатори са въведени в следствие на предписанията от „Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027г.“. При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027г.[8]

След оценката за степента на техническо и финансово изпълнение на проектите, следва отчитане на актуалните стойности на индикаторите за измерване на целите и приоритетите от ПИРО. Сравнението между реалните и целевите стойности позволява втори подход за преценка на степента в реализацията на ПИРО. Разгледани са индикаторите с достоверен източник на информация към момента на изготвяне на оценката.

За преобладаващата част на индикаторите е определен 7 годишен период на отчитане, т.е. на етап Последваща оценка, която предстои да бъде направена през 2027г. Независимо от това, за проследяване на етап междинна оценка са представени постигнати стойности до 2023г. на база данните от база Доклада за наблюдение на изпълнението на ПИРО на Община Варна 2021 – 2027г. за 2023г. На база на наличната информация може да се отчете положителен напредъкът по постигане на

[8] Бележка: Списък на общите индикатори, съгласно проектите на Регламенти на ЕС за периода 2021-2027 г., е представен в Приложение № 3а към Методическите указания.

индикаторите. За част от индикаторите не се отчита напредък, защото проектите, които ще доведат до изпълнението им са в процес на изпълнение.

От направения анализ в предходните раздели оценката на ефективността е добра. Оценката на общото техническо изпълнение на ПИРО на Община Варна на етап междинна оценка е много добро - 51,42%, формирани от 8% приключили дейности и 43% дейности за които е отчетен напредък (в процес на изпълнение и осигурен финансов ресурс) и реално ще бъдат завършени към края на периода на действие на средностратегическия документ. За обективната оценка на изпълнението са допълнени проекти – изпълнени или в реализация, като са съотнесени към съответната мярка или цел, защото за тях е изразходван публичен ресурс или са финансирани от фондовете на ЕС. Това води до реално по-високо финансово изпълнение спрямо отчетения технически напредък.

Финансовото изпълнение на ПИРО на Община Варна на етап междинна оценка е 36,83% от планирания индикативен бюджет. От гледна точка на ефикасността за изпълнението на:

Приоритет 1: „Зелен град" са оползотворени 44,43% от планирания ресурс и е постигнато 37,70% изпълнение на планираните дейности и напредък по изпълнение на планираните резултати.

Приоритет 2. „Социално справедлив и здравословен град" са оползотворени 54,67% от планирания ресурс и е постигнато 44% изпълнение на планираните дейности и напредък по изпълнение на планираните резултати.

Приоритет 3. „Многовековен и многообразен град" са оползотворени 8,63% от планирания ресурс и е постигнато 55,36% изпълнение на планираните дейности и напредък по изпълнение на планираните резултати.

Приоритет 4. „Иновативен и образован град" са оползотворени 126,75% от планирания ресурс и е постигнато 57,89% изпълнение на планираните дейности и напредък по изпълнение на планираните резултати.

Приоритет 5. „Териториална свързаност и достъпност" са оползотворени 23,69% от планирания ресурс и е постигнато 57,93% изпълнение на планираните дейности и напредък по изпълнение на планираните резултати.

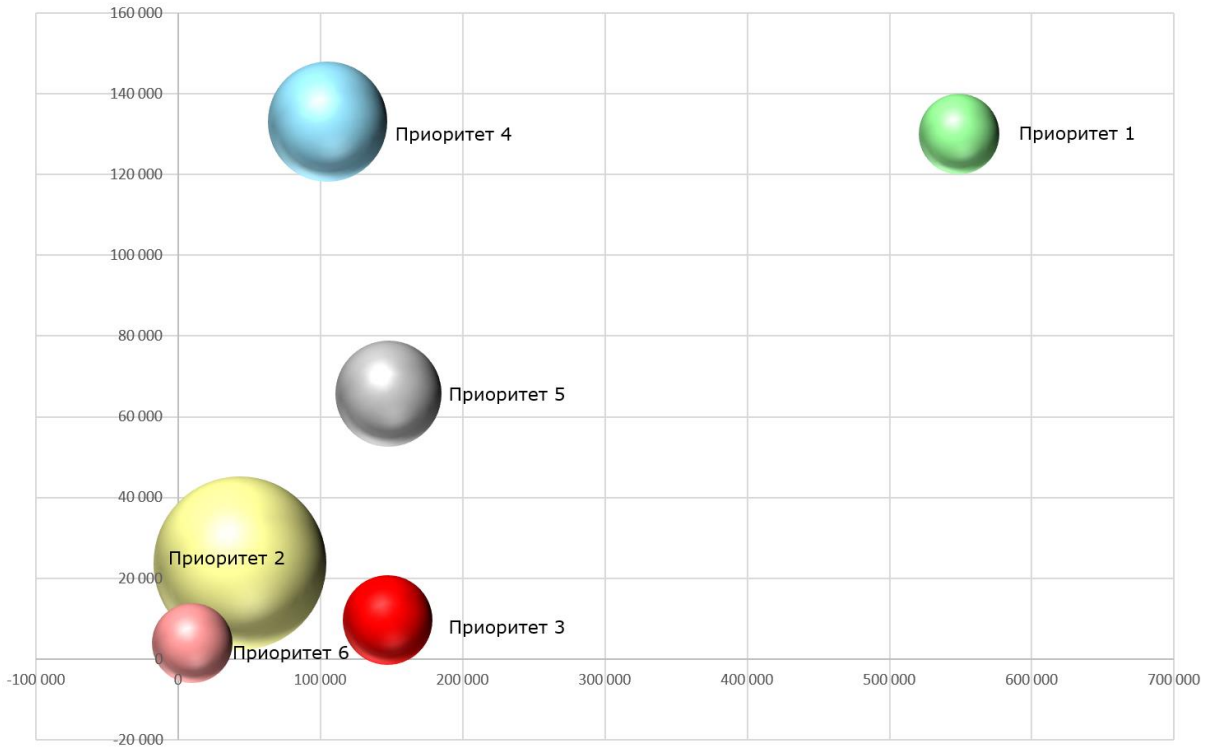
Приоритет 6. „Административен и регионален лидер" са оползотворени 39,48% от планирания ресурс и е постигнато 50,00% изпълнение на планираните дейности и напредък по изпълнение на планираните резултати.

Приложение 3. Отчет за изпълнението на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО 2021-2027 г. на Община Варна

3.1.2. Оценка на ефикасността

Ефикасността на използваните ресурси указва отношението на постигнатия резултат спрямо вложените разходи. Оценката на ефикасността е изготвена, базирайки се на сравнението на двата показателя – използвани ресурси и постигнато изпълнение. Графиката дава отправна точка и по същество тя прави съпоставка между вложените ресурси в проекти, техния брой и в каква степен са допринесли за изпълнението на съответния приоритет. В нея големината на кръга показва броя на реализираните проекти към всеки приоритет. Колкото по-голям е кръгът, толкова повече реализирани проекти има към нея. В същото време колкото по-нагоре е по ординатната ос, толкова по-висок е процентът на финансово изпълнение. А колкото по-надясно по абсцисата – толкова повече средства са изразходвани в абсолютна стойност.

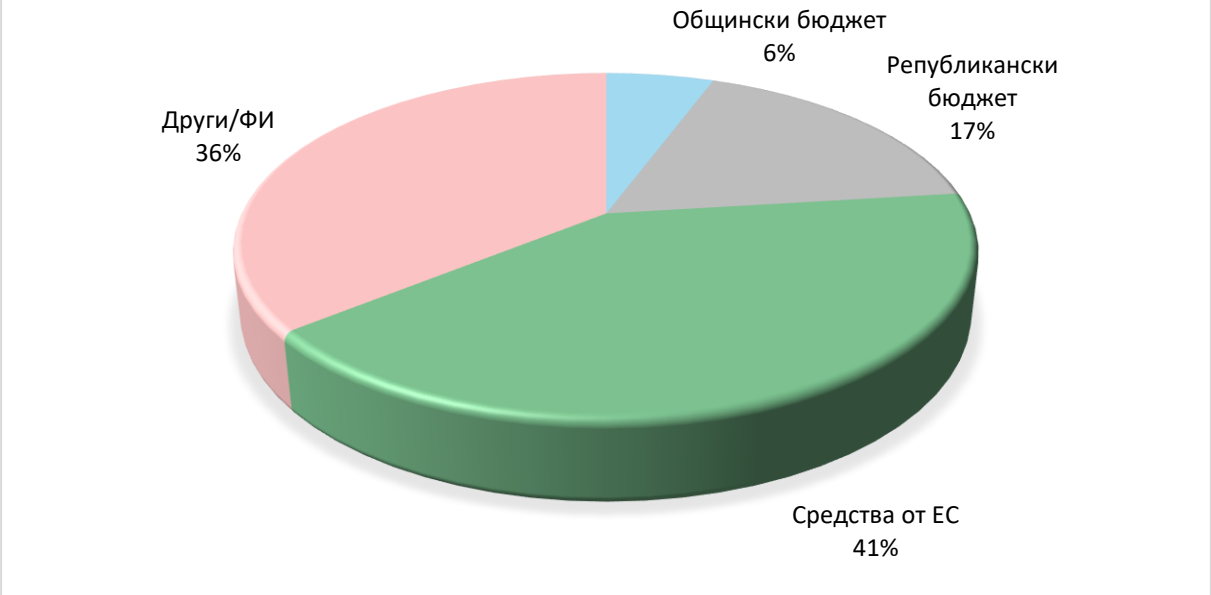
Фигура 26. Сравнение между вложените ресурси в проекти, техния брой и приноса им към изпълнението на приоритетите на ПИРО Варна

Фигурата визуализира дисбаланса при изпълнението на ПИРО на Община Варна по приоритети. Следва да се подчертае, че този дисбаланс се дължи основно на предвидените и изразходваните средства по отделните приоритети, както и заложения голям брой дейности/проекти в някой от приоритетите.

Оценката на ефикасността е направена и от гледна точка на произхода на финансовите ресурси за подпомагане на проектите, включени в ПИРО.

Фигура 27. Ефикасност на използваните източници на финансиране

Основен източник на финансиране за изпълнението на ПИРО – Варна за периода 2021 - 2023 г. е осигуреното безвъзмездно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС – 41% или 151 762 038,52 лв. Група „други/финансови инструменти" формират дял от 36% или 132 331 585,71 лв., от изразходвания ресурс и това са използвани банкови кредити, частните инвестиции за съфинансиране на проекти от различни европейски фондове и др. Инвестираните средства от държавния бюджет са 17% или 64 271 546,33 лв. за проекти на общинската администрация и на публичните институции, които са реализирани през периода на междинната оценка. През периода от общинския бюджет за изпълнение на ПИРО са реализирани 20 795 039,11 лв., което представлява 6%.

Прегледът на изпълнението показва, че са търсени различни възможности за финансовото обезпечаване на изпълнението на ПИРО. Осигурен е значителен финансов ресурс от спечелени проекти по оперативните програми на ЕС, действащи до края на 2023 г.: Оперативна програма „Региони в растеж" 2014 – 2020; Оперативна програма „Околна среда" 2014 – 2020; Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г.; Оперативна програма „Храни" 2014-2020; Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020;Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" 2014 – 2020; Програма за морско дело и рибарство 2014-2020; Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020; както и програмите за новия период: Програма „Развитие на човешките ресурси" 2021-2027; Програма „Храни и основно материално подпомагане" 2021-2027; Национален план

за възстановяване и устойчивост; Програма „Околна среда" 2021 – 2027; Програма „Техническа помощ" 2021 – 2027;Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027.

Европейски програми: Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство; Програмата за транснационално сътрудничество „Дунав 2014-2020";Съвместна оперативна програма за трансгранично сътрудничество по Европейски инструмент за съседство „Черноморски басейн 2014-2020";Програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020" на Европейския съюз; Европейски фонд за морско дело, рибарство и аквакултури; ИНТЕРРЕГ Европа; Програма Еразъм+ на Европейския съюз; Програма ИНТЕРРЕГ VI-Б Дунавски регион 2021-2027; Програма Интеррег „Дунавски регион" 2021-2027; Програма Интеррег NEXT „Черноморски басейн" 2021-2027; Програма: "Европа за гражданите"; Програма: Urbact IV 2021-2027; Фонд „Вътрешна сигурност" и др.

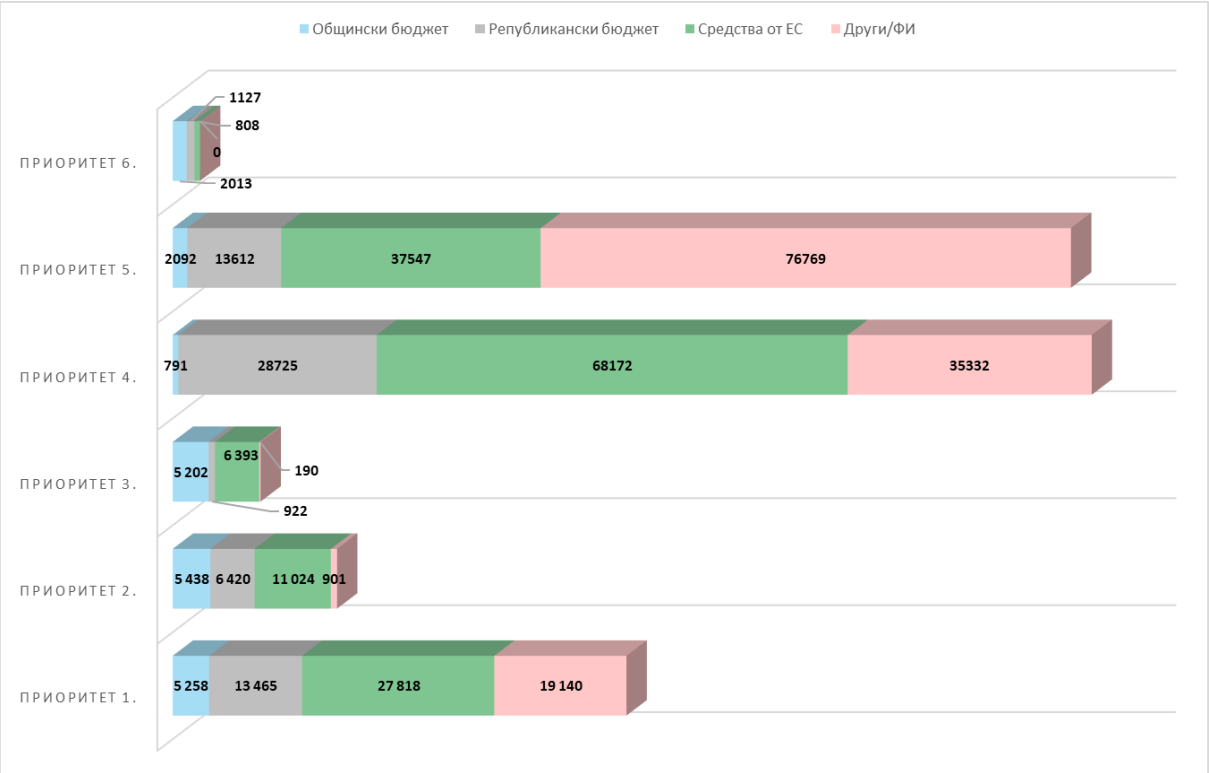
Национални програми на: Предприятието за управление на дейностите за опазване на околната среда (ПУДООС), Инвестиционна програма за климата на НДЕФ, Програми на Министерство на образованието и науката, Програма за финансиране на маркетингови дейности на туристически услуги в черноморските общини в Република България на Министерство на туризма; Национален Фонд „Култура", Фонд „Култура" на Община Варна; Министерството на отбраната; Министерство на труда и социалната политика, Национална комисия за борба с трафика на хора и др.

Други фондове и програми: програмата за хуманитарна помощ на U.S. European Command (EUCOM); Регионален фонд за градско развитие (РФГР) по финансовия инструмент JESSICA, Собствени средства на общинските дружества и общинските предприятия

Най-голям дял от получените средства от структурните и кохезионни фондове на ЕС са реализиране на дейности от ПИРО от общинската администрация по Приоритет 4. „Иновативен и образован град". В този приоритет е и основната концентрация на средствата от държавния бюджет. Средствата осигурени от банкови заеми са основно за изпълнение на дейностите по Приоритет 5. „Териториална свързаност и достъпност".

От гледна точка на произхода на финансовите ресурси, Община Варна води ефикасна политика при изразходването на собствен ресурс, тъй като за всеки похарчен 1 лв. от общинския ресурс е успяла за привлече 17,75 лв. от други източници, вкл. и на различни от общинската администрация бенефициенти.

Фигура 28. Разпределение на финансовите ресурси по източници (хил.лв.)

На етап междинна оценка към края на 2023г., отчетените проекти и инициативи и индикатори показват добра резултатност в изпълнението на ПИРО, обвързана с подобрени показатели за общинското развитие. Анализираните проекти и инициативи в Община Варна имат пълно съответствие със стратегията на ПИРО, като по отделно допринасят за различните мерки на плана. Високата ефикасност на оползотворения ресурс и големият брой реализирани проекти дава основание да се даде положителна оценка относно съотношението между направените разходи и очакваните/ постигнатите ползи.

3.2. Оценка на организацията и координацията на компетентните органи и ефективността на работата на административната структура

Мерки за наблюдение и механизми за събиране и обработване на данни

Наблюдението на изпълнението на ПИРО се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране на регионалното и пространственото развитие, програмирането, управлението и ресурсното им осигуряване.

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за регионално и местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на ПИРО.

В Община Варна е създадена много добра организация по разработване, реализиране и отчитане на проекти и дейности, въпреки, че те се осъществяват от различни ресори на общинската администрация и външни изпълнители. Важна роля в цялостния координационен процес има дирекция „Европейски и национални оперативни програми".

Със Заповед №1608/03.06.2022г. на Кмета на Община Варна е определена Група за наблюдение на изпълнението на ПИРО със задача да изготвя годишните доклади от наблюдението.

С цел улесняване на процеса на събиране на информация за изготвяне на Годишния доклад и осигуряване на по-лесна проследимост през оставащите години до плановия период, са използвани система от индикатори за наблюдение и оценка, позволяващи оценка за напредъка на ПИРО за периода 2021 – 2027г., които са посочени в матрица на индикаторите.

Матрицата с индикаторите се изпращат по електронен път и на хартиен носител до всички идентифицирани вътрешни и външни източници на информация.

Механизмите, които са използвани в процеса на събиране на информация са:

Писмени запитвания относно всички дейности и проекти, предложени за включване в програма за реализация на ПИРО до дирекциите в общинска администрация – Варна; 5-те района на гр. Варна; кметствата в Община Варна; общинските предприятия; както и до всички външни за общината организации - заинтересовани страни, чиито предложения са включени в ПИРО. Не всяка от заинтересованите страни отговаря на писмата, изпратени от общинската администрация, което поражда дефицит на информация относно евентуален напредък.

Запитвания по електронна поща: Цялата кореспонденция във връзка с изискването на информация за нуждите на доклада е изпратена на хартиен носител и по електронна поща.

Запитвания по телефона: С цел набиране и доуточняване на подадената информация за някой от специфичните показатели за мониторинг се провеждат телефонни разговори с представители на гореизброените институции/ организации.

Набиране на информация от интернет страниците на организации, институции и др. Наблюдението на изпълнението на ПИРО се извършва въз основа на официални данни на Националния статистически институт (писмен път се изисква и

информация за основните икономически показатели от Териториално статистическо бюро - Варна), на Евростат, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и на данни от други национални, регионални и местни източници на информация. Използва се публично достъпна информация от страницата на Община Варна и на Общински съвет Варна.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват Кметът на общината, Кметовете на райони и кметовете на кметства, Общинската администрация, Общинският съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Орган за наблюдение на плана за интегрирано развитие на общината е Общинският съвет - Варна. В процеса на наблюдение на изпълнението на ПИРО Общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината.

Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината се осигурява от бюджета на общината.

Сред приложените инструменти за изпълнение и наблюдение на ПИРО са Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО за 2022г. и 2023г., както и регулярно изготвяните отчети, доклади, справки, които администрацията внася във Общински съвет - Варна.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината. За резултатите от наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се разработва годишен доклад.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината е публичен и се оповестява на страницата на общината в интернет. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на плана. Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Мерки за осигуряване на информация и публичност

Планът за интегрирано развитие на Община Варна 2021 – 2027г. е достъпен на страницата на Община Варна[9], секция „Политики и стратегии", подсекция „Общински стратегически документи", директория „План за интегрирано развитие на Община Варна 2021 – 2027г.", както и на страницата на Planvarna.bg, в секция „Актуализиран План за интегрирано развитие на Община Варна 2021-2027 г."[10].

ПИРО е публично достъпен и чрез Интернет портала за обществени консултации на Министерски съвет[11].

Информация по отношение изпълнението на мерките и дейностите залегнали в ПИРО, обществеността получава и от публикации в местните електронни и печатни издания във връзка с кандидатстване на Общината с проектни предложения по отворени схеми и/или във връзка с подписване на договори за финансиране на проекти. В електронните и печатни медии системно се отразява информация за напредъка в реализацията на проекти, за които има подписани договори за финансиране. Информацията се публикува на официалния сайт на общината. Всеки един от одобрените за финансиране проекти е разработен на базата на предвидените в ПИРО приоритети, което е задължително условия на самите програми.

На обществено обсъждане се подлагат предложенията за поемане на общински дълг във връзка с реализацията на проекти, за които има подписани договори за безвъзмездна финансова помощ. Изпълнението на тези проекти изисква обезпечаване с финансови ресурси до верифицирането на разходите и възстановяването им от Управляващите органи на оперативните програми.

Публично достъпни са и всички документи, решения, протоколи на Общински съвет - Варна.

Мерки за прилагане на принципа на партньорство

Голяма част от реализираните проекти в обхвата на ПИРО са резултат от активността на заинтересованите страни, като администрацията е създала необходимите форми за стимулиране на интереса за партньорства.

През периода 2021 - 2023г. са проведени редица срещи, обсъждани са възможности за реализиране на партньорски инициативи, като част от тях вече са разработени и са в процес на оценка.

[9] https://www.varna.bg/
[10] https://planvarna.bg/aktualiziran-plan-za-integrirano-razvitie-na-obsthina-varna-2021-2027-g/
[11] https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1521

Принципът на партньорство се прилага на всички етапи и нива в процеса на реализация на ПИРО, особено в областта на реализация на проекти от общинско значение, по които Общината е потенциален допустим партньор и проекти за обекти, които могат да се реализират на територията на Община Варна.

След идентификация на възможностите за финансиране на проектни идеи, включени в ПИРО, Община Варна информира заинтересованите страни за това.

Съгласно Комуникационната стратегия за разработване на ПИРО Община Варна 2021 – 2027г.,в процеса на изпълнението на плана акцентите за предоставяне на възможност за участие на гражданите и заинтересованите страни са, както следва:

- Провеждане на разяснителна кампания, свързана с конкретните задачи, които стоят пред общинската администрация, неправителствените организации, бизнеса и гражданите за ефективно изпълнение на ПИРО;
- Стимулиране изграждането на публично – частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на инфраструктурите, градската среда и услугите;
- За насърчаване на сътрудничеството между отделните общини и местните общности при реализацията на ПИРО е препоръчително да се включат и представители на администрацията, бизнеса и гражданското общество от съседни общини.

IV. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Изводи от първоначално постигнатите резултати

Междинната оценка за изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Варна има за цел да обобщи първоначалните резултати и напредъка за първите три години от прилагането на стратегическия документ, като анализира промяната в средата и условията на живот на местната общност.

Стратегическата рамка включва: визия, 2 стратегически цели и 6 приоритета, които са в пряка корелация с конкретна стратегическа цел и допринасят чрез комплекса от мерки за нейното постигане. Стратегическата част на ПИРО ясно показва избраната посока на развитие на общината и сферите, към които приоритетно да бъдат насочени усилията и основната част от инвестициите.

В ПИРО на Община Варна за периода 2021-2027 г. са заложени общо 18 мерки, разпределени към 6-те приоритета и обвързани с 596 дейности, от които 445 планирани при разработване и актуализацията на ПИРО и допълнени 151 проекта, идентифицирани по време на междинната оценка.

Анализираният период се характеризира с негативни ефекти от общото състояние на външната среда – световна пандемия – Covid 19, засилване на глобалното геополитическо напрежение, инфлация, забавена икономическа активност, природни катаклизми, политическа нестабилност. През периода 2021 – 2023г. работата в областта на общинското развитие е насочена към изпълнение на основни дейности, в рамките на обективните възможности, създаващи условия за нормално функциониране на обществения живот - поддържането на съществуваща техническа инфраструктура; целесъобразното инвестиране на европейски и общински ресурс в социалната инфраструктура; поддържането и надграждането на съществуващите информационни системи, което да осигурява максимална ефективност на административното обслужване и повишава достъпността до услугите за гражданите и бизнеса. Осигурени са средства във всички сфери на обществения живот – образование, здравеопазване, социални дейности и услуги, благоустрояване, информационно обслужване, култура, спорт и други.

В този период Община Варна отчита реализирането на общински проекти и дейности, насочени към подобряване състоянието на градската среда, изграждане на съвременна инфраструктура, повишено качество на предоставяните социални услуги, по-добро образование и по-чиста околна среда. Основните финансови ресурси са насочени към дейности за намаляване на негативния ефект в най-уязвимите сфери - социални услуги и образователни институции.

Варна е сред общините с много добро демографско развитие. Към 2023г. населението на община Варна е 323 386 души или 74,48% от общото население на едноименната област (434 191души). Коефициентът на естествен прираст е –2,4‰ и е сред най-високите и далеч над средните стойности за страната (–6,8‰). Община Варна продължава да привлича жители – коефициентът на механичен прираст остава положителен – 5,19‰. Делът на децата до 4-годишна възраст в областта се запазва по-висок от средния за страната (4,74% при 4,5% в страната), а този на населението над 65 години – по-нисък (20,4% при 23,8% в страната).

Брутният вътрешен продукт в област Варна нараства сравнително бързо и през 2022г. и отново я нарежда веднага след челната тройка (столицата и областите Стара Загора и София). Подобряват се и основните показатели на отчетените нефинансови предприятия. В община Варна се отчита положителна промяна в добавена стойност по факторни разходи през 2022г. е 4 428 млн. лв. и отчита ръст от 15,9% спрямо 2021г. Нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия за 2022г. са 22 466,85 млн. лв. и е постигнат ръст от 18,33% спрямо предходната година. Преките чуждестранни инвестиции за Община Варна се увеличават, приходите от износ на нефинансовите предприятия отчитат ръст с 17,14%. Разходите за научноизследователска и развойна дейност са относително високи. През 2023г. туристическият сектор успя да се възстанови след пандемията от COVID19 и приходите от дейност „Хотелиерство и ресторантьорство" бележат ръст.

Пазарът на труда в Община Варна е сред най-добрите в страната. Делът на населението в трудоспособна възраст остава висок (61,4% при 58,5% в страната). През 2023 г. Варна е с най-висока заетост с коефициент от 82,9% (при 76,2% в страната). Безработицата е втората най-ниска в страната (след тази в столицата) – 3,3% (при 5,3% в страната).

Варна продължава да е сред областите със сравнително нисък дял на здравноосигурените лица и през 2023 г. – 91% (при 95% в страната). Спрямо средните стойности в страната лекарите в област Варна са повече (както общопрактикуващите, така и специалистите).

Реално инвестираният финансов ресурс в публичния и частния сектор е 36,83% изпълнение от планирания индикативен бюджет.

Незадоволителните резултати за финансовото изпълнение към края на 2023 г. на приоритет 3 и приоритет 5 основно е свързано със забавянето на приемането на държавния бюджет, тъй като източниците на финансиране на предвидените по тях разходи – културна и инженерна инфраструктура са именно от там. Останалите приоритети са в по-голямата си част финансирани от местния бюджет и оперативните програми, затова не са толкова осезаемо повлияни.

За обективно отчитане на напредъка по изпълнението е взет предвид и договореният финансов ресурс през 2023г. в резултат на подписани договори за безвъзмездна помощ на Община Варна, държавни училища, университети, други публични и неправителствени организации, частни бенефициенти. Качествената оценка за изпълнението на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2023 г. на етап междинна оценка е отлично изпълнение.

Основен източник на финансиране за изпълнението на ПИРО – Варна за периода 2021 - 2023 г. е осигуреното безвъзмездно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС – 41%. Група „други/финансови инструменти" формират дял от 36% от изразходвания ресурс и това са използвани банкови кредити, частните инвестиции за съфинансиране на проекти от различни европейски фондове и др. Инвестираните средства от държавния бюджет са 17% за проекти на общинската администрация и на публичните институции. През периода от общинския бюджет за изпълнение на ПИРО са реализирани 20 795 039,11 лв., което представлява 6%.

От гледна точка на произхода на финансовите ресурси, Община Варна води ефикасна политика при изразходването на собствен ресурс, тъй като за всеки похарчен 1 лв. от общинския ресурс е успяла за привлече 17,75 лв. от други източници, вкл. и на различни от общинската администрация бенефициенти.

Умело са използвани и съчетавани различни източници на финансиране за изпълнението на ПИРО. Отчита се висока проектна активност на неправителствените организации и частните бенефициенти.

Причината за голяма част от проектите да са в начален етап на изпълнение е забавянето на финансиращите програми със средствата от Европейския съюз, които са основен инструмент за реализирането на ПИРО. С отварянето на възможностите за кандидатстване основно през 2023г. се отчита най-голям напредък по изпълнението. Това означава осигурен ресурс за динамична работа през 2024 – 2025 г. важни инфраструктурни обекти.

Препоръки за подобряване на организацията и дейността

В Община Варна е създадена много добра организация по разработване, реализиране и отчитане на проекти и дейности, въпреки, че те се осъществяват от различни ресори на общинската администрация и външни изпълнители. Важна роля в цялостния координационен процес има дирекция „Европейски и национални оперативни програми".

Със Заповед №1608/03.06.2022г. на Кмета на Община Варна е определена Група за наблюдение на изпълнението на ПИРО със задача да изготвя годишните доклади от наблюдението.

Сред приложените инструменти за изпълнение и наблюдение на ПИРО са Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО за 2022г. и 2023г., както и регулярно изготвяните отчети, доклади, справки, които администрацията внася във Общински съвет - Варна.

Осигурена е много добра публичност и прозрачност към всички заинтересовани страни. Предоставянето на информация към гражданите се осъществява приоритетно чрез интернет страницата на Община Варна.

Планът за интегрирано развитие на Община Варна 2021 – 2027г. е достъпен на страницата на Община Варна , секция „Политики и стратегии", подсекция „Общински стратегически документи", директория „План за интегрирано развитие на Община Варна 2021 – 2027г.", както и на страницата на Planvarna.bg, в секция „Актуализиран План за интегрирано развитие на Община Варна 2021-2027 г." .

ПИРО е публично достъпен и чрез Интернет портала за обществени консултации на Министерски съвет .

Принципът на партньорство се прилага на всички етапи и нива в процеса на реализация на ПИРО, особено в областта на реализация на проекти от общинско значение, по които Общината е потенциален допустим партньор и проекти за обекти, които могат да се реализират на територията на Община Варна. Голяма част от реализираните проекти в обхвата на ПИРО са резултат от активността на заинтересованите страни, като администрацията е създала необходимите форми за стимулиране на интереса за партньорства.

Необходимо е да се извърши актуализиране Плана за интегрирано развитие на Община Варна за периода 2021-2027г. с оглед променените социално – икономически условия през периода 2021 – 2023г. и наличието на одобрени програми за финансиране през новия програмен период със средства от фондовете на ЕС. Програмата за реализацията на ПИРО е оперативен документ за реализиране на основните приоритети и цели, залегнали в ПИРО и включва мерки и проектни идеи, насочени към постигане на целите за развитието на Община Варна в периода 2021 – 2027 г. Изправена пред предизвикателството за работа в създалите се необичайни условия местната администрация следва да предприеме актуализация, чрез която да намери решения на много от проблемите с цел да не се допусне срив в нито една от съществуващите системи на територията на общината.

Необходимо е още:

- Да се извърши актуализация на Приложение №1 Програма за реализация на ПИРО на Община Варна за периода 2021-2027 г. в съответствие с направените препоръки в документа.

- Да се извърши актуализация на Приложение № 1А. Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на Община Варна за периода 2021-2027г.
- Да се актуализира Приложение №2. Индикативна финансова таблица;
- Да се актуализира матрицата с индикатори (Приложение №3) в съответствие с направените допълнения в документа.

Препоръки за провеждане на политиката за развитие на Община Варна

Реализирането на стратегическите цели и приоритети на ПИРО не е задача само на местната власт и трябва да се случва в условията на тясно взаимодействие и партньорство с бизнеса, социални, образователни културни институции, НПО и други заинтересовани страни. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско и международно сътрудничество.

За реализиране политиката на Община Варна е необходимо:

- Да се повиши степента на проектна готовност – изготвяне на с техническа документация на инвестиционни проекти. Факт е, че общинската администрация е предприела действия по техническо обезпечаване чрез финансиране от Инвестиционната програма за общински проекти, определени с приложение №3 към чл. 107, ал. 13 от ЗДБРБ за 2024 г., но е важно да се прецизират включените обекти в ПИРО и да се прецени възможността за реален напредък до 2027г.
- Да се повиши устройствената готовност на Община Варна за развитие на територията: Изработване на подробни устройствени планове, задания за проектиране и специализирани кадастрални карти за районните администрации и кметства на населените места.
- Изготвяне на актуални стратегически документи на Община Варна, поради изтичане давността на действащите през предходните години.

Изведените препоръки няма задължителен характер.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Анализ на първоначалните резултати към настоящия доклад;

Приложение 2. Напредък по изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО на община Варна за периода 2021-2027 г.

Приложение 3. Отчет за изпълнението на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО 2021-2027 г. на Община Варна